

ÕPETAJATE LEHT

Reede

ILMUB 1930. AASTA

SEPTEMBRIST

Nr 12

21. märts 1997

hind 4.00

Haridus- minister jälle uus!

Esmaspäeval pärast uue valitsuse vande andmist Riigikogus kohtusid lahkuv minister Rein Loik ja ametisse asuv minister Mait Klaassen ministeeriumi teiste juhtivtöötajatega. Kantsler Georg Aherilt tänasõnad ja lilled lühikese, kuid meeldiva koostöö eest Rein Loigule ning tere tulemast ja head koostöösoovid Mait Klaassenile.

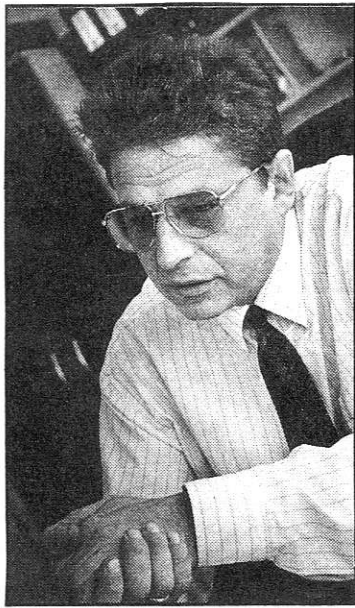
Vastne minister kinnitas, et midagi lammutama ja alustatud ümber tegema ta ei kavatsenud hakata: hariduses kulgevad kõik protsessid kindla tsükli järgi ja midagi kiirelt muuta ei saa. Eksminister Rein Loik lubas vajadusel jätkata nõustamist, eriti hariduse ökonomika küsimustes.

Niisiis asus sel õppeaastal Tõnismäel tööle juba teine, Eesti taasiseisvumisest alates aga koguni kuues haridusminister.

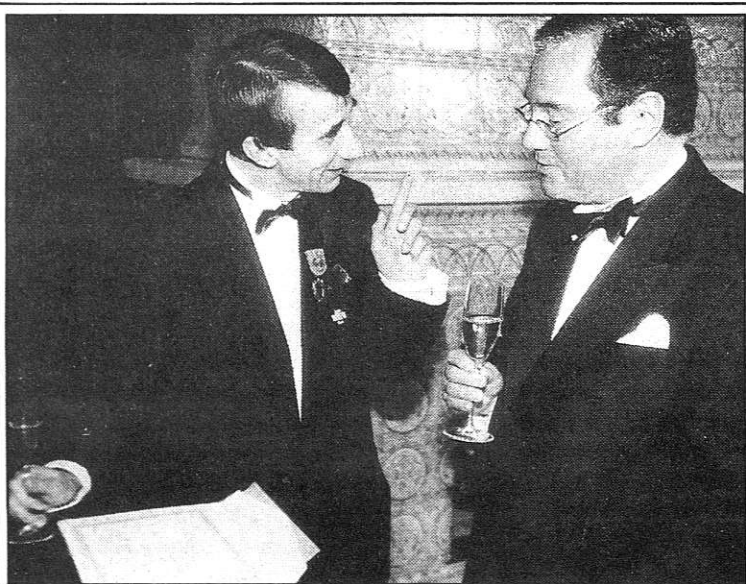
Senine Eesti Põllumajandusülikooli rektor Mait Klaassen (42) on parteitu, lõpetanud EPA veterinaaria erialal. 1992. a kandideeris ta Põllumeeste Kogu nimekirjas Riigikokku, kuid edutult. Valimisliidus "Tartu 2000" on ta aga valitud Tartu linnavolikogusse.

BNS-i teatel (vt "Sõnumileht", 15.03.97) ütles vastne haridusminister, et soovib eelkõige pöörata tähelepanu üld- ja kutseharidusele ning teadusele. Laialdasi diskussioone tekitanud riigieksamite kohta arvas Klaassen, et tuleb tõsiselt arutada, millal ja milliseid riigieksameid rakendada. Ka toetas uus minister õpilaste sõidusoodustusi.

"Õpetajate Lehe" ja "Hariduse" toimetuse soovib uuele ministrile edu ja kindlat kätt hariduselu ohjamisel ning loodab meeldivat (ja rohkem kui paar kuud kestvat) koostööd.



RAIVO TASSO foto ("Maaleht")



Hetk pärast ordeni rindakinnitamist: Lauri Leesi ja Prantsuse suursaadik Jacques Faure. MÄRT BERNADTI foto

Orden Lauri Leesile

Laupäeval, 15. märtsil Orlovi lossis toimunud frankofoonia ballil andis Prantsuse suursaadik Jacques Faure Tallinna Prantsuse Lütseumi direktorile Lauri Leesile üle ordeni "Palme Académiques" ("Akadeemilised Palmioksad").

Aumärgi asutas 1808. a Napoleon I, kes volitas oma dekreediga Keiserlikku Ülikooli autasustama silmapaistvaid inimesi hariduse vallas. Ordeniga autasustatakse nii prantslasi kui ka välismaalasi, kes on andnud oma panuse prantsuse kultuuri heaks.

Ainult kolm päeva veel

...ja siis on ta käes. See kauaoodatud, paljukirutud, kirgi lõkkele puhunud ja viimase hetkeni ajaleheveergusidki täitnud teema. Esimene riigieksam nimelt. Esimene ja tavakohaselt kirjand. Nii nagu mitme põlvkonna abiturientid harjunud.

Kuidas on esimeseks kooli-uudenduseks valmis abiturientid ja nende õpetajad? "Õpetajate Leht" usutles asjaosalisi Tallinna 44. Keskkoolis Mustamäel.

Abiturient Mari Ilp: "Tunnen, et olen teinud kõik, mis on olnud minu võimuses. Lähen välja oma mõtete ja seniste kogemustega. Valin kindlasti vaba teema. Meelsasti kirjutaksin kodust, perekonnast, inimsuhetest."

Abiturient Janno Kuusk: "Kolm päeva veel praadimist, siis on asi ühel pool. Oleme ennast kõvasti täiendanud: ise materjali kogunud ja õpetaja abil lisa soetanud, kõik selle läbi järeanud ning analüüsinud. Kirjutamisteemadest puudu ei tule, kui vaid õigekirjavead sisse ei lipsa."

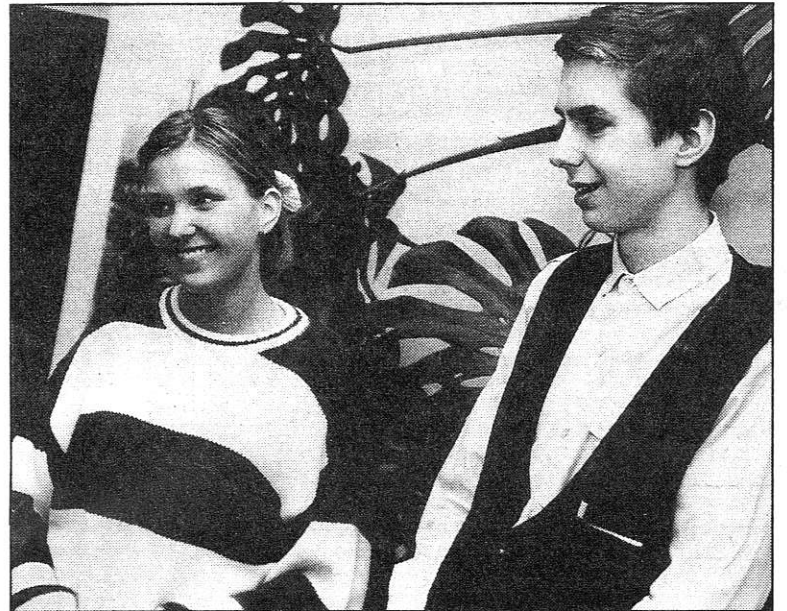
Mõlemad noored soovivad edasi õppida kõrgkoolis. Mari proovib Tartu Ülikooli ja ka Janno lubab Tartu oludega tutvuda, ehkki võib ennast juba Concordia Ülikooli tudengiks pidada, sest sooritas sealsed vastuvõtukatsed edukalt.



Emakeele-
õpetaja
Merle
Raidma:

"Sel kevadel olen küll kaelani riigieksamite sees. Koolis õpetan kahes abituuriumis emakeelt, neist ühes olen veel klassijuhataja, ja kodus nõuab tähelepanu gümnaasiumi lõpetav poeg.

Matstraadilikult öeldes on see tants eksamikatla ümber liiga larmakaks muutunud ja kipub töömeeleolu rikkuma. Kõigele vaatamata oleme koos lastega väga hoolikalt valmistunud.



Abiturientid Mari Ilp ja Janno Kuusk: "Vaim on valmis."

MÄRT BERNADTI fotod

Mida ma pelgan? Kõik pole ju säravad kirjutajad, ka minu keemiklassis. Kas mitte eriti andekate, aga püüdlike ja kohusetundlike õpilaste närv ikka peab vastu? Klassijuhatajana olen jaganud soovitusi, kuidas eksamite ajal kodus elada.

Tööde parandajatele soovin kogu südamest jõudu objektiivselt jääda, sest nende hinnangust sõltub noorte inimeste edasine elukäik. Ja veel soovin, et pärast ei hakataks mõne maakonna, linna või küla emakeeleõpetajale näpuga näitama, et näete, millise tasemega õpilaste sellel on. Mitte keegi peale oma õpetaja ei tea, kui palju vaeva näevad vähemanded õpilased, et klassis teistega sammu pidada."



Emakeele-
õpetaja
Regina
Peet.

kel staaži üle 40 aasta, on juba ühe kogemuse võrra rikkam. Just tema oli see õpetaja, kes kaks kevadet

tagasi "Eesti Ekspressi" poolt prominentidele korraldatud kirjandeid hindas ning Mati Undile, Mihkel Mutile ja Paul-Eerik Rummoole koolipoisi "kolme" välja venitas, kuid ainult Maimu Bergile ja Hasso Krullile "viie" sai panna.

"Et mul on olemas anonüümsete kirjandite hindamise kurb kogemus, oleksin ma emakeele ja kirjanduse testile riigieksamina kahe käega alla kirjutanud. Kirjandile hinnangu andmine on maitse asi.

Tegin toimetuse palvel oma inglise keele klassi õpilaste hulgas küsitluse. (Valik vastuseid on avaldatud tänases lehes lk 7. - Ü. T.) Mul on klassis säravalt andekas noormees, kes tahab edasi õppida Prantsusmaal. Tal on mitu keelt suus, avar silmaring ja laiad teadmised. Aga äkki ei meeldi hindajale tema kirjandi stiil või käekiri, või hoopis keelekasutus? Riigieksam on väga tõsine eksperiment, mille tagajärgi ei oska praegu ennustada. Oma õpilastele olen siiski kindel, veavad auga välja. Seda soovin kõigile."

Ainult kolm päeva veel, siis ta tuleb... Emakeele riigieksam. Esimene omalaadsete hulgas.

ÜLO TIKK

Täna lehes:

- Õpetajate Liidu esindus käis haridusministeeriumis. - Lk 2.
- Mis saab meie kutseharidusest? - Lk 4-5.
- Koolijuht VALVO PAAT: Regionaalpoliitika ja matemaatika. - Lk 6.
- Enne emakeele riigieksami. - Lk 7.
- Eesti Kõrgem Kommertsikool - müüdid ja tegelikkus. Lk 8-9.
- Matemaatika- ja informaatikaolümpiaadile! - Lk 10.
- Eesti keele programm Tartu Ülikooli astujaile. - Lk 11.
- The English Page. - Lk 12.
- Õpikutehnikate töomail: põhimure on erastamine... - Lk 13.
- Teatrikasvatuse ja kasvatus teatri abil Eesti koolis. - Lk 14.

Päevakommentaar

Eile ta siis saabus. Kevad nimelt. Tuli täpselt kell 15.55, ei minuti hiljem. Tuli küll lõikava põhjatuule ja mõnel pool tuisuga, ent kaugel see külviaegki enam.

Laulusalm ütleb, et mees peab tarkust taga nõudma, noorus on ju külvikuu... Aga vanarahvas ütleb veel, et mida külvad, seda lõikad.

See meenus nädal tagasi Rahvusraamatukogus peetud kutsehariduse teabepäeval, kus arutati kutsehariduse kontseptuaalseid arengusuundi. **Mati Kase** esitatud põhiseisukohti võib tänasest lehestki lugeda. Arengu märksõnadeks võib pidada funktsionaalsust ja paindlikkust. Aga reformimist vajab eelkõige kutsehariduse koolivõrk.

M. K.: "Praegu on riigil üle 80 kutseõppeasutuse. Kõikidesse ei jätku õppijaid... 1. septembriks 1997 peab see võrk paigas olema ja siis on selge, missugused koolid antakse üle kohalikule omavalitsusele ja missugused lakkavad olemast."

Mõni aeg tagasi võis ETV uudistesaaetest näha-kuulda Kallaste rahva ärevaid mõtteavaldusi linna suurima tööandja – kutsekooli sulgemise asjus.

M. K.: "Kas on teiste koolide suhtes õiglane, kui Kallastel maksab õpilaskoha ülalpidamine üle 28 000 krooni, ent Tallinna Sidekool saab õpilase kohta 12 300 krooni?"

Ega vist ole küll. Türi Põllumajanduskooli direktori **Toomas Šadeiko** sõnul tuleb neil ühe õpilase tarbeks kulutada vähemalt 13 900 krooni, et 300–400 õpilasega kooli majandada. Ent Kallastel on õpilasi ju poole vähem.

Päevakommentaar

Tõsi on seegi, et kutseharidust puudutavates otsustes peavad edaspidi senisest enam kaasa rääkima kohalikud omavalitsused, mitte üksnes Tõnismae või Sakala tänava ametnikud.

Reformi kontseptsioonist loeme, et ümberkorraldustega on kiire. Aga kas koolid (ka üldsus, lapsevanemad kaasa arvatud) juba teavad, milline neist liidetakse, milline suletakse? Või käisid koolid infomessil "Teeviit '97" noortele puru silma ajamas? Aga kuidas ajada regionaalpoliitikat, kui uus peaminister ei leidnud regionaalministri kohale paslikku kandidaati?

Kahtlemata on õigus Tallinna Pedagoogilise Seminari direktoril **Mare Peilil**, kes oma kolleegidega hiljuti kohtus Riigikogu kultuurikomisjoni liikmetega, kui ta tõdes, et Toompeal pole ühtegi inimest, kes kutseharidussüsteemi tunneks või selle eest seisaks. Seejärel kutsus ta kolleegi juba täna erksa pilguga ringi vaatama, et leida noori vihasid ja haritud mehi (aga miks mitte ka naisi?), keda järgmistel valimistel rahvaasemikena välja pakkuda. Üks on kindel – seda ei tee koolirahva eest küll mitte keegi teine. Elame-näeme. Öeldakse ju, et tibusid loetakse sügisel.

Aga seni on veel kevad. Abiturientid praevad end riigieksamite pildalduksel tulel ja kutsekoolid reformide ootel. Aga sellest hoolimata – kena kevadet teile kõigile.

ÜLO TIKK

Teistest lehtedest

"Meie Maa"

Jätkuvalt on tähelepanu keskpunktis Kuressaare Õhtukeskkool. Ministeeriumi poolt 1997. aastale kavandatud õhtukeskkoolide inspekteerimist alustati veebruaris just sellest õppeasutusest. Inspekteerimise tulemustele tuginedes leiab HM-i üldhariduse osakonna järelevalvetalituse peainspektor **Ellen Siimaste**, et koolis esineb olulisi puudusi dokumentatsiooni täitmisel ja soovitatud linnavalitsusel kaaluda kooli praeguse direktori **Helve Õnnise** ametist vabastamist. (11.03.)

■ Järgmises lehenumbri kirjutab nõrindud õhtukooli õpetaja oma poolsetest inspekteerimismuljetest: "Keegi ei ole küsimas käinud, kuidas me saame hakkama noortega, kellele elu on seni olnud üks kama kõik. Keegi pole huvi tundnud, kuidas meil õnnestub neis äratada huvi õppimise vastu, kui ükski kool ei taha neid (või nemad ei taha ühtki kooli). /---/ Meie pisivõitudest ei huvitu keegi. Huvi tuntakse hoopis meie ruumide ja raha vastu. /---/ Me ei sõanda unistadagi, et ministeerium oleks abistav, suunav, raskustes toetav institutsioon. Kuid arvasime, et hirmu all hoidmine, julm karistamine pisiasjade eest on totalitaarriigi omadused, et demokraatlikus riigis on koolile antud suured volitused oma töö organiseerimiseks, et kooliharidus tuleb tuua elule lähemale..." (13.03.)

"Hiiumaa"

10. märtsil peetud Käina vallavolikogu erakorralisel istungil võeti vastu otsus Käina Põhikooli reorganiseerimisest gümnaasiumiks. Käina vallavanem **Rein Urman** rõhutas oma sõnavõtus, et gümnaasiumi loomisega tekiks õppeasutuste konkurents, mis on hariduses edasiviivaks jõuks. (13.03.)

"Virumaa Teataja"

Vastuseks Rakvere Lasteaedades käivate laste vanemate pöördumisele linnavolikogu poole, milles muuhulgas nõuti kohtumist linna juhtidega, et pärida aru munitsipaallasteaedu puudutava määruse asjus, kohtusid linnavalitsuse ametnikud nendega "Kungla" ja "Triinu" lasteaias. Rahulolematuse peamiseks põhjuseks oli fakt, et ainuke maks, mis tänavu Rakveres tõusis, oli just lasteaiamaks. Seejuures tõstis mainitud määrus hoidmistasu koguni 100%. Vastuseks küsimusele, miks just nii, vastas aselinnapea **Erich Petrovits**, et igal linnal on erinevad prioriteedid. Oma võitlusega saavutasid lapsevanemad siiski selle, et hoidmistasu lubati käesoleval ja ka järgmisel aastal enam mitte tõsta, vähemalt suveni jääb endisele tasemele ka söögiraha. (18.03.)

Maakonnalehti sirvis ANU SAAREMÄGI

VIIVI EKSTA

EÕL-i esindus käis ministeeriumis

Eesti Õpetajate Liidu juhatuse viimase koosoleku mitme põhiküsimuse kohta on Toomas Kink, Jüri Vene ja Lembit Jakobson "Õpetajate Lehes" juba sõna võtnud. Kuid kohtumisel haridusministeeriumi kantsleri **Georg Aheri**, üldhariduse osakonna juhataja **Epp Rebase** ja projektitalituse juhataja **Kai Völliga** tõstatati veel küsimusi, millele saadi ka vastused. Alljärgnevas nendest lähemalt.

Ikka rahast ja palkadest

Palkadest mõõda ei pääsenud seegi kord. EÕL-i juhatuse liikmed rääkisid uue palgaseaduse kehtestamisel varitsevatest karidest. Kantsler soostus, et palgaraha napib. Tema meelest oleks õiglane, kui noore õpetaja palk võrdsustataks keskmise palgaga, vanemõpetajal ületaks selle kahekordselt, dotsendil kolmekordselt ja professori oma neljakordselt. Praegu tuleb aga opereerida olemasoleva palgafondiga.

Peep Leppik rääkis rahast teistestki vaatenurgast. Kadedaks teeb preemiade suurus, mida antakse näiteks kunstivallas. Võrreldes sellega, mida saavad oma parimatele anda Eesti Akadeemiline Pedagoogika Selts ja J. Käisi Selts, on vahe ikka suur küll. Haridusnimesed saavad heal juhul tagasi mingi õppevahendi valmistamise kulud. Sellised preemiad ei stimuleeri konkurssidel osalema. Öeldu kehtib ka pedagoogika



GEORG AHER

väljaannete madalate honoraride kohta, mis teiste väljaannete omadega mingit võrdlust välja ei kannata.

Muret teeb ka haridusseadustik

Seaduste kohta esitas küsimusi Silviija Mõttus. Tema ettepanek on anda tulevikus seaduste eelnõud EÕL-i arutada. Praegu pole seaduste keel üheselt mõistetav, tõenäoliselt on ka see üks põhjus, miks neid ei täideta. Tuntakse vajadust pedagoogide teenistuse seaduse järele.

Vastusest saadi teada, et lõplikult redigeeritakse seadused Riigikogus ja seda varianti ei näe ka haridusministeeriumi ametnikud. Tuleb uus haridusseadus, sellele järgnevad uus põhikooli seadus jne. Mis puutub pedagoogide teenistuse seadusesse, siis senised ministrid pole seda vajalikuks pidanud. Vaevalt see Riigikoguski läbi läheb.

Täienduskoolitusest on saanud moesõna,

aga kooli poolt vaadatuna pole kõik sugugi korras. Täienduskoolituse esinaine Lea Laus teab, et õpetajad on suures infopuuduses. Toimkonna ettepanek on teha õpetajate kontingendi analüüs ja selgitada täienduskoolituse sihtgrupid. Informatatsioon koolituse toimumise kohta peaks olema täpsem, tuleks nimetada ka lektorid, siis teaksid õpetajad paremini, mida valida. Samuti tahab

õpetaja juba ette teada, kas ta kursuse kohta mingi tõendi ka saab ja mis õigused see talle annab.

Maaõpetaja on raskemas olukorras, temal tuleb lisaks kursusetasule maksta ka sõidu- ja ööbimiskulud, maakooli eelarve on aga niigi väike. Järelikult peab suurenema piirkondlike kursuste kaal. Omaette probleemidering töötab kujuneda sellestki, et testeerimisel kõrgema järgu saamiseks on ette nähtud teatud mahus kätkestest osavõtt. Kui kõik õpetajad tahaksid seda normi täis saada, vaevalt meil nii palju kursusi organiseerida suudetaks.

Kuskil võiks publitseerida täienduskoolituse eelarve ja analüüsida selle täitmise tulemuslikkust.

Tulemuslikkuse kohta oli kantsleril tuua väga mõtlemapanev näide: mõõdunudaastastest täienduskoolituse rahast oli septembris kasutatud vaid 14%, võib arvata, et aasta lõpuks 100% kaugeltki täis ei olnud. Käesoleval aastal saab täienduskoolituseks senise 3% asemel palgafondist ainult 1%. Haridusministeerium on esitanud Riigikogu kultuurikomisjonile kolm protestikirja, kuid tulemuseta. Raha juurde ei saadud. Koolidele teadmiseks: palgafondi ja kursuste reaalsed võimalused näitavad, et ainult umbes 10 protsendil õpetajatest on võimalik täis saada 160 tundi täienduskoolitust ja selle alusel taotleda kõrgemat järku. Vaevalt kõik õpetajad isegi seda tahaksid.

Õppekavast, õppekavatööst ja õppevahenditest

räägiti palju, aga et sel teemal on niigi palju juttu olnud, olgu siinkohal ainult mõned nopped. Vastates Jüri Vene kriitikal õppekavade pihta, märkis Epp Rebane, et õppekavade koostamisega oleme alles väga keerulise protsessi alguses ja täiusest kaugel. Projekti kujul on valminud õppekavade rakenduskaava, milles on kirjas valdkonnad, mida tuleb esmajoonel arvestada. Üks nendest valdkondadest on töö õppekavade tekstiga ja ainekavade

Käesoleval aastal on üks õppekava analüüs juba tellitud. Koolide ja õpetajate ettevalmistatus uue õppekavaga töötamiseks on tõepoolest erinev ja sellepärast pole ministeeriumil kavaski minna koole kohe järelevalvega kimbutama. Seda hirmu ei maksaks küll tunda.

Ministeeriumi poolt vaadatuna tunduvad olevat suuremates raskustes need koolid, kus õppekavatööd pole veel alustatudki. Koolid, kus asi juba liigub, saavad abi raamatust "Õppekavatöö koolis". Algajatele üritatakse käsiraamatut koostada.

Georg Aher rõhutas kooli direktori rolli õppekavatöös. Kui direktor jääb kõrvaltvaatajaks, on asi kraavis. Õppekavatööst kujuneb nähtavasti indikaator, mis selekteerib välja tippjuhid ja need, kes nende tasemele ei küüni.

Ühel meele oldi selles, et enne uutele õppekavadele üleminekut on otstarbekas pidada rakenduslikke konverentse. Idee on tegelikult juba liikuma hakanud, Jõgevamaa, Lääne- ja Ida-Virumaa konverents tulekul. Ka EÕL-i ainelidud on planeerinud oma konverentsid.

Koolid kurdavad ühel häälel õppevahendite nappuse üle. Kantsleri sõnul on ministeeriumil hädavajalike õppevahendite nimekiri olemas. Küsimus on selles, kust planeerida raha nende muretsemiseks. Praeguste seaduste kohaselt annab riik õpetajate palgad ja õpikud, ülejäänud kulud kannab omavalitsus. Ministeeriumil ei õnnestunud viimasesse eelarvesse sisse viia riigi toetust õppevahendite soetamiseks. Haridusministeeriumil arvates on olukorra normaliseerimiseks vaja vähemalt paaril järgmisel aastal riigi rahasüsti.

Kohtumise lõppedes kinnitas kantsler, et ministeerium on Õpetajate Liiduga konstruktiivse koostöö poolt. Mõttega, kuidas tihendada koostööd, EÕL-i esindus kohtumisele ju läkski.

Huvitav konverents uuest õppekavast

26. ja 27. märtsil korraldavad Tallinna Pedagoogikaülikooli õppekava uuringute labor ja täienduskoolituse osakond konverentsi "Õppekava arendus: õppeprotsessi innoveerimine". Konverents algab 26. märtsil kell 11 kasvatusteaduskonna hoones Viru väljak 2.

Õppekava uuringute labor hõlmas 1995. ja 1996. aastal samanimelise projekti uurimis- ja arendustegevusse ka üldhariduskoolid: 1995. aastal lülitusid töörihmad Rahumäe Põhikoolist ja Aruküla Põhikoolist. 1996. a lisandusid töörihmad Narva Eesti Gümnaasiumist, Narva Humanitaargümnaasiumist, Narva Pähklime Gümnaasiumist, Tallinna Humanitaargümnaasiumist ja Tallinna Tõnismäe Reaalgümnaasiumist. Projektis osalenud õpetajad koostasid ühe teema/õppeprobleemi käsitlemiseks uue riikliku õppekava põhimõtetest lähtuvad õppesenaariumid ja andsid nende alusel 9. ja 2. ja/või 3. klassides tunde. Tunde planeeriti sageli üleaineliselt, Tallinna Humanitaargümnaasiumis isegi ülekoolliselt. Õpetajatele korraldati enne ja pärast tundide toimumist arenduslikke/reflektiivseid seminare. Stsenariumid pakuvad huvi nii teadusliku uurimistöö kui ka koolipraktika seisukohalt. Nende põhjal valmistatakse ette ulatuslikumad väljaanded. Konverentsiks publitseeritakse nii eesti- kui ka venekeelset stsenaariumide annotatsioone. Reflektiivsete ettekannetega esinevad õpetajad ja teadurid. Osa võivad võtta kõik uuest õppekavast huvitatud.

SILVIA ÕISPUU

Stipendiumid keskkooli-õpetajatele



Arno Tali Sihtkapital kuulutas välja tänavuste keskkooliõpetajate toetus igakevadise Arno-Teele stipendiumikonkursi. Konkursi eesmärk on soodustada andekate noorte edasiõppimist ning toetada ühekordse stipendiumiga eelkõige maanoori, kes lõpetavad käesoleval kevadel heade või väga heade tulemustega keskkooli või sellega võrdsustatud õppeasutuse ning kavatsevad asuda sügisel edasi õppima ja kellele perekonna aineolukord võib saada edasi õppima asumisel takistuseks.

Konkursile võivad stipendiumikandidaadid esitada maakondade haridusametid, kohalikud omavalitsused (vallad) ja koolid. Stipendiumi võivad taotleda ka õppurid ise. Kirjalik taotlus tuleb esitada **Arno Tali Sihtkapitali juhatusele 30. aprilliks 1997 aadressil EE0100 Tallinn, Toompuiestee 16, Arno Tali Sihtkapital.**

Taotlused peavad sisaldama järgmist infot: stipendiumi taotleja ees- ja perekonnanime, sünniaeg, elukoht, vanemad ja nende tegevusala. Lisada tuleb tõend perekonna suuruse kohta, tõend õppeedukuse kohta (keskmine hinne), õppeasutuse või omavalitsuse hinnang õppuri perekonna aineolukorra ja kooli hinnang stipendiumitaotleja võimetele ja tulevikuavaruksustele.

Sihtkapitali juhatus vaatab kõik esitatud taotlused läbi ja teeb stipendiumisaajate nimeid teatavaks **maikuu** kestel. Ühekordse stipendiumi suurus on **1000 krooni**.

Väljaantavate stipendiumide hulk sõltub konkursi tingimustele vastavate taotluste arvust ja sihtkapitali antud hetke rahalistest võimalustest.

Augustis kuulutab Arno Tali Sihtkapital välja sügiskonkursi neile noortele, kes on kõrgkoolidesse edukalt sisse saanud.

Lisainfo: tel 601 785, Loora Tarm.

Võistlus raamatusõpradele

Seoses maailma parima lastekirjaniku Astrid Lindgreni 90. juubelisünnipäeva tähistamisega 14. novembril 1997 kuulutavad Eesti Lasteraamatukogu ja IBBY Eesti seksioon välja **Astrid Lindgreni raamatutege-laste maskide võistluse**. Korraldajad ei sea Lindgreni-sõpradele mingeid piiranguid – teretulnud on igas vanuses maskimeistrite tööd kehtes tege-laste, mistahes materjalist. Tähtis on, et iga mask oleks varustatud selgitava tekstiga, millisest teosest ja kellega on tegemist. Tingimata tuleb lisada maskimeistri nimi, vanus, klass ning kool ja/või kodune aadress.

Maskid palume tuua või saata hiljemalt **30. aprilliks** aadressil: Eesti Lasteraamatukogu, Liivalaia 30, EE0100 Tallinn. Maskid pannakse välja näitusel "Astrid Lindgreni maailm" 1.–30. septembrini 1997 Eesti Rahvusraamatukogus. Parimaid tegijaid peetakse meeles!

ANNE RANDE,
Eesti Lasteraamatukogu direktor

Tallinna Pedagoogikaülikool pakub võimalusi ülikoolihariduse omandamiseks

KUUES TEADUSKONNAS

HUMANTAAR-, SOTSIAAL-, LOODUS- JA KASVATUSTEADUSTE VALDKONNAS

PÄEVAÕPPE bakalaureuseõppesse: eesti keele ja kirjanduse õpetaja; eesti keele (kui võõrkeele) ja eesti kultuuriloo õpetaja; inglise keele õpetaja; saksa keele õpetaja; vene keele ja kirjanduse õpetaja; soome keele ja kirjanduse õpetaja; klassiõpetaja; kasvatusteadus; alus- ja esiõpetuse õpetaja; psühholoogia ja sotsiaalpedagoogika; haldusjuhtimine; sotsiaaltöö; matemaatika-õpetaja; kunstõpetuse ja joonestamise õpetaja; kultuuritöö-kunsterialad (orkestrijuht, koreograafia, raadiotee); kultuurilugu (vene koolide lõpetanutele); riigieelarveväliselt: reklaam ja meedia; sotsioloogia; etnomusikoloogia.

PÄEVAÕPPE diplomioõppesse: põhikooli prantsuse keele õpetaja (inglise keele lisaerialaga); tõlk-ajakirjanik; kehakultuuri õpetaja; põhikooli loodus-teaduslike ainetega õpetaja; töö- ja tehnikaõpetuse õpetaja; käsitöö ja kodunduse õpetaja; kutsõpetaja; riigieelarveväliselt: rekreatsiooni korraldus.

KAUGÕPPE riigieelarvevälisesse diplomioõppesse: eesti keele (kui võõrkeele) ja eesti kultuuriloo õpetaja; alus- ja esiõpetuse õpetaja; klassiõpetaja; infoteadus; kehakultuuri õpetaja.

Ootame huvilisi avatud uste päevadele 27. märtsil ja 3. aprillil kl 12 TPÜ peahoone aulakorras Narva mnt 25, III korrus.

Ministeeriumis

13. märtsil toimus üldhariduse osakonna korraldusel maakondade ja linnade haridusosakondade ametnike nõupidamine riigieksamite küsimuses. Epp Rebane, Andres Adamson, Meelis Kond ja Kristi Mere kommenteerisid riigieksamite läbiviimisega seonduvaid küsimusi ja juhendmaterjale.

13. märtsil Vanglate Ametis toimunud nõupidamisel arutati täite- menetluse seadustiku, kriminaal-koodeksi ja kriminaalmenetluse koodeksi muutmise ja täiendamise seaduse eelnõu. Haridusministeeriumi esindas nõupidamisel kooli- võrgu ekspert Mart Kõrre.

Rahvusvaheline koostöö

24. veebruarist 1. märtsini võtsid kutsehariduse korraldustalituse juhataja Raivo Niidas ja täiskasva- nute koolituse talituse peaanalüütik Ramo Perner osa Berliinis Saksa- maa Kutsehariduse Instituudis toimunud täienduskoolitusest. Kä- sitleti kutsehariduse finantseeri- mist, kutsenõustamist, kutseõpetaja esma- ja täienduskoolitust, õppeka- va arendamist ja duaalüsteemi.

7. märtsil toimus Eesti-Taani ühisprojekti "Õdede põhikooli- tus" juhturina järjekordne nõu- pidamine. Põhiteemaks oli inglise keelest tõlgitavate õenduse põhiõpi- kute kirjastamine. Kolmest käesole- vaks aastaks kavandatud õpikust on välispartneri abiga tänaseks tõlgitud üks – juhtimise raamat, aprilliks lõpetatakse ka teised. Õppekirjan- dus peaks valmima veel käesoleval aastal. Edukalt lõppes ka õdede- praktikajuhendajate koolitus, aprill- is sõidavad praktilisele väljaõppele Taani üheksa õpetajat kolmest me- ditsiinikoolist. Õpetajate koolitus lõpeb augustis 1997.

10. ja 11. märtsil toimus Tam- peres seminar "Integratsioon eri- õpetuse arendajana põhi- ja kutse- koolis", mille korraldas Helsingi Koolivalitsus. Eestist osales üld- hariduse osakonna peapekspert Mare Leino.

Professor S. Moberg tutvustas Eesti, Soome ja Ameerika eripe- dagoogika tudengite seas läbi viidud võrdlevat uuringut, mille eesmärgi- ks oli integratsiooni-sallivuse väljaselgitamine erinevates maades. Professori andmetel oli Eestis integ- ratsiooni idee suhteliselt vähepopu- laarsem.

Professor Sakari tõi välja integ- ratsiooni neli tasandit. Esmane ja primitiivseim tasand on füüsiline – kas lapsed õpivad ühe katusel all, ühes ruumis. Teine tasand on koos- tegutsemine, kolmas on sotsiaalne: tegutsemisele lisandub suhtlemine (koolis olulisim) ning neljas ühis- kondlik: ka pärast kooli tuntakse end kuhugi kuuluvat.

Oma integratsioonilaseid koos- töökogemusi jagasid klassiõpetaja, eripedagoog ja kutsekooli direktor. Tulemused olid positiivsed, meeto- did põnevad. (Mare Leino on luba-

nud neid tutvustada mõnes haridus- väljaande artiklis.)

Professor Sakari sõnum oli, et kui üldharidus oleks eripedagoogi- lisem, poleks eripedagoogikat vaja- gi. Kuna kool põhimõtteliselt eel- dab täiuslikku last, on iga kõrvale- kalle mingis mõttes probleem. Kui üldharidus ei tule toime, öeldakse, et laps on probleemne ja appi võetakse eripedagoogilised meetodid.

Professor O. Ikoneni esinemisest jäi kõlama, et integratsioonist pole- ks mõtet rääkida, kui töövormide paljusus (individuaalsed õppeka- vad, tugiopeetus, klassideta kool jm) koolis iga lapse eri vajadusi arves- taks. Näiteks, kui laps tuleb oma piirkonna kooli, on ta seal olemas. Integratsioonist saab rääkida juhul, kui see laps vahepeal kuhugi mujale toimetatakse ning sealt jälle tagasi tuuakse.

Lõppemas on Eesti-Soome ühisprojekt KAMARE (keskaste- ametihariduse arendamine). Neli projektis osalenud kooli val- mistuvad lõppkokkuvõtteks ja hin- nangu koostamiseks, millest peaks kujunema projekti eesti-, soome-, ingliskeelne aruanne. 3.–9. märtsini viibis selleks koolides soome kon- sultant Elisa Haklin, kes kavandab ja juhendab koos peaanalüütik Mare Kraaviga nimetatud mater-jali koostamist.

11. märtsil toimus Brüsselis Euroopa Ühenduse korraldusel info- seminar SOCRATESE program- mi alaprogrammide EURYDICE ja ARION koordinaatoritele. Haridusministeeriumist osalesid osa- konna peapekspert Kai Kukkk ning info- ja statistikatalituse peaanalüütik Margus Käerner. Tutvustati kogu projekti arengut ja filosoofiat. ARION-i projektis on põhiliseks haridusspetsialistide õppereisid mitmesugustel teemadel: üldharidus, informaatika ja tehnoloogia hariduses, erivajadustega laste kaa- samine üldkoolidesse, õpetajakooli- tus, koostöö lastevanematega jm. Seminarist võtsid osa Baltimaad ja Sloveenia.

Iga esineja andis ülevaate oma riigis tehtud ettevalmistustest lülitu- miseks SOCRATESE programmi. Eesti ja Läti on ettevalmistusperioo- di lõpetanud, valminud on plaanid ja leitud on alaprogrammide koordi- naatorid. Leedu ja Sloveenia on alles tööd alustamas.

Õppimis- võimalused

Teaduse ja ülikoolide osakonda on saabunud Eesti suursaatkonnast Saksamaa Liitvabariigis infomater- jaldid täiendusõppevõimaluste kohta Esslingeni Tehnilise Akadeemia Täiendusõppekeskuses. Magistri- kursust, mis koosneb loengutest ja seminaridest ning teadusprojekti ettevalmistamisest ja magistrikaadi kaitsmisest, viivad läbi Bruneli ülikooli (Inglismaa) õppejõud.

Amsterdami-Maastrichti Suve- ülikool pakub mitmeid lühiajalisi

kursusi (23. juunist 7. septembrini) humanitaar- ja sotsiaalvaldkondades.

Ministeeriumis kinnitati raken- duskõrgkoolide diplomioõppe üli- õpilaste riiklikud vastuvõtukvoodid 1997. aastaks. 1997. a võetakse ra- kenduskõrgkoolide diplomioõppesse 745 üliõpilast, neist statsionaarsesse õppevormi 685. Rakenduskõrgkoo- lides toimub õppetöö 29 õppekava alusel.

Vastuvõtukvoodid:

□ Eesti Merehariduskeskus – vastuvõtt kokku 180, statsionaar- sesse õppevormi 180;

□ Tallinna Kõrgem Tehnikakool – 170, 150;

□ Tartu Õpetajate Seminar – 100, 80;

□ Narva Kõrgkool – 60, 60;

□ Viljandi Kultuurikolledž – 85, 65;

□ Virumaa Kõrgkool – 150, 150.

Pedagoogilistele erialadele toi- mub vastuvõtt neljas rakenduskõrg- koolis.

Tartu Õpetajate Seminaris õpetatakse viie õppekava alusel: klassiõpetaja – õppeaeg 4 aastat, vastuvõtt kokku 25, statsionaarses- se õppevormi 25; klassiõpetaja (ing- lise keele õpetaja lisaerialaga) – 4 a, 20, 20; põhikooli eesti keele kui võõrkeele õpetaja – 4 a, 20, 20; põ- hikooli muusikaõpetaja – 4 a, 15, 15; klassiõpetaja 1.–6. kl (kaug- õpe) – 4 a, 20. Kokku võetakse Tar- tu Õpetajate Seminaris 100 õpilast, neist 80 statsionaarsesse õppevor- mi. Narva Kõrgkoolis rakendatak- se kolme õppekava: klassiõpetaja eesti keele ja võõrkeele algklassides õpetamise õigusega (20 õpilast), põhikooli vene keele ja kirjanduse õpetaja ajaloo õpetamise õigusega (20) ja põhikooli inglise keele õpetaja (20). Viljandi Kulturi- kolledž valmistab ette pedagooge kolme õppekava alusel: tantsuõpe- taja (8 õpilast), muusikaõpetaja- kirikumuusik (4 õpilast), huvijuht (20 eesti keeles ja 10 vene keeles). Virumaa Kõrgkoolis võetakse vas- tu kahele õppekavale kokku 75 noort: põhikooli reaalinete õpetaja (25), põhikooli eesti keele kui võõr- keele õpetaja (50).

Minister Rein Loigu käskkirja- ga kinnitati kutseõppeasutuste õpi- laste vastuvõtukvoo- did 1997. aastaks. Kutseõppeasutustes- se võetakse vastu 8736 noort, õppetöö toimub ligi 150 õppekava järgi.

Kutseõppeasutus- test saab pedagoogi- lisi erialasid omanda- da Tallinna Pedagoogilises Seminaris nelja õppekava alu- sel: klassiõpetaja, sotsiaalpedagoog ja eelkooliõpetaja, samuti koolieelne kas- vatus.

LEIDA REIMANN

Haridus demokraatias ja demokraatia hariduses

Selle nimetuse all toimub 15. mail J. Tõnissoni Instituudi korraldatav haridusseminar.

Seminaril on kavas keskenduda peamiselt kolmele probleemiringile:

- Hariduse finantsid ja finantseerimine.
- Otsustusmehhanismid hariduses.
- Hariduse sisu ja õppekavad.

Seminaris peakorraldaja on J. Tõnissoni Instituudi Kodanikuhariduse Keskuse juhataja Sulev Valdmaa, kelle eestvõttel kokkukutsutud algatusrühm on juba kokku leppinud ka põhiettekannetes. Esinejad ja muu seminariga seonduv täpsustatakse edaspidi.

Kuulama ja kaasa rääkima on oodatud kõik huvilised!

HARIDUS TEAVE

Sotsiaaltöötajaks Pedagoogikaülikoolis!

Sotsiaaltöötajaid hakati TPÜ-s ette valmistama 1991. a. Juba algusaastal oli sotsiaaltöö õppida soovijate arv üks suuremaid meie kõrgkoolis (kuus soovijat ühele kohale). See näitab noorte huvi ühiskonnas toimuva, eelkõige sotsiaalelu vastu. Kindlamat usku, et nad tulevases töös edukalt toime tulevad, äratavad töökogemusega noored.

Sisseastujatelt nõutakse keskkooli võõrkeele ja emakeele (kirjand) riigieksamit sooritamist. Enne 1997. a. keskkooli lõpetanutele tuleb arvesse keskkooli lõputunnistuse vastava aine hinne. Komplekseksamiga püütakse selgitada potentsiaalse sotsiaaltöötaja kutseobivus ning valmidus omandada keerukas ja suurt pingetaluvust nõudev eriala. Avaldusi võetakse vastu 1997. a. 16. juunist kuni 2. juulini, sisseastumiseksamid toimuvad 4.–15. juulini. Kuna riigitegelus on väike, võetakse üldkonkursi korras vastu ka piiratud arvul üliõpilasi tasulistele kohtadele. Õppemaksu suuruse kehtestab ülikooli valitsus.

Põhialana on sotsiaaltöö võimalik lähiõppes õppida alam-, kesk- ja ülemastmes. Kõrvalaineks (30 AP (ainepunkti)) saab valida oma huvile vastavalt kas psühholoogia, haldusjuhtimise, reklaami ja meedia või mõne muu aine. Erialasiseselt on välja pakutud lastekaitse (15 AP) ning järgmisel õppeaastal avatakse gerontoloogilise sotsiaaltöö haru (15 AP). Üldainete tsükkel (keeled, informaatika, filosoofia jms) ning teaduskonna ja ülikooli teatud valikained on kohustuslikud kõigile. Mitmekesine on valik- ja vabainete omandamise võimalus.

Põhirõhk on asetatud üldsotsiaaltöötajate ettevalmistamisele bakalaureuseõppes. Sama suund on ka Kesk- ja Ida-Euroopa maades. Erialane spetsialiseerumine on võimalik bakalaureusekraadi saamise ning vajadusel ka paariaastase töötamise järel. Sotsiaaltöötajale on esmavalikud teadmised inimesest ja tema käitumisest, inimeste ja ühiskonna suhetest. Mõistagi on oluline sotsiaaltöö teooria ja meetodite tundmine, klientide töö oskused ning orienteerumine sotsiaalpoliitikas. On vaja tunda ühiskonna sotsiaalprobleeme ning tsiviilühiskonna arengutrende. Teoreetiline õppetöö on tihedas seoses praktikaga sotsiaalsustest (hooldekodud, lastekodud, toimetulekukeskused, noortekodud jt) ning sotsiaal- ja tervishoiuosakondades, aga ka omavalitsustes.

Päevaõppes õpib 79 noort. Enam kui pooled õppurid töötavad, mistõttu õpingud venivad pikemaks kui neli aastat. Sotsiaaltöötajaks saab õppida ka **kaugõppes** (120 AP). Kolmandat aastat õpivad riigitegeluslikel kohtadel põhiliselt omavalitsustes sotsiaaltöö tegijad, kes saavad ülikoolist rakendusliku kõrghariduse omandamist kinnitava diplomi 1998. a. Edukamatele lõpetanutele laieneb võimalus jätkata tasulises bakalaureuseõppes. Esimest õpinguaastat alustas käesoleva aasta jaanuaris tasuline kaugõppeühik: ühele kohale kandideeris kolm inimest.

1992. a. alustati mitteamalase kõrgharidusega sotsiaaltöö tegijate pädevuskoolitust. Õppetöö kestab kaks aastat (80 AP). 40% tänavast sotsiaaltöö tegijatest on kõrgharidusega, lühikese ajaga on võimalus ümberõppe teel saada sotsiaaltöötaja pädevus.

Bakalaureusekraadi omandanutele on võimalik õpinguid jätkata magistratuuris. Järgmisel õppeaastal avatakse ka doktorantuur sotsiaaltöö erialal.

Sotsiaalteaduskond (dekaan professor **Mati Heidmets**) asutati 1993. a. Osakonnas töötab neli põhikohaga õppejõudu: professor **Taimi Tulva**, dotsent **Anne Tiko**, lektor **Anu Leppimann** ning assistent **Tiia Tamm**. Neile lisaks töötavad mitmed õppejõud kohakaasluse või tunnitasu alusel (**Siiri Oviir**, **Ainu Albert**, **Mallika Koel**, **Signe Väljataga**, **Kersti Põldmaa**, **Kuulo Kutsar**, **Lauri Leppik** jt), ka sotsiaalpoliitika doktor professor **Kyösti Urponen** Soomest. Tänuväär töö üliõpilaste praktika juhendajate teevad sotsiaaltöötajad kohtadel. Osakonnajuhataja abina töötab eriala bakalaureusekraadiga lõpetanu **Anneli Niinemets**.

TPÜ on ette valmistanud bakalaureuseõppes 61, diplomioõppes 40 ja pädevuskoolituses 38 sotsiaaltöötajat, seega 139 professionaali. Tänavased õppurid kujundavad sotsiaaltööd homme päeva.

TAIMI TULVA.

TPÜ sotsiaaltöö osakonna juhataja, sotsiaaltöö professor

Et kool oleks õpilase jaoks

Kutsehariduse eesmärk on ette valmistada tööturul konkurentsivõimelisi ja töökohti loovaid inimesi. See on majanduse arendamise üks võtmeküsimusi. Isiksuse tasandil on tähtis ühelt poolt noore inimese ettevalmistamine lülitumiseks töökeskkonda, millesse koolilõpetanu varem või hiljem jõuab, teisalt, arvestades isiksuse personaalseid vajadusi elustiili- ja karjäärivaliku osas, luua tingimused ja võimalused jätkuhariduseks.

Täna on olukorras, kus kutsehariduse renomee ühiskonnas on madal, mille üks tõestusi on kutseharidust omandada soovijate vähesus, ning puudub valmisolek minna kaasa majanduses toimuvate muutustega, on vaja selles valdkonnas kiireid ja radikaalseid reforme.

Milliseid muutusi vajame?

Ainus lahendus on viia riiklik kutseharidussüsteem kiiresti vastavusse ühiskonnas ja majanduses toimunud muutustega.

Olulisim ülesanne on muuta kutseharidus funktsionaalseks ja paindlikuks, nii et see reageeriks muutustele tööturul, koolituse sisus, õpetatavate erialade valikul kui ka õppeaegades. Kutsehariduses on praegu palju mõtetut dubleerimist nii õpetuse sisus kui ka ebaoloogiliselt pikkade õppeaegade (4–5 aastat õpinguid kutsekeskkoolis või tehnikumis, siis 4 aastat rakenduskõrgkoolis või 4–6 aastat ülikoolis – kokku kuni 10 aastat pärast põhihariduse omandamist).

Lähtudes kutsekeskhariduse ja keskeri (pro tehnikumi-)hariduse kogemustest Eestis ja tööturu vajadustest, on kutsehariduses praegu otstarbekas eristada kolme taset.

■ **Kutsepõhiharidus** – õpitakse põhihariduse baasil või õppima asuvad need, kes ei ole lõpetanud põhikooli, kuid ei ole enam koolikohustuslased. Õppeaeg 2 aastat, väljund – lihttööline.

■ **Kutsekeskharidus** – põhikooli baasil õppijatele õppeaeg 3 aastat, üldkeskhariduse baasil õppijatele õppeaeg 1–2 aastat, väljund – oskustööline.

■ **Kutsekõrgharidus** – kutsekesk- või üldkeskhariduse baasil, õppeaeg 2–4 aastat, väljund – tehnik, insener, spetsialist.

Kaks keskharidust

Seega on Eestis kaks keskharidust, mis üldhariduslikult sisult on võrdsed, kuid mille eesmärgid väljundis on erinevad: õppija ettevalmistamine kõrghariduse omandamiseks ja ettevalmistamine töötamiseks konkreetsel alal. Mõlema taseme puhul on tegemist keskharidusega, mille omandanul on õigus jätkata soovi korral õpinguid kõrghariduse omandamiseks.

Missugune peab olema konkreetsesse ülikooli pürgija teadmiste ja oskuste tase, seda otsustab loomulikult see ülikool. Alates käesolevast aastast testitakse mõnedes õppeainetes keskhariduse omandanu teadmisi ja valmisolekut kõrgkoolis õppimiseks riiklike eksamitega. Need on edasiõppimise soovi korral kohustuslikud nii kutsekeskhariduse kui ka üldkeskhariduse omandanule.

Enne käesoleva õppeaasta algust kinnitas valitsus põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava, milles on sätestatud keskhariduse omandamiseks kohustuslike õppeainete maht. Lisaks sellele on õppekavas ette nähtud aeg vaba- ja valikaineteks. Kolme aastaga kutsekeskhariduse omandamiseks põhihariduse baasil tuleb tagada riikliku õppekavaga üldkeskhariduslikele õppeainetele kohustuslik ajaline maht, mis vastab põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas sätestatud kohustuslike kursuste mahule. See on täiesti võimalik 60 õppenädala ulatuses, kuid see võib olla vajadusel pikem, olenevalt kutse- ja eriala keerukusest, õppijate võimetest, kooli võimalustest ja muust. Samas nähakse ette, et üldhariduslikele õppeainetele õpitakse erialaõpetust toetavalt, kusjuures üksikute õppeainete osakaalu määramisel arvestatakse eri õppeainete integratsiooni võimalusi ja antud kutse- või eriala esitatavaid pädevusnõudeid. See tähendab, et teatud üldhariduslikele õppeainetele võidakse õpetada suuremas mahus, kui seda näeb ette keskkooli õppekava. Ja ka vastupidi.

Kutsekeskhariduse omandanud inimene peaks saama eelise kutsekõrgkoolis (täna nimes mõistes rakenduskõrgkoolis) edasiõppimiseks, võrreldes keskkooli- või gümnaasiumilõpetanuga, kui ta jätkab õpinguid õpitud erialal. Samuti peaks tema õpingutes kutsekeskhariduse arvestatama eelnevalt omandatud erialaseid teadmisi ja oskusi. See võimaldab lühendada õppeaega.

Kõik see eeldab õppekavade läbivaatamist ja ühildamist erinevate haridustasemetega, paindlikku õppekava.

Kutsehariduse sisu reformi otsustab kool

Põhjalikku reformimist vajab kutsehariduse sisu. Ka selles osas on vaja enam paindlikkust. Põhiülesanne on anda õppijale võimalikult paremad kutseteadmised ja -oskused.

Riikliku õppekavaga määratakse kutsehariduse standard, millest vähemast kool ei tohi anda. Riiklikult ettenähtud taseme tõstmiseks koolile piire ei seata. Selle määravad ära kooli võimalused, õppijate võimed, töandja vajadused. Õppekava sisu, mida ja kui palju õpetada, otsustavad kutseala asjatundjad, töandjate ja kutsealaliitude esindajad, teadurid ja kutseõpetajad üheskoos. Koolile peab jääma vabadus kohandada õppekava vastavalt oma võimalustele, traditsioonidele, eripärale.

Õppekava paindlikkust on saavutatav ühelt poolt tema ülesehitusega, teisalt õppijale antava võimalusega valida, kas õppida kogu õppekava või selle üksikuid osi, millises koolis seda teha, kas vahepeal töötada ja siis jälle õppida. Loomulikult ei saa arvestamata jätta konkreetse kooli võimalusi, töandja vajadusi, tööturul kujunenud olukorda jmt.

Täna, mil üle 15% õppijatest lahkub aasta jooksul koolist õpinguid lõpetamata, oleks paindliku õppekava kasutamise korral neil võimalus tööturul edu saavutada alal, mida nad koolis õppisid. Kuid praegu on nende õpetamiseks tehtud kulutused raisatud raha.

Selline ülesande püstitus eeldab, et õppekava tuleb koostada üksikutest iseseisvatest osadest (moodulitest), mis on ülesehituselt omaette tervikud. Üks niisugune moodul koosneb eriõppeainetest. Ajaliselt võivad moodulid olla nii ühepikkused kui ka erineva pikkusega, olenevalt õpetuse sisust. Inimene, õppides õppekava konkreetsetes moodulites olevaid aineid, omandab teadmised ja oskused selle piires lõpetatud kujul. Iga mooduli läbimine lõpeb teadmiste ja oskuste kontrolliga. Õppekava läbimine kogumahu osas kooli lõpetamise ja kutse taotlemise eelduseks.

Sõnake moodulõppes

Moodulõppekava kontseptsioon, hoolimata oma paindlikkusest, on leidnud siiani Eestis vähe kõlapinda. Sellise õppekava kasutuselevõtu kasvav ulatus Euroopas kõneleb selle eelistusest traditsioonilistele mudelitele.

Moodulõppekava võimaldab õppija edasiõppimist individuaalses rütmis ja seada õpilasele tema töö tulemuste pideva hindamisega konkreetseid eesmärgi, kannustades jätkuvalt õpimotivatsiooni. Õppekava muutmine on hõlbust, mis on selle õppekava üks olulisi eeliseid tänapäeva kiirete tehniliste muutuste ajal. Paindliku õppekava puhul on võimalik arvestada ka õpilaste soove ja vajadusi, samuti kooli ja piirkonna iseärasusi.

Üks olulisi kutsehariduse sisu ja õppekavaga seonduvaid probleeme on õppija hoiakute kujundamine – suhtumine töösse ja töökohta, teadmiste ja oskuste omandamise, kaasinimestesse. Vähem tähtis pole selles kontekstis ka suhtlemisoskuse kujundamine.



TEEVIIT '97.

MÄRT BERNADTI foto

Kutsehariduslikud õppeasutused liigitatakse õppekava alusel. Seega hakkaksid Eestis olema **kutseõppeasutused**, kus on võimalik omandada nii kutseõpikharidust kui ka kutsekeskharidust, ning **kutsekõrgkoolid**, kus on võimalik omandada kutsekõrgharidust.

Perspektiiv ja arenguteed

Ka kutseharidussüsteemi juhtimine tuleb muuta paindlikuks. Ühelt poolt tähendab see, et riigi tasandil ei tehta enam täpseid ettekirjutusi. Koolile jääb suurem otsustusvabadus, aga koos sellega ka suurem vastutus. Õpetaja ja kooli töö peavad olema suunatud tervikule, lõpptulemusele. Teisalt on vaja **kutseõppeasutuste võrk**, s.t. koolide paigutus ja õpetatavate kutse- ja erialade valik, kujundada selliselt, et see optimaalselt arvestab ja vastab vajadustele ka majandusliku arengu seisukohalt.

Peab ka arvestama noorte liikumisvõimalusi kooli ja kodu vahel. Praegu on riigil üle 80 kutseõppeasutuse. Kõikidesse ei jätku õppijaid. Ka majanduslikult on nii suure arvu hoonete haldamine ebaotstarbekas. Osa koole tuleb üle anda kohalikule omavalitsusele ja munitsipaliteeridele. Osa kutseõppeasutusi on võimalik liita, muutes need nii tugevamaks, nende majandamise efektiivsemaks. Osa hoonete kasutamisest on vaja loobuda, sest õpetamisolud ei vasta neis tänapäeva nõuetele ning remont ja edasine haldamine muutuvad nii võrd kalliks, et sellesse investeerimine on majanduslikult mõttetu. Praegu on riigi kutseõppeasutustes pinda õppija kohta keskmiselt ligi 50 m², maakoolides üle 70 m². Võimalusi ökonoomseks majandamiseks on.

Kas kõik eelnev on unistused, perspektiivsed arengud, mille üle võiks jäädagi vaidlema? Või on midagi ka teoksil? PHARE kutsehariduse reformi projekt käivitati 1996. a. algul. See hõlmab 13 kutseõppeasutust üle riigi. Nendes koolides on alustatud uute õppekavade koostamist. Projekti lülitatud koolide juhte ja õpetajaid koolitatakse, et anda teadmisi-oskusi ja esimesi kogemusi tööks uute õppekavade kasutamiseks. Lisaks sellele varustatakse projekti kaasatud koolid nüüdisaegsete õppevahenditega üldsummas üle 13 miljoni krooni.

See on eesti kutsehariduse reformimise algus. Suur töö seisab ees. 1. septembril 1997 otsustatakse, missuguseks kujuneb kutseõppeasutuste võrk Eestis, millised koolid antakse üle kohalikule omavalitsusele, millised lakkavad olemast. Selgub, missugused koolid kohanevad muutustega ja kes on reformide eluviijad ning kes ei suuda või ei pea vajalikuks sammu pidada muutunud olukorraga.

Reforme tehakse ju selleks, et kool oleks õpilase jaoks, mitte õpilane kooli jaoks.

MATI KASK.
haridusministeeriumi
kutsehariduse osakonna
juhataja



Pidulik paigalmarss ei taha lõppeda

Kutsehariduse kriisist on kõneldud aastaid, sama kaua on tõdetud ka kiire reformimise vajalikkust. Aga asjad ei taha nihkuda.

Mida kutseõppeasutustes täna tehakse? Mida ja kui kaua õpetatakse? Tänavust teatmikku pole seni kätte puutunud, võtkem siis abiks läinud aastane "Teatmik kutseõppeasutustesse sisseastujaile 1996". (Sa vaene eesti keel! Aga paber kannatab kõike.)

Oleme kuulnud ja teame küllalt hästi haridussüsteemi rahanappusest. Aga samas olevat tõestatud, et kutseharidus on kallis.

Eesti kutseõppeasutustes kulub koka või kondiitri ettevalmistamiseks 3 aastat 10 kuud (loe: neli aastat). Rannakalanduse erialaks (loe: kalur, täpsemini vist rannakalur) saavad poisid ettevalmistuse samuti nelja aastaga. Aga mis siis saab, kui nad tahavad merele minna? Laohoidjaks õppimiseks kulub sama palju aega. Kui keegi tahab õppida sanitaartechnikakuksepaks (rahvakeeles torujüriks) või gaasikeevitajaks, tuleb tal samuti neli aastat koolipinki nühkida. Ka autojuhiks, autolukkepaks või traktoristiks pürgijad, tulevased õmblejad, maalrid, plaatijad, krohvijad, aga ka sideoperaatorid (vist postkontoripreilid) peavad arvestama 4-aastase õpiajaga. Loetelu võiks jätkata.

Õnneks leidub ka inimsõbralikumaid kooli, kus saab hakkama lühema ajaga (loe: odavamalt): raamatupidaja valmistatakse ette ka ühe aasta ja kümne kuuga (tavainimese arusaamise järgi kahe aastaga), ehitajaks ja õmblejaks samuti kahe aastaga. Sama ajaga saab mõnes koolis ka maalriks, plaatijaks, krohvijaks, juuksuriks, rätsepaks, treialiks, autoremondilukkepaks, aga ka ärijuhiks. Ja ennäe imet, traktoristiks võib Eesti riigis saada ka kümne kuuga! Samuti ära õppida talu- või kodumajanduse, lukkepaja-, keevitaja- või kelneri- ja müüjaameti. Isegi raamatupidamisoskused on ühes koolis omandatavad ühe talvega!

Ma ei jätnud kogemata ära koolide nimetusi, neid kõiki võib leida kõnealuselt teatmikust. Ei tahtnud kellelegi näpuga näidata ega kedagi solvata. Koolid ise ei ole seda huvitavat süsteemi välja mõelnud.

Hiljuti tuli mul olla ühe kutseõppeasutuse lõpuaktusel. Tublid lõpetajad said Eesti Vabariigi kutseõppeasutuse lõputunnistuse kesk-erihariduse omandamise kohta, kus on öeldud, et "on läbitud riiklikult tunnustatud korras tehnik-tehnoloogi õppekava". Tunnistuse vahel oli hinneteleht. Kurblooliseks teeb asja see, et lõpetajad ei saanud mingit kutset. Keegi pole pädev seda neile täna andma. Need tublid lõpetajad olid teinud hoolsasti tööd 4 aastat ja



Kitsa profiiliga kartulivõtmisoperaatorid... Mitu aastat ja kui palju raha kulub, et poisist oskaja põllumees saaks – olgu või hoopis profiilita?

Arhiivifoto

6 kuud. Kuuldavasti olevat nad tööandjate juures heas kirjas. Aga teada on ka see, et kõigis kutseõppeasutustes pole lood päris sellised.

Asjatundjatele ei ole ka saladuseks, miks on õppeajad nii erinevad. Kutseharidust saab põhi- ja keskhariduse baasil. Keskharidust saab omandada teatavasti ka kutseõppeasutustes. Aga nüüd paistame jõudvat olulise küsimuse ni. Kutseharidussüsteemis õppimine on **palju kordi kallim kui üldhariduskoolis**. Üleüldise rahanappuse korral oleks keskhariduse andmine seega üldhariduskoolis **mitu korda odavam**. Miks raha tulude pilduda?

Delikaatsetest asjaoludest häbenetakse tihti kõnelda, aga tehkem sedagi. Pole ju saladus, et aasta(kümne)id on Eestis kaheldud kutsekeskkoolides omandatava keskhariduse kvaliteedis. Jäägu iga kingsepp oma liistude juurde! Pealegi paistab seeläbi olevat võimalik säästa kümneid miljeoneid kroone, mida hädasti vajatakse kutseõppeasutuste õppebaaside nüüdisajastamiseks. Unustagem kipsmammuid, mida vene ajal Moskva käsil püsti pandi!

Kui asja teiselt poolt vaadata, võetakse keskkoolilõpetanuid kutseõppeasutustesse teisele, kolmandale kursusele. See peaks vist tähendama, et kutseõppeasutustes saab korra-

liku keskhariduse 1–2 aastaga. Miks kulutatakse sama tulemuse saavutamiseks siis keskkoolides 3 aastat?

Hoolikalt tuleks kaaluda, kas iga keevitaja, õmbleja või mis ta nüüd oligi – sanitaartechnikakuksepaks vajab tasuta(!) kaasavarana keskharidust. Olgu noorel inimesel, kui ta seda soovib või vajalikuks peab, võimalus töö kõrvalt edasi õppida. Kutsetööd katkestamata on võimalus õppida (avatud) ülikoolis. Aga miks mitte ka keskkoolis!

Tuleb osutada veel ühele huvitavale paberile. See on põllumajandusministeeriumist 28. jaanuaril välja saadetud kiri nr 10-5/214. Lugegem: "Seoses põllumajandustehnikumide ja kõrgemate põllumajanduskoolide õppebaaside üha suureneva amortiseerumisega teeme ettepaneku koondada, eelkõige õppebaaside paremaks ära kasutamiseks, looma- ja taimekasvatuse

ning põllumajanduse mehhaniseerimise süvaõppesuuna järgmistesse koolidesse: Olustvere Kõrgem Põllumajanduskool – taimekasvatuse süvaõppesuund; Tihemetsa Põllumajandustehnikum – põllumajandustehnika süvaõppesuund; Türi Kõrgem Põllumajanduskool – loomakasvatuse süvaõppesuund."

Oletagem, et otsustan (või teeb seda keegi teine) mõne oma lapse või lapselapse koolitada põllumeheks, kes hakkaks harima esivanematelt äravõetud, kuid nüüd nende järeltulijatele tagastatud maad. Noormees tuleb kõigepealt saata (pärast põhikooli) Tihemetsa neljaks aastaks ja kuueks kuuks masinaid tudeerima, seejärel peab püüdlük noormees minema Olustverre taimekasvatust õppima. Läinud sügisel oli seal võimalik asuda õppima põllumajandust (agronoom-talujuht) tasemel 4-1, seega põhihariduse baasil 3 aasta ja 10 kuu vältel, või talumajandust keskhariduse baasil (2 aastat 7 kuud). Talupidaja peab olema koolitatud ka loomakasvatuse, seega tuleb tal suund võtta eelmiste koolide lõpetamise järel Türi. Aga õh õdust, seal sellist eriala tänavu veel polegi! Oponendid põllumajandusministeeriumist võivad muidugi väita, ja küllap on neil õiguski, et selleks ajaks, kui noor talunik on

õppinud Tihemetsas piisavalt põllumajandustehnikat ja Olustveres taimekasvatust, on Türi alanud ka loomakasvatate koolitamine.

Näib, et Eesti põllumehed peavad mingil määral kursis olema metsanduse ja aiandusegagi. Kuidas ka ei liida ega lahuta, tuleb oskajat ja haritud talunikku tänase kutseharidussüsteemi tingimustes koolitada kõige vähem (põhihariduse baasil) 10 aastat, eelneval keskhariduse olemasolul saab hakkama ehk 7 + n aastaga. Aga Tartu Ülikoolis (nagu muudski maailma ülikoolides) on enamikul erialadest õppeaeg ainult 4 aastat, magistriõpe kestab 2 ja doktoriõpe 4 aastat.

Põllumajandusministeerium, kes millegipärast tahab aktiivselt Eesti haridusküsimustes kaasa rääkida, näib kadunud mammutite lummuses olevat ja arvab, et ainult suured asjad on head ja ilusad. Eesti põllumajanduses näib neile sobivat vaid ülipikk ja -kallis koolitus. Maksimumaksjate rahal ei näi lõppu tulevat. Mammutite ehitamist jätkatakse just "seoses põllumajandustehnikumide ja kõrgemate põllumajanduskoolide õppebaaside üha suureneva amortiseerumisega" (rahamappuse tõttu!).

Ajakirjanduse andmeil on seni vaid Hiiu maal kolhoosikord likvideeritud ("äi läind tarvis"), kuid varem või hiljem juhtub see kogu riigis. Kitsa erialaga (põllumajanduse) asjatundjaid läheb edaspidigi vaja, aga palju kordi vähem kui vene ajal. Eesti riik ja rahvas vajab igakülget koolitust saanud põllumeest. Iseenesetarkusega kaugele ei jõua, aga talumehe hirmuäratavale, peaaegu pool tööiga kestvale koolitusele tuleks lõpp teha. Näib, et nii rikast riiki pole veel tekkinud, kes suudab lugupeetud ministeeriumihärrade mõttetöö kinni maksta.

Viimane aeg oleks hakata avama põllutöökoole, kus noored saaksid maksimaalselt kolme koolitalvega elementaarsed teadmised taime- ja loomakasvatusest ning põllumajandusmasinatest. Töös vajalikke teadmisi peaks talumees omandama (talviti toimuvatel) 1–2-kuulistel kursustel (põllumajandus-) kutseõppeasutustes. Arukas inimene õpib, kuni elab.

Nii kutseõppesüsteem kui ka kutseharidus vajavad reformi. Pealegi kiiret. Reform tuleb lõpule viia, hoolimata tekkivatest raskustest ja emotsioonidest. Hoolimata ka põllumajandusministeeriumi katsetest kolhoosikorda elus hoida ja selle tarvis liialt kitsa erialaga töötajate ettevalmistamist jätkata. Ärgem püüdkem väljasurnud kipsmammuteid raudbetoonist teisenditega asendada! Pidulik paigalmarss läheb liiga palju maksma.

ARVI LEOSK

Mis saab tehnikumist?

Et olen töötanud haridussüsteemis 20 aastat, sellest üle poole kutsehariduses, arvan endal olevat küllalt kogemust kutsehariduse reformis kaasa mõelda. Miks mõelda? Paistab, et muul tegevusel puudub mõte, sest kaasarääkimine kooli tasandil on osutunud tulutuks.

Olen veendunud, et tehnikum, s.t keskeriharidus, on Eestis oluline ja tööandjatele vajalik. Mitmed ettevõtted on meie palvel seda ametlikult kinnitanud. Miks sellest üldse on vaja rääkida? Aga sellepärast, et juba mõnda aega käivad haridusministeeriumis jutud keskeriõppeasutuste likvideerimisest. Kutseõppeasutusteks kujunevad vaid keskkooli baasil töötavad rakenduskõrgkoolid ning kesk- ja põhikooli baasil töötavad kutsekoolid.

Põhikooli baasil töötavate tehnikumide kaotamiseks esitatakse järgmised argumentid: õppeaeg on liiga pikk; õpetamine liiga kallis; Euroopa ei tunne sellist kooli.

Õppeaeg on tõesti pikem, kuid erialad, mida õpetatakse tänases tehnikumis, on oluliselt keerukamad ja laiemad kui kutsekeskkooli erialad. Samas nõuavad need korralikku baas- haridust ning sellega seostatud erialaõpet.

Väljaõpe Tallinna Polütehnikumis kestab täna põhikooli baasil 5 ning keskkooli baasil 3 aastat. Arvestades, et keskkoolis on õppeaeg 3 aastat, millele lisandub tehnikumis veel 3, on see oluliselt pikem ja kallim põhikooli baasil omandatud keskeriharidusest.

Mis puutub argumenti, et Euroopas niisuguseid koole pole, siis julgen väita, et see pole

õige. Seesugused koolid on Soomes, Saksamaal, Iirimaa ja küllap mujalgi.

Kas asi pole hoopis selles, et tehnikum alub haridusministeeriumile ja saab eelarve täismahus sealt? Võrreldes munitsipaalalalusega üldhariduskoolidega, kellele haridusministeerium maksab vaid pedagoogide palga ja õpikute raha, on kutseõppeasutuste ülalpidamine ministeeriumile tõesti kulukam. Maksimumaksjale tuleks keskeriharidus aga odavam ja ilmselt ka otstarbekam ning seda eriti põhikooli baasil töötavates tehnikumides.

Muutes praegused tehnikumid rakenduskõrgkoolideks, jõuame kõrgharidusega spetsialistide üleproduktseerimiseni ja suurendame nende hulgas tööpuudust veelgi. Või ongi see haridusministeeriumi taotlus jõuda järele Iirimaa ja Saksamaale, kus kõrgkooli lõpetanud spetsialistid otsivad tööd välisriikides?

Ülo Ojassoo artiklist 28. veebruari "Õpetajate Lehes" jääb küll mulje, et soov reformida kutseõppeasutusi on formaalne ning piirdub vaid ilusa struktuuri loomise taotlusega. Tehnikum kui koolitüüp ei ole ju omaette nähtus, vaid on tasemekoolitus, mida nõuavad õpetatavad erialad. Täna on tehnikumis palju põhikooli väga hästi lõpetanud noori kogu Eestist, nende tehnilised kalduvused saavad kindlasti õigeaegse rakenduse.

Mis juhtub, kui põhikooli baasil vastuvõtt tehnikumi lõpeb?

■ Noortel, kes on huvitatud elektroonikast, automaatikast ja arvutitest, kaob võimalus

oma võimeid varakult arendada ning omandada elukutse optimaalse ajaga.

■ Põhikooli lõpetanutel kaob veel üks edasiõppimisvõimalus, keskkooliõpilaste arv kasvab.

■ Suureneb veelgi üldharidusega, kuid töösõkusteta noorte hulk.

■ Toimub kõrgharidusega spetsialistide ületootmine ametialadel, mis ei nõua kõrgharidust, kuid mida ei rahulda kutsekeskeriharidus.

On see siis kokkuhoid? Lõpptulemusena läheb see maksimumaksjale kallimaks, töötute abirahad ning täiendus- ja ümberõpe nõuavad kokkuvõttes hoopis suuremaid kulutusi.

Pöördusin haridusministeeriumi eelarve ja planeerimise osakonna juhataja Anneli Kommeri poole. Selgitanud oma seisukohti, sain omapärase rünnaku osaliseks: kutseõppeasutus on ebapopulaarne ja kallis. Tänapäeva noor oleval nii tark küll, et teab ise, kuhu õppima minna. Ja kuna kutsekoolid oleval ebapopulaarsed, tuleb neid sulgeda ja juurde teha üldhariduskeskkoole, mis on pealegi odavamad. Vaevalt küll võib haridusprobleeme lahendada vaid raha lugedes, kuid samas unustades kutsehariduse põhieesmärgid.

Olen kuulnud haridusministrite korduvaid sõnavõtte, kus nad mainivad kutseõppeasutusi kui murelasi. Eks lõpuks hakkab muret teema iga laps, kellega ei tegelda ja kelle peal kasutatakse vaid piitsa ja prääniku meetodit. On viimane aeg, lugupeetud tööandjad ja lapsevanemad, rääkida oma soovidest ja nõudmistest. Vastasel korral võib Eesti haridusmaas-

tikult kaduda tehnikum kui keskastmejuhtide ja keerukamate erialade spetsialistide taimelava.

Ilmselt ei ole probleem ainult tehnikumis, vaid kogu kutseharidussüsteemis. Kutseharidusreform peab lahendama ühiskonna probleeme ja eelkõige tõstma tulevase tööliiskaadri ja spetsialistide ettevalmistuse taset. Seda on aga võimalik teha olemasolevate reservide ja investeerimise alusel, mitte töötava süsteemi lammutamise ja struktuuri formaalse muutmise teel. Viimased aastad on näidanud, et nn reform on tekitanud vaid siplemit ja askeldusi koolis. Sõnaga reform võib täna juba mõneks ajaks häirida kogu kooli tööd.

Lugupeetud reformaatorid, lähtugem reformimisel tööandjate soovidest ja riigi huvidest, vastasel korral on Eesti inimene ühinenud Euroopa tööturul töötute pika saba lõpus.

JÜRI MICKFELDT,
Tallinna Polütehnikumi
õppealadiraktor

PEAAME ARU

Regionaalpoliitika ja matemaatika

Paljust sõnavõttudest on olnud kuulda, et Eesti Vabariigis puudub regionaalpoliitika. Ühe viimasena hakkas "Postimehes" silma regionaalministeri samasisuline artikkel, milles ta väidab, et regionaalministril polegi võimalusi regionaalpoliitika tegemiseks. Käesoleva kirjatükiga proovib autor tõestada, et Eesti Vabariigis ikkagi tehakse regionaalpoliitikat, ja veel kuidas!

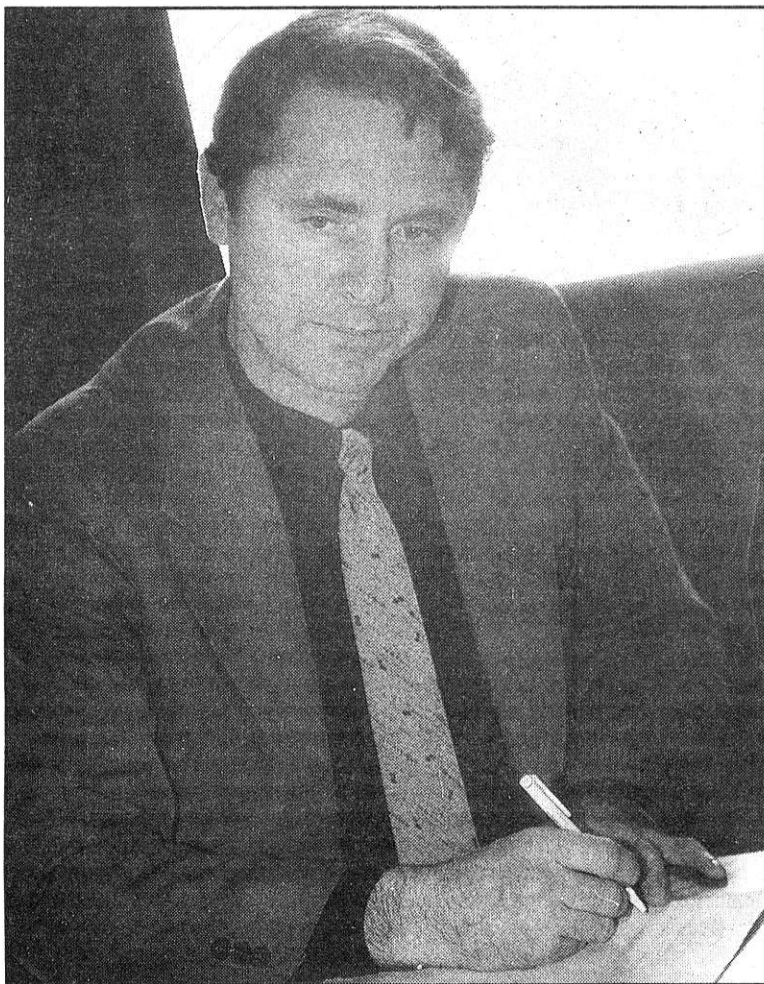
Vaatleme mõningaid tavakooli hetkeprobleeme (laiemalt kõlanud riigieksamite teema kõrval) ja nende praeguste lahenduste seotust regionaalpoliitikaga.

Pearaha ja regionaalpoliitika

Esimene märksõna on **pearaha**. Tundub, et haridusministeeriumi ökonomikaosakond ei soovi tegelda tänapäevase haridusökonomikaga või vähemalt sellega seotud uute mõistete endale ning teistele selgitamisega. Kui väidetu tõele ei vasta, miks on siis nii suur vastuseis pearahale meie koolide rahastamisel? Allakirjutatu arvab, et kui vähegi sügavamalt ja riiklikult mõelda, siis vaevalt pearaha asemele midagi paremat pakkuda oleks. Aga just pearahal põhineva rahastamissüsteemi ebarahuldava rakendamisega ongi õnnestunud kogu riigis tekitada tõeline segadus. Ja kui siia lisada käesoleval ajal kehtiv **koefitsientide süsteem**, siis võibki öelda, et vähemalt haridusministeerium on koolide rahastamisel välja mõelnud ja ellu viima hakanud tõelist regionaalpoliitikat.

Omaette lugu on sellega, et isegi parematest parimad kooliinimesed ei saa aru või ei taha endale tunnistada pearaha mõiste tegelikku sisu. Võib-olla just seda ongi keegi taotlenud? Üleriigiline pearaha väärtus (1997. a 3550 krooni) on **keskmine** suurus, statistiline suurus ehk abstraktsioon. Täpselt sellise summa endale nõudmine oleks analoogne sellega, kui arvutaksime kõigi inimeste pangahoiuste keskmise suuruse ja need, kellel on alla keskmise, nõuaksid endale kuni "keskmiseni" juurde. Absurdne? Loomulikult! Milleks siis jutud maakooli elamisest linnakooli arvel? Tegelikult seisnebki kogu regionaalpoliitika pearaha ja koefitsientide tegelik, mõistlik ja võimalikult õiglasel rakendamises.

Nüüd matemaatikast. Kõigile on kättesaadav 1997. a "Riigi Teatajas" nr 2/3 avaldatud "1997. aasta riigieelarve". Haridusministeeriumi eelarves on artikkel 43, mille järgi eraldatakse munitsipalkoolide pedagoogide palkadeks koos sotsiaalmak- suga 763,968 miljonit krooni ja õppevahendite soetamiseks 45 miljonit krooni. Päevakoolide 208 863 ja



Koolijuht VALVO PAAT: "Eesti Vabariigis ikkagi tehakse regionaalpoliitikat, ja veel kuidas!" MÄRT BERNADTI foto

õhtukoolide 6354 õppurit (koefitsiendiga 0,8) annavad kokku 1996. a 14. septembri seisuga ligikaudu 214 000 õpilast, kelle pearahaks ja õppevahenditeks need miljonid peaksid minema. Kõik oleks nagu selge, aga nüüd algabki midagi müstilist.

Teeme lihtsad jagamistehted ja leiame, kui palju on Riigikogu eraldanud pearaha ja õppevahendite raha ühe õpilase kohta. Pearahaks saame 3570 ja õppevahendite soetamiseks 210 krooni. Ministeeriumi poolt 1997. aastaks pakutud 3550 ja 198 krooni tekitavad igas mõtlevas inimeses uusi küsimusi. Teeme jällegi kaks lihtsat jagamist. Kui pearaha on 3550 krooni, peaks Eestis olema 215 200 õpilast, kui õppevahendite raha õpilase kohta on 198 krooni, siis 227 270 õpilast. Milline on Eesti Vabariigis õpilaste tegelik arv? Mida tähendab selline varu, eriti siis, kui väidetakse, et õpilaste arv väheneb? Kuhu kaob ülejäänud 4,2 miljonit pearaha ja 2,5 miljonit õppevahendite soetamise raha?

Matemaatikas on olemas mõiste **kaalutud keskmine**. Selle järgi on ministeerium maakondadele ja linnadele pearaha jagamisel kasutanud keskmist koefitsienti 1,003 ehk teisisi väljendades – väljakuulutatud 3550 krooni asemel eraldanud õpilase kohta 10,65 krooni rohkem, kokku aga 2,28 miljonit krooni rohkem. Seega on alust väita, et vähemalt 2,18 miljoniga toetab haridusministeerium teatud regioonide kooli. Loomulikult võib ministeeriumi sellist tegevust isegi õigeks pidada. Kuid vaatame, milliste regioonide arengut on ministeeriumi arvates vaja toetada.

Kes kellest maha jääb?

Ministeerium leidis, et 1996. aasta võrreldes on 1997. aastal haridussituatsioon märgatavalt paranenud Ida-Virumaal ja Tartus – neil vähendati koefitsienti 0,01 võrra.

Ida-Virumaal lõpetati eestikeelsete koolide pedagoogide toetamine 10% lisatasuga ja leiti, et riigikeele õpetamine vene koolides peab toimuma olematute sisereservide või eesti koolide arvel. Maavalitsuse ametnike ütluste järgi ei arvesta ministeerium mitte ühtegi idavirumaa laste argumenti.

Huvipakkuv on ministeeriumi selgitus – teil on liiga palju klassikomplekte. See, et mitmetes maakoolides ei mahu igasse klassiruumi 36 õpilast, on selgeks saanud pikka- de vaidluste tulemusena ilma proovimatagi. Vähemalt koolis töötavatele inimestele. Aga ministeeriumis võib tõesti veel olla mõni, kes kolleegide ja koolidirektorite juttu uskumata tahab selles ise veenduda.

Kuid veel hullem on see, et ministeeriumi ametnikud ei soovi ise täita Eesti Vabariigi seadusi. Näiteks palgaseadust ja tööajaseadust, puhkuseadust ja hariduseadust. Selgitan. Olen Toila Keskkooli direktor 1991. aastast alates ja kogu viimase palgauuenduse kaasa teinud. Kuni 1. jaanuarini 1997 ei olnud me ületanud ettenähtud palgafondi ning pearahade ja koefitsientidega oli samuti kõik korras. Nüüd äkki – pange 4 (neli!) klassikomplekti kokku ehk õpetage kahte 35 ja ühte 31 õpilasega klassi. Tekkinud olukord on sarnane paroodiaga tehnikavallast, kus teatavasti bensiinimootor ei taha kuidagi diiselkütusega töötada. Täpselt sama on klassikomplektide nõudega – kui pearahasüsteem, siis kõigile, aga mitte ametnikule sobiv argument eelmisest süsteemist!

Aga millistele regioonidele on ministeeriumi arvates toetust vaja? Koefitsienti on tõstetud Läänemaal ja Tallinnas. Minul isiklikult pole selle vastu midagi, et sealsed õpetajad rohkem palka saaksid, aga ka teiste regioonide koolirahvast võiks vähegi austada. Kuidas põhjendas ministeerium sellist koefitsiendi tõstmist? Vormsi saarel, kus on üks

kool 40 õpilase ja 5 klassikomplektiga, oli vaja tõsta õpetajate palka 30%. Lihtsad arvutused näitavad, et ka maakond sai juurde umbes 100 tuhat krooni. Ja Tallinnas oli tarvis õpetajate palka tõsta selleks, et "pealinna õpetajate palk veidigi läheneks Tallinna keskmisele palgale". Mis see muud siis on kui regionaalpoliitika "mahajäänud" piirkondade järeleaitamiseks? Kuid kas kesklinna koolide õpetajad saavad ikka rohkem palka kui äärelinna koolide omad või peaks arvestama hakkama ka õpetajate elukohta?

Eelnevast loogikast lähtudes peaks näiteks Lõuna-Eestis ja maal õpetajate palka hoopis vähendada, sest äkki piirkonna teised töötajate kategooriad tunnevad ennast ebaumugavalt, kui nende palk on õpetajate omast väiksem. Täielik absurd!

Andku Eestimaa õpetajad mulle andeks, aga me ei tohiks sellist lolitamist taluda, eriti veel oma ministeeriumi poolt. Kui munitsipalkoolide õpetajate nurinale palga ebapiisavuse üle vastatakse, et keegi ei ole keelanud omavalitsustel õpetajatele juurde maksta, siis peaks samasugune reegel kehtima ka pealinnas. Või kuidas?

Õppekava tegemine nõuab aega ja raha

Teine aktuaalne mõiste selle aasta koolielus on **õppekava**. See peab seaduse kohaselt 1. septembril 1997 iga kooli 1., 4., 7. ja 10. klassile valmis olema ning toimima hakama. Imelihtne ja selge! Aga mis toimub koolis tegelikult? Millised tingimused on loonud riik ja haridusministeerium õppekava rakendamiseks koolides? Õige vastus: **loodud on peaaegu kõik tingimused, et õppekava ei rakenduks.**

Kõigepealt peaks olema selge, et andes vaevalt ühe aasta aega, on ministeerium jällegi kohutavalt üle pingutanud. Tundub, et uuenduste juurutamise oskusi pole viimase viie aasta jooksul haridusministeeriumis küll lisandunud. Ikka õnnestub kellelgi midagi ära vusserdada. Kindlasti suudavad mõned koolid õppekava vajalikul tasemel valmis kirjutada, aga enamik teeb seda formaalselt või jätab hoopis tegemata. Uuendusteks on alati vaja aega ja uuendusi toetavat koolitust. Aga meile ei anta aega ega koolitusraha.

Õpetajat ja koolidirektorit ei rahulda see, et 1996. aasta eelarvest 3% täienduskoolitusraha asemel on seda nüüd vaid alla 1%. Ja õpetaja jaoks pole tähtis, kas süüdi on uus või eelmine minister, haridus- või rahandusministeerium või keegi/miski muu. Tähtis on, et 1996. aastal oli näiteks Toila Keskkoolil võimalik saada täienduskoolituseks ja tundide asenduseks maakonnast 54,6 tuhat krooni ja 1997. aastaks on planeeritud vaid 7,2 tuhat krooni. Õpetajatel on võimalik kursustel käia oma või kohaliku omavalitsuse kulul. Märkamatu, asendustundide tasustamise korda muutmata, kuid see-eest selleks raha eraldamata, on õnnestunud ühiskonnalt teha samm turumajanduse poole.

Kuhu jäi palgatõus?

Kolmandaks märksõnaks on **õpetajate palga tõus**. Juba ammu on välja kuulutatud 14%-line palgafondi suurenemine ja pearaha tõepoolest statistiliselt nii palju ka suurenes. Kuid juba eespool märgitud põhjustel ei suuda keegi Ida-Virumaal sel-

geks teha, kuhu jäi lubatud 14%-line palgatõus. Sest osa õpetajaid peavad kaotama töökoha, osa palgafondist peame eraldama täienduskoolituseks ja asendustasudeks ning lõpuks ei ole ka omavalitsuse eelarve kummist.

Kõigi nende murede juures on aga nii mõndagi tõeliselt lohutavat. Nimelt on võimalik "Riigi Teataja" abil võrrelda näiteks haridusministeeriumi 1997. a ja 1996. a palgafondi. Ja arvatamegi välja palgafondi 28%-lise suurenemise. Aga see on veel tagasihoidlik suurenemine. Arvutused näitavad, et **kolmel ministeeriumil kasvab palgafond üle kahe korra!** Üldse annavad arvutused ministeeriumide palgafondi suurenemiseks veidi üle 30%. Maa-keeli öeldes – pole sõnu ja pole ka Vähit, kellelt aru pärida valitsemiskulude sellise "kärpimise" ja ametnike lubatud koondamise kohta. Ilmselt on tegemist juba eespool tutvaks saanud regionaalpoliitikaga – ministeeriumid on ju kõik pealinnas ja pealinn on toetust vajav regiooni!

Kuhu ulatub "Tiigrihüpe"?

Neljandaks ja sedapuhku viimaseks märksõnaks olgu **tiigrihüpe**. Väärt ettevõtmine ning au ja kiitus Riigikogule märkimisväärsete summade eelarvesse hääletamise eest. Kuid vähegi matemaatikat jagav inimene leiab siingi imelike küsimusi.

Haridussüsteemi raalistamiseks on eraldatud 35,5 miljonit krooni, millest munitsipalkoolidele läheb 25 miljonit, ülejääva 10,5 miljoni kohta pole täpsustust, aga arvata- vasti läheb see siis riigikoolidele. Kuid silma hakkab proportsioonide lahknevus. Palgafondi järgi on riigikoolide osatähtsus munitsipalkoolide suhtes umbes 3%, aga raalistamiseks eraldatava raha suhtes 40%.

Loomulikult on seda võimalik jällegi põhjendada regionaalpoliitikaga, sest esialgsetes variantides ei leia Eesti suurimast maakonnast Ida-Virumaalt ühtegi kooli "Tiigrihüppe" piirkondlike juhtkoolide hulgas. Aga ju siis on Ida-Virumaal ka arvutiseerimisega juba kõik korras ja mahajäänud piirkonnad on hoopis mujal.

Targad inimesed arvavad vist, et kindlasti leiavad kohalikud omavalitsused oma laste arengu tarvis raha veel arvutitegi ostmiseks, sest ega maalapsed tohi linnalastest rumalamad olla. Kui äkki juhtub kusagil nii olema, kas tuleks siis selline kooli kohe kinni panna ja lapsi linnakooli vedama hakata? Viimast lauset tuleks pidada ebaõnnestunud naljaks, aga mõne inimese suust kostab see vägagi progressiivse ettepanekuna – hakka või uskuma. Sest kuidas suhtuda ettepanekusse, et koolid, kus keskkooliosas on alla 60 õpilase, tuleb sulgeda. See on nagu 36 õpilasega klassid maakoolides – idee on hea, hoiab raha kokku, aga vale. Ida-Virumaal jääksid sellisel juhul alles eestikeelsed keskkoolid Jõhvis, Kohtla-Järvel ja Kiviõlis. Narvas ja üheski maa-asulas poleks siis eestikeelsel keskkoolil eluõigust. Järjekordne absurd Eesti Vabariigi koolisüsteemis. Ilmselt oleks sellise arenguloogika lõpp niisugune, et kõik õppigu Tallinna koolides, elagu Tallinna ümber ja käigu Tallinna tööle!

VALVO PAAT,
Toila Keskkooli direktor,
matemaatikaõpetaja

Lugeja kirjutab

Oh riigieksam, riigieksam, millal sina tuled...

Mina olen inglise keele riigieksami poolt, kahe käega ja kõva häälega. Rõhutan oma lause sabaotsa, sest siiani tundub mulle, et riigieksamite vastaste seisukohad on kõvemini kuulda olnud. Olen absoluutselt selle poolt, et igal inimesel on õigus oma arvamusel, seepärast aksepteerin kõiki teistimõtlevate argumenteeritud seisukohti. Praegu on aga seis selline, et meedia kaudu on võimendunud esile tõusnud mõnede "Year 12 exam" töörühma liikmete nimed üsna negatiivses valguses. Kardan, et see on andnud üpris ebatõese pildi neist aktiivsetest inimestest, kes juba mitu aastat on tegelema riigieksami ettevalmistamisega. Tööd on tehtud tublisti ja loomulikult, kui teed, juhtub ka vigu. Ainult see, kes ei tee, ei eksi. Minu kirjatüki eesmärk on avaldada tunnustust tehtule ja julgustada neid jätkama, kes veel suudavad. Ka mulle isiklikult ei meeldi palju selle aasta eksamikorralduses, eriti omapärased on "laupäevakud", kuid ma ei arva, et selle taga oleks inglise keele eksami töörühm.

Isiklikest kontaktidest tean, et samades raskustes on praegu Läti, Leedu ja muudki Euroopa riigid, kus riigieksamitele üle minnakse. Ei ole midagi uut siin päikese all ja me ei olegi oma probleemidega nii originaalsed, kui ehk tahaksime. Ehteestlaslikust isiklikust antipaatiast kantud lahmimist aga võiksime siiski kontrolli all hoida. Korrektsuse mõttes lisan, et mina ei ole kuulunud ega kuulu ka praegu eelnimetatud töörühma, see aga ei takista mul teile, kallid kolleegid, edu soovimast!

TUULI ODER,
Saue Gümnaasium

Jätke virisemine, hakake mõtlema ja tegutsema!

Ammu olen vaadanud, et pedagoogide nõrk koht on mõtlemine. Järjekordne näide: õpetajad nurisevad, et uus atesteerimisjuhend asetab noore ja staažika pedagoogi ühele pulgale.

Vaatame atesteerimisjuhendit: 1.9. ... õigus ... taotleda kõrgemat ametijärku pärast 3 aasta möödumist viimasest ametijärgu määramisest. Edasi saame juhendist teada, et nooremõpetaja ametijärgu määrab direktor ja õpetajajärgu atesteerimiskomisjon, nõutav staaž 3 a. Vanemõpetajaks võib saada see, kes on olnud õpetaja vähemalt 3 a, seega üldstaaž 6 a. Õpetaja-metoodiku minimaalne staaž tuleb 9 a.

9-aastase staažiga ei olda enam noor pedagoog! See on tippvormis töötaja ja peabki saama parimat palka. Kui vormi ei suuda hoida (ei õpi, ei arenda ennast jne), hakkab ametijärk loomulikult langema. Ega ainult hallide juuste eest ka palka maksta saa, ikka töö ja kvaliteedi eest, eriti õpetajaametis.

Arenenud kollektiivsustundega inimesed astuvad kindlasti ametiühingusse ning võitlevad oma õiguste ja parema elu eest! Enamik õpetajaid ainult viriseb, midagi ette võtmata. Minimaalse solidarsusvande väljendus on kas või ametiühingumaksu tasumine – ma toetan oma organisatsiooni. Kui seda ei ole, pole mõtet nämmutada, et meile tehakse liiga.

TIINA KALLIO,
endine pedagoog

Aitab ühest mõõdupuust

Riigieksamitel on kaks põhieesmärki: määrata üldtase ning ühitada keskkooli lõpu- ja kõrgkooli sisseastumiseksamid. Riigieksami võiksid esialgu sooritada ainult need, kes soovivad kõrgkooli astuda. Seegi kontingent annaks statistikaks piisava aluse. Iseasi, mida sellega peale hakata. Eksamid tuleks ühitada nii, et poleks vaja enam mingeid lisateste teha. Tänavu see kahjuks nii pole. Tähendab, ettevalmistus on puudulik.

Mulle on arusaamatu, miks loetakse saavutuseks, et matemaatikas on jõutud kahetasemeliseks eksamin. Koolides õpetatakse ju matemaatikat rohkem kui kahel tasemel: miinimumprogrammi ja süvaõppe vahele mahuvad koolide laiendatud õppekavad. Objektive pildi saamiseks peaks kõigi keskkoolilõpetajate teadmisi mõõtma ühe skaala järgi, korraldama ühetasemeliseks eksami. Et õpilasi ja õpetajaid mitte traumeerida, tuleks sellel skaalal ära märkida piirkonnad, mida ühe või teise ettevalmistuse korral väga heaks, heaks, rahuldavaks pidada. Näiteks 10-st võimalikust 4 punkti saanud tavakooli õpilane peab teadma, et on saavutanud peaaegu maksimumi sellest, mida temalt oodatakse. Samas ei tohi unustada, et on üks absoluutne taustüsteem ja õpilane peab teadma sedagi, kus ta sellel asub.

Riigieksami tulemus ja kooli lõpuhinne on kaks täiesti ise asja. Keskkooli lõpetamiseks peaks piisama lõputunnistusest. Kooli lõpetamise tingimustes on selgelt öeldud, et kool otsustab, kes lõpetab, kes mitte. Et lõpetamine ei

käiks ainult aastahinnete alusel, võiks paralleelselt riigieksamitega teha koolieksameid. Praegu on koolieksam lubatud ainult nendes ainetes, milles pole riigieksami. Kui edaspidi lähtutakse samast põhimõttest, on võetud suund koolieksamite loobumisele. Ent koolieksameid ei tohiks asendada riigieksamitega.

Kui riigieksami tulemus on halb, kooli pandud aastahinne aga hea, ei kuulu kooli paremate kilda. Süüdi pole alati õpilane, teda ei tohi selle eest vastutavaks teha. Riigieksam ei saa olla lattu, mis pannakse ette keskkooli lõpetamisel. Just seetõttu ei näegi riigieksami ideoloogia ette negatiivset tulemust. See on paljudele harjumatu, isegi vastuvõetamatu. Nii mõnedki arusaamatused on tingitud sellestki, et riigieksamite kontseptsiooni ei ole piisavalt tutvustatud. Leian negatiivse tulemuse puudumise igati õigustatud olevat, ent ma pole kedagi peale iseenda kuulnud seda laiemale üldsusele põhjendavat. Kui seda oleks tehtud, oleks ka vastuseis väiksem.

Kõrgkooli ei huvita, miks tase on nii- või naasugune. Nemed valivad paremad. Kahetasemeline eksam annab võimaluse suunata kitsama programmi järgi õppinu tegema madalama taseme eksami, kuigi iseseisvat lisatööd teinud õpilane võiks ju edukalt konkureerida kõrgemas astmes. Kui õpilasel lastakse valida, sellist probleemi ei teki. Ja veel – mida hakatakse peale keha skaalaga? Kuivõrd need ühitatavad on? Kus on madalama taseme maksimumi saavutanu

kõrgemal skaalal? Kui see on määratletav, on nii või teisiti tegemist ühe mõõdupuuga.

Riigieksami ülesandeks tuleks koostada nii, et mitte kõik süvakooli õpilased ei saaks maksimum- ja tavaprogrammi järgi õppinud õpilased miinimumpunkte. Ka nulli ja kümne lähedal peaks olema jaotumine. Normaalkaala järgi on keskmise tulemuse saajaid kõige rohkem tingimisel, et õpilased on omavahel võrreldavad. Kui me ei pea primaarseks, et enamiku eksaminantide tulemus peab olema hindeskaala keskosas, saame hakkama ühe taseme eksamiga, vastasel juhul peame neid korraldama ei tea kui mitmel tasemel.

Teadmisi ühe skaala järgi mõõtes tekib õppekavade erinevast mahust tingitud kolm jaotuskõverat. Iga õpilane peaks teadma, millise alla neist ta eeldatavalt kuulub. Teades, mida ühel või teisel tasemel õpetatakse, ja seda eksamiülesannete koostamisel arvestades, saab tulemusi prognoosida. Tõenäoliselt osatakse suhteliselt hästi määratleda miinimum- ja süvaõppetaset. Vahepeale jääb aga hulk koole, kelle tulemused on ettearvamatu. Ei ole mõtet kurvastada, et tavakoolid jäävad süvakoolidele alla. Üks asi on tulemus, teine asi põhjus. Ei ole mingit vajadust mitmetasemeliseks eksami järele. Just ühtne mõõteskaala näitab, kus ollakse, ja võimaldab põhjusi otsima hakata.

HEITI AARNA,
Nõmme Gümnaasiumi direktor

Riigieksam – kas nuhtlus või õnnistus?

Esimese riigieksamini on abiturientidel jäänud vaid kolm päeva. Tallinna 44. Keskkooli emakeeleõpetaja REGINA PEET palus oma õpilastel kirja panna arvamusriigieksami kohta.

"Lõpukirjandi tümber on liiga palju kära tekitatud. Muidugi võinuks ju parema aja leida ja lõdvemad reeglid kehtestada, aga kirjand jääb alati kirjandiks. Rohkem peavalu tekitavad teised eksamid, mille korraldusest on veelgi vähem info," arvab üks koolilõpetaja.

Millised on tema koolikaaslaste eksamielised mõtted?

Mida nendest eksamitest ikka arvata! Idee on tegelikult ju hea. Ainult aeg on väga vale. Vaheaeg on mõeldud puhkamiseks. Laupäevased päevad tunduvad mõneti inimlikumad, kuna enne neid antakse kolm päeva puhkust. Õpilase seisukohast pole mul selle jandi vastu midagi. Las katsetavad – nad ise ju ka ei tea, mida teevad. Kujutan ette, milline segadus maikuus valitsema hakkab.

Ei mõista, miks see kirjand nii eraldi ajal peab olema kui teised eksamid. Nõmedaks on tehtud eksamikord. Pean silmas igasugu pitseeritud ümbrikke ja saatjaga pissil käimist. Üle ei tasuks pingutada. Tegelikult on tore, et terve suvi ei lähe eksamite nahka, saab ka päikesest, heina maast ja lilledest rõõmu tunda. Kõike uude suhtutakse eelarvamusega, nii ka lõpukirjandisse.

ARIKA HAZAK

Ühest küljest on see muidugi väga tore, et kirjand läheb erapooletu inimese kätte kontrollimisele ja peaks nii igati objektive ja ausa hinnangu saama. Peale selle saavad kõik õpilased võrdsetel alustel hinnatud ja nii selguvad tõelised parimad, mitte parimad vastavalt kooli tugevusele. Teisest küljest on kogu riigieksamite süsteem aga natuke liiga range ehk ebaõiglane; võib mul ju sellel päeval juhuslikult halvasti minna, kuigi olen hästi valmistunud (halb tuju, toidumürgitus, peavalu, madalrõhk jne) ja on mu võimalused kõrgkooli saada tunduvalt väiksemad, kui iga ülikooli juures eraldi eksameid tehes.

Arvan, et esmalt tuleks ühtlustada hindajate arusaamu nii, et erinevate inimeste hinded samale tööle ei kõiguks 3 pallist 9-ni.

TOOMAS JÖGISU

On hea, et kirjutame kirjandi juba märtsis. Saab tehtud ja ongi korras. Paraku on see ka peaaegu ainus hea külg – paljud asjad aga panevad vaid pead vangutama.

Milleks on tarvis teha kirjandikirjutamisest selline tragikomöödia? Toitugi ei tohi kirjutamise ajal eksamiruumi tuua! Ega ei hakata ju ometi piruka sees grammatikareegleid trans-



Abituriendid arvavad: (vasakult) Margus, Siim, Veronika, Toomas ja Arika.

portima! Miks meid siis juba hermeetiliste ustega muust maailmast selleks ajaks ei eraldada?

Nojah, reeglid on reeglid, tühja neist, parem lihtsalt mitte mõelda sellele, miks nad just sellised on. Aga ikkagi tekitab veidi ebamugavust, kui kõik nii rangeks, karmiks ja salapäraseks muudetakse... Kirjand muidugi kellelgi seepärast, et oma nime asemel mingit nõmedat koodi (nagu UFO) kasutada tuleb, kirjutamata ei jää.

Kuni mul selle süsteemi vastu tõsisemat tõrget tekkinud ei ole, pole mul mingeid valje pretensioone. Kirjandikirjutamisest ind on endine.

VERONIKA SAVI

Ei tea, kuidas nad sellel aastal õnnestuvad, aga põhimõtteliselt on hea, et tekib ühtne hindamissüsteem ja kaob vajadus mitmekordselt eksameid teha. Ja olgu nad pealegi juba märtsis-aprillis-mais, suvel on niikuinii palju tegemist. Iseasi on, kas korraldus on ideaalne, aga kõiki rahuldavat võimalust ju polegi.

SIIM MÄNNIK

Sel aastal on asi kuidagi pagana keeruliseks aetud. Isegi kriminaalseks. Ühtki isikliku asja ei tohi kaasa võtta! Nagu ma aru sain, ka mitte pirukaid või šokolaadi või muud sarnast. Väljas saab käia ainult järelevaatajaga. Ei kujuta ette, kuidas see reaalsuses õnnestub. Ma ei mõista, miks on vajalikud kõik need allkirjad ja koodid! Me pole ju ometi ma-ei-tea-kes!

Sellel, et eksamikirjand kehtib nii lõpu- kui sisseastumiseksamina, on nii häid kui halbu külgi. Hea on see, et kirjutad oma kirjandi ära ja korras. Sama kehtib ülikoolis – vaeva vähem. Kuid äkki kirjand ebaõnnestub... Tahaks nagu sisseastumiseks paremat kirjutada, kui tean, et olen selleks võimeline. Ja pealegi võib-olla

näeksid ülikoolis hindajad mõnd kolmelist kirjandit hoopis viielisena. Nad ju ei hakka seda kirjandit üle lugema, vaatavad hinnet. Või hakkavad? Aga hinnet muuta niikuinii ei saa.

MARJU PÖDER

Minu kui õpilase jaoks ei muuda kirjand iseenesest mitte midagi. Keskkooli lõpukirjand on toimunud igal aastal. Siiski olen veendunud, et on äärmiselt tobedus kulutada nii palju raha eksami korraldamiseks.

Muis asjus ei oska lihtsalt seisukohta võtta. Kardan ainult seda, et suvaline kirjandusõpetaja ei oska igat õpilast adekvaatselt hinnata. Ei taha kedagi solvata, kuid leian, et näiteks külakooli õpetaja pole pädev hindama Tallinna Humanitaargümnaasiumi abiturienti kirjandit Lääne-Euroopa kirjandusest.

Varem võis ülikooli juures iga teaduskond (kateeder) valida kirjanditeemad, mis olid vajalikud, selgitamaks välja kandidaadi sobivust valitud erialale, tema eeldused edukateks õpinguteks. Kardan, et keskkooli lõpukirjandil pole seesugust akadeemilist kaalu.

MARGUS ALVER

MÕTE LIIGIB

teaduste põhi on ainult meil. Nüüdisaegset rahandust ja pangandust ei saakski ilma õpetada."

MADIS LEPIK.
EKK ase-president.
vaagib era-ja riigikõrgkoolide erinevusi niimoodi:



"Erakoole on väga erinevaid, sellest johtuvalt on ka plussid-miinusd väga erinevad. Ma tervitan Eesti riigi algatust kõrgkoolide akrediteerida, kuna seeläbi saame kevadeks kokkuvõtte, kuidas Eestis majandusharidust antakse. Vahe ei peaks tulenevate mitte omandivormist, vaid kvaliteedist. Nii väga head kui ka väga halba haridust antakse mõlemal pool. Akrediteerimine peaks nüüd kõik otsustama.

Õppuri seisukohast on muidugi oluline õppemaks. Sellest johtuvalt suhtutakse ka õpingutesse erinevalt. Ma ei tahaks küll riigiülikoolide üliõpilastele ülekohtu teha, kuid eratudeng on nõudlikum. Ta on oma õpingute eest suure summa välja pannud ja on seega huvitatud, mis ta oma raha eest saab. Kui klient on nõudlik, tõuseb ka pakutava tase. Seega kindlustab õppemaks kvaliteedi.

EKK-s pakutav koolitus erineb veel selle poolest, et me kindlustame oma tudengid õppekirjandusega, mis on valdavalt ingliskeelne ja välisriikides välja antud. Sellest tulenevalt muutub õppetöö laad – õppejõud ei pea enam lõputult loenguid lugema, vaid saab pühenduda tudengitega suhtlemisele. Kuna meil omandatakse rahvusvaheline teaduskraad, kirjutatakse ja kaitsakse lõputööd inglise keeles.

Erakooli eeliseks on veel see, et õppejõududele makstakse suuremat palka. Seetõttu peavad meil õpetamist võimalikuks ka need, kes seda riigikoolis pakutava palga eest võimalikuks ei pea. Meie õppejõud on suhteliselt noored, nende keskmine vanus on u 40 a. Paljud on lühemat või pikemat aega mõnes lääne ülikoolis õppinud ja seal kraadi kaitsnud. Seetõttu kannavad nad endas sealset vaimu ja püüavad nende õpetamisstiili ka meil juurutada.

Avalik-õiguslike ülikoolide eeliseks on kahtlemata pakutava koolituse laiem spekter. Meie oleme spetsialiseeritud kõrgkool ja õpetame kindlat eriala. Suures ülikoolis on palju erinevaid õppeaineid, mille vahel valida saab, ja see tuleb hariduse kvaliteedile kindlasti kasuks. Iseasi on, kui palju neid võimalusi kasutatakse.

Riigiülikoolid on vanad ja kaua-aegsete akadeemiliste traditsioonidega. Meie kool on erakõrgkoolidest arvatavasti vanim, kuid siiski alles kaheksa-aastane.

Meie tudengitest u 40% töötab õpingutega paralleelselt. Küllap on ka riigikoolides tendents sinnapoole. Kõrgema Kommertskooli tudengid on oma elusihid kindlalt maha märkinud ja nad tahavad võtta siinveedetud aastatest maksimumi."

Hindamissüsteem

EKK-s on kasutusel oma hindamissüsteem, mida väljendatakse tähtedega A-F, seejuures kasutatakse ka plusside-miinusüsteemi. Kokku on võimalik panna 13 eri hinnet, igale neist vastab kindel arv punkte.

A = väljapaistev (väga hea) vastus – silmapaistev ja eriti põhjalik ainetundmine nii teoreetiliselt kui

ka rakenduslikult, õpitu vaba ja loov kasutamisoskus, ulatuslik iseisev töö, erialakirjanduse mitmekülgne tundmine.

B = hea vastus – õppeaine teoreetilise ja rakendusliku sisu hea tundmine õppeprogrammi ja õpikute mahus koos õpitu hea praktilise kasutamise oskusega. Eksamil ei esine sisulisi ega põhimõttelisi väärtusi.

C = piisav vastus – kajastab õppeainete teoreetilise ja rakendusliku sisu piisavat tundmist ning põhitulemuste rakendamise oskust. Aine sügavamates ja detailsemates osades avaldub ebakindlus ja vastuste ebatäpsus.

D = rahuldav vastus – kajastab õppeainete olulisemate teoreetiliste ja rakenduslike printsiipide, faktide ja meetodite tundmist ning nende kasutamise oskust tüüpituatsioonides, kuid vastustes avalduvad märgatavad puudujäägid ning ebakindlus. Rahuldavat hinnet tuleb õppeprotsessi jätkamise seisukohast lugeda piisavaks.

F = ebapiisav vastus.

Üliõpilaselu

EKK-s tegutseb Üliõpilaskonna Edustus, mis on loodud esindama üliõpilaskonna huve. Edustuse esimees kuulub ka EKK Senatisse, kus tal on küsimuste arutelus võimalus sõna sekka öelda. Edustus on moodustanud enda juurde töörühmad, kes tegelevad konkreetsete küsimuste lahendamiseks.

Paarkümmend liiget on üliõpilasklubil *OilClub*, millel on kolm osakonda. *Entertainment* korraldab meelelahutusüritusi, *Sports* tegeleb spordielu edendamisega ning *Press* vastutab trükiste ja perioodikaväljaannete eest.

Kord kuus ilmub "Tudengileht", mis käsitleb põhiliselt üliõpilaselu.

EKK tudengid kiidavad üksmeelselt juhtkonna hoolitsust ja heatahtlikkust. Eks probleeme kerib ikka, aga alati suhtutakse üliõpilaste ettepanekutesse mõistvalt ja püütakse kiireid lahendusi leida. On ette tulnud ka seda, et õppejõud tudengite palvel välja vahetatakse.

Ärigümnaasium

Juba sellest sügisest luuakse EKK juurde ärigümnaasium. Vastu võetakse 120 õpilast, avatakse kolm kümnendat ja üks üheteistkümnend klass. Õppemaks on 15 000 krooni aastas.



MIHKEL REBANE,
tulevase
gümnaasiumi
direktor

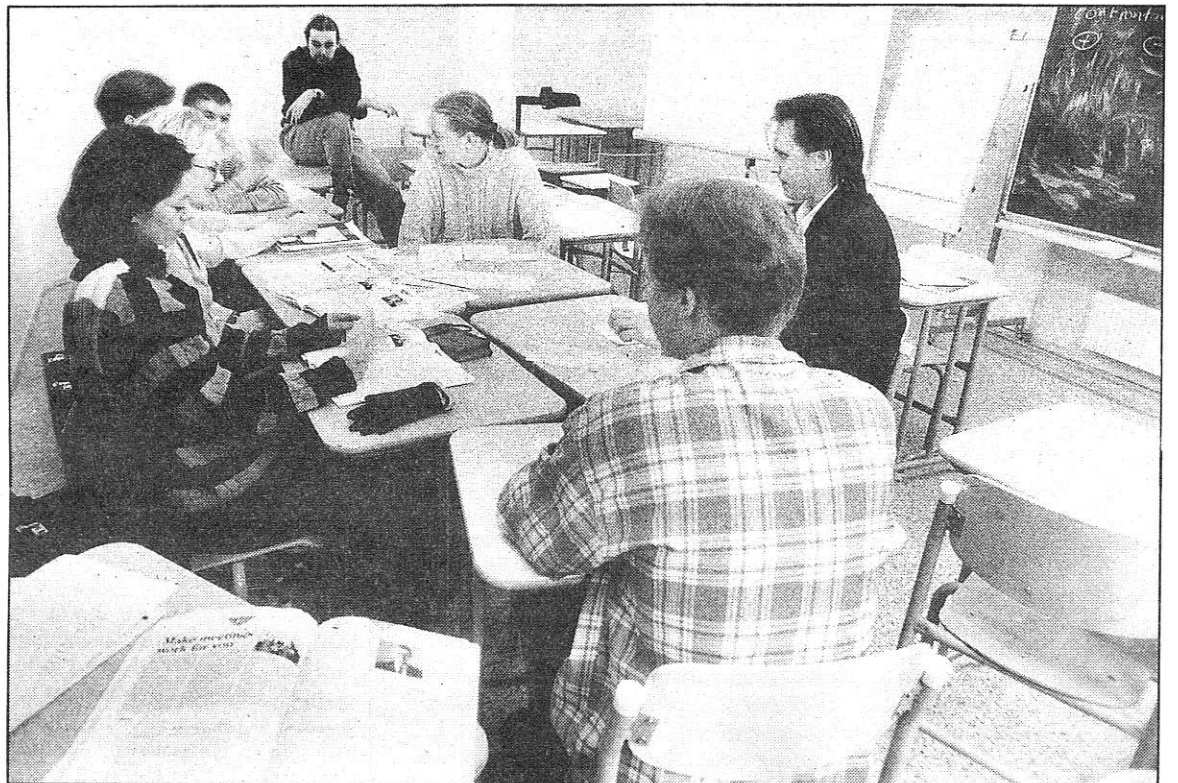
ütleb, et kool peab andma eelkõige väga hea gümnaasiumihariduse. Peale selle õpitakse süvendatult inglise keelt, arvutiõpetust, majandusõpet ja suhtlemist. Kool peab andma lõpetajatele teatud pädevused, mis võimaldavad neil elus läbi lüüa ja edukalt konkureerida tööturul ka siis, kui enam edasi ei õpita.

Eesti Kõrgema Kommertskooli töid-tegemisi vahendas
MERI ARRO

Ärigümnaasiumi tutvumispäev on 15. aprillil.
Oodatakse kõiki huvilisi!



Erilist rõhku on EKK-s pandud nüüdisaegse arvutipargi soetamisega. Üliõpilaste kasutuses on kaks suurt ja üks väike arvutiklass, samuti lugemissaali arvutid. Kõigil arvuteil on püsivõrgus Internetiga ja igal tudengil oma e-maili aadress.



Sellest õppeaastast alates õpib EKK-s 19 välistudengit. Enamik neist on soomlased, kuid selles nn rahvusvahelises rühmas õpib ka eestlasi. Õppetöö toimub inglise keeles, tudengid saavad põhjalikke teadmisi Balti riikide ja Venemaa majandusest. Kooli lõpetamise järel peaksid nad tööd leidma Balti riikide ja Venemaaga kaubandussuhteid omavates firmades.



EKK-s ei puudu ka silmailu. Miss Estonia '97 Kristiina Heinmets, EKK tudeng ja Tallinna Prantsuse Lütseumi vilistlane, oli Lauri Leesi esimesi õnnitlejaid frankofoonia ballil ordeni "Palme Académiques" üleandmisel.

ELUUST ENESEST



Õppepäev loodusemaja metsakeskuses.

KÜLLI KALAMEES-PANI foto

Keskkonnakasvatuse kujundab elukeskkonda säästvat suhtumist

Me kõik mõjutame ümbritsevat keskkonda oma tegevusega. Sõltuvalt elustiilist võib see mõju olla suurem või väiksem. Keskkonna vastumõju meile sõltub sellest, milliseks me oleme ta muutnud – reostatud looduskeskkond kahjustab meie kehalist tervist, pingetest ja intriigidest tulvil töökollektiiv (sotsiaalne keskkond) mõjub halvasti vaimsele tervisele, armastav ja üksmeelne perekond soodustab laste arengut jne. Võimatu on mitte mõjutada oma elukeskkonda. Küll aga on võimalik tegutseda targasti ja vastutustundlikult, muutmata keskkonda meile ja meie järeltulijatele eluks kõlbmatuks.

Haridus on elustiili kujundamise eeltingimus. Keskkonnahariduse eesmärk ongi vastutustundliku keskkonnakäitumisega isiksuste kujundamine.

Järgmisest õppeaastast rakendub uus riiklik õppekava ning iga kool koostab sellest lähtudes oma õppekava. Riiklikus õppekavas on ka keskkonnakasvatuse. Kui oluline osa antakse sellele kooli õppekavades, sõltub juba konkreetselt koolist, eriti selle juhtkonna suhtumisest. Loodetavasti kujunevad Eestiski välja mõned koolid, kellele annab omanäolisuse just suurem rõhuasetus keskkonnaharidusele. See pole küll kiiresti teostatav, kuid hea tahtmise korral siiski võimalik. Eelkõige peaks sellise kooli kollektiiv olema koostööaldis (keskkonnaõpetus on interdistsiplinaarne!), teadvustama endale keskkonnahariduse olulisuse ning mõistma, et keskkonnakasvatuse ei ole ainult loodusainete õpetajate pärusmaa, kõikide ainete õpetajad peavad andma sellesse oma panuse.

Kool, kes on seadnud keskkonnakasvatuse prioriteediks, võiks alustada õpetajate täienduskoolitusest. Selleks raha saamine eri fondidest ei tohiks keeruline olla. Muide, Norras peavad juba alates 1993. aastast kõik õpetajaks pürgivad üliõpilased, olenemata erialast, läbima 0,5–1-aastase keskkonnaõpetuse kursuse. Kõik juba töötavad õpetajad ja koolijuhid on läbinud vähemalt 40-tunnise täienduskoolituse.

Tänapäevani on see olnud üksikute entusiastide, valdavalt loodusainete õpetajate "hobi". Paljud neist on juba aastaid oma õpilastega osalenud erinevates oma kooli, sõpruskoolidega koostöös tehtavates või rahvusvahelistes keskkonnaprojektides. Projektides osalemine aitab äratada õpilaste huvi ümbritseva keskkonna vastu, arendab vaatlusoskust ja järjekindlust ning tekitab soovi parema elukeskkonna heaks ise midagi ära teha.

Keskkonnahariduse teemasid tuleks lisaks projektitööle kindlasti käsitleda ka koolitundides, mis viiks selle aine palju suurema hulga õpilasteni. Keskkonnahariduslikke õppematerjale on võimalik leida mitmest viimastel aastatel ilmunud trükisest. Näiteks "Keskkond ja meie globaalne kogukond" (1995); "Põlevkivi, looduskeskkond ja inimene" (1996); "Keskkonnaprojektid koolidele" (1995) jt. Nimetatud õppematerjalid on koolides olemas. Lähemal ajal peaks kooli jõudma ka uus õppematerjal "Keskkonnasõbralik tarbija". Kindlasti on paljud õpetajad läbi viinud mõned õnnestunud keskkonnakasvatuse suunitlusega tunnid või juhendanud mõnd klassivälisest keskkonnaprojektist.

Et anda keskkonnaprojektides osalenud õpilastele ja aktiivsetele õpetajatele võimalus oma tegevust teistele tutvustada ning kogemusi vahetada, korraldab Tartu Noorte Loodusmaja juba teist aastat õpilaskonverentsi teemal "Meie elukeskkond". Õpilaskonverentsid arendavad ka laste esinemisoskust. Mõõdund aastal tehti samateemalisel konverentsil 15 ettekannet. Näiteks mõned teemad: "Pirita jõe ja Emajõe seire projektid", "Inimsõbraliku kütuse kasutamise eetilised probleemid", "Keskkonnapanoraam", "Kilingi-Nõmme keskkonnaseisundist", "Tartu õhu uuringud", "Inimese vajadused, elustiil ja mõju keskkonnale" jt.

Õpilaskonverents "Meie elukeskkond" toimub Tartu Noorte Loodusmajas Maa päeval, 22. aprillil. Kõik esinemissoovid on teretulnud. Konverentsile ootame 5–10-minutisi asjalikke ja huvitavaid kokkuvõtteid projektidest, milles on osaletud. Konverentsi toetab Keskkonnafond. Sõidukulud kompenseeritakse. Palume registreerida aprilli alguseks. Lisateavet saab küsida Tartu Loodusmajast tel (27) 473 905 ja (27) 434 388 või e-maili aadressil sirje@kuused.tartu.ee.

 SIRJE JANIKSON,
Tartu Noorte Loodusmaja

Matemaatika- ja informaatikaolümpiaad

1997. a matemaatikaolümpiaadi piirkondliku vooru ning 1996/97. õppeaastal toimunud lahtiste võistluste tulemuste põhjal on 3. ja 4. aprillil Tartusse matemaatikaolümpiaadi lõppvoorule kutsutud järgmised õpilased.

9. klass

Endel Soolo (Valuoja Pk), Deniss Savtšenko (Tln Tõnismäe RK), Valeri Startsev (Ahtme G), Jevgenia Koževnikova (Narva Pähklime G), Daniel Ohrjamkin (Tõnismäe RK), Emilia Käsper (Pärnu HG), Mari Sepp (Puhja Kk), Raiko Uri ja Leopold Parts (Trt MHG), Urmo Visk (Paide ÜG), Martti Talgre ja Kaarel Tering (Trt HTG), Jan Devjatko (Tõnismäe RK), Jaak Järvekül (C. R. Jakobsoni G), Sven Lehemets (Kadrina Kk), Roman Vassiljev (Tõnismäe RK), Dmitri Kostandi (Trt 13. Kk), Ott Pruulman (Trt Tamme G), Kadri Klettenberg (C. R. Jakobsoni G), Lauri Tart (Tln 44. Kk), Natalja Zagura (Kiviõli 2. Kk), Julia Požidajeva (Tln 6. Kk), Sulev Reisberg (Pelgulinna Kk), Tuuli Mäeots (Võru-soo Pk), Diana Silvet (Trt HTG), Oleg Petšjonkin (Tõnismäe RK).

10. klass

Alar Mitt (Pärnu Koidula G), Mihhail Dementjev (Ahtme G), Rustam Novikov (Narva HG), Aleksei Nazarov (Narva Kesklinna Kool), Evelyn Leetma (Raeküla Kk), Aleksei Trofimov (Tõnismäe RK), Oleg Kraus (Tln 15. Kk), Kristo Kaiv (Nõo RG), Sergei Avanessov (Jõhvi Vene G), Renat Iskakov (Pähklime G), Raido Valgevälgi (Tln RK), Andrei Solntsev (Tõnismäe RK), Kirill Sidorov (Tln 11. Kk), Aleksei Kožatkin (Tln 15. Kk), Viktor Masalõgin (K-Järve Vene G), Alari Paulus (Vilj MG), Deniss Mironov (Sillamäe 3. Kk), Kaido Saar (Saaremaa ÜG), Konstantin Muhhin (Tln 15. Kk), Teet Kalm (Rakvere RG), Eero Talts (Pärnu Koidula G), Aleksandr Aleksandrov (Narva Kesklinna Kool), Vitali Lopatko (Pähklime G), Harald Karelson (Trt HTG), Indrek Heinloo (Trt MHG), Ardo Hanschmidt (Trt HTG), Meelis Olev (Vilj MG), Mihhail Makarov (Narva Kesklinna Kool).

11. klass

Andres Soolo (C. R. Jakobsoni G), Maris Valdre (Trt HTG), Jaak Sarv (Tln GAG), Jaak Pruulman (Trt HTG), Marek Lilleleht (Valga G), Aleksei Levenko (Tõnismäe RK), Andrei Korobeinik (Pärnu Vene G), Anu Teeäär (Pärnu Koidula G), Vladimir Tšaštšin (Pähklime G), Natalja Nekrasova (Tõnismäe RK), Jegor Podpovedkin (Pähklime G), Dmitri Vähk (Trt 13. Kk), Sergei Smõljajev (Tln 6. Kk), Nikita Salnikov (Pähklime G), Klaus-Eduard Runnel ja Meelis Kull (Trt MHG), German Rumjantsev ja Maksim Štšeglov (Tln Tõnismäe RK), Anti Noor (Tln GAG), Vigen Isahanjan (Pähklime G), Aivar Avalo ja Lehar Lukjanov (Trt HTG), Dmitri Lepp (Trt 13. Kk), Mihhail Juhkam (Tõnismäe RK), Rait Kapp (Nõo RG), Helen Karu (Puhja Kk).

12. klass

Aleksandr Lisovski (Pähklime G), Kaido Kaarli (Trt MHG), Sven Laur ja Margus Valdre (Trt HTG), Jevgeni Lušin (Pähklime G), Valeri Koort (Trt 13. Kk), Toomas Hinnoaar (Nõo RG), Aivar Taro (Trt HTG), Rainer Paat (Nõo RG), Denis Soob (Narva HG), Olga Gluško (Tõnismäe RK), Kristo Kuusk (Nõo RG), Marek Kolk (C. R. Jakobsoni G), Marina Tolmatšova (Narva HG), Konstantin Root (Tõnismäe RK), Igor Baškov (Tln 14. Kk), Erik Moora (Vilj MG), Eggert Otsa (C. R. Jakobsoni G), Jevgeni Klimenko (Tln HG), Tanel Linnas (Trt HTG), Jelena Korzunova (Tõnismäe RK), Olga Tšubrik (Tõnismäe RK), Anton Kovalevitš (Tln 65. Kk), Meelis Kadaja (Trt 16. Kk), Helena Kruus (Tõnismäe RK).

1997. a matemaatikaolümpiaadi piirkondliku vooru tulemuste põhjal on 5. aprillil Tartus toimuvale huvipäevale kutsutud järgmised 7. ja 8. klassi õpilased:

7. klass

Helle Kilgi (Rapla Vesiroosi G), Martin Pettai (C. R. Jakobsoni G), Paavo Villako (Trt 16. Kk), Madis Reinumägi (Tornimäe Pk), Jaanus Sepp (Tln RK), Priit Tamme (Vilj MG), Maksim Zagura (Kiviõli 2. Kk), Anton Ivanov (Narva 9. Pk), Martin Kapp (Pärnu HG), Hendrik Nigul (Tln Ingl Kolledži), Kadri Kaasik (Nõo Pk), Kristel Madiste (Rannu Kk), Oliver Liljestik (Mikitamäe Pk), Siim Karus (Trt MHG), Krista Liin (Trt Descartes'i Lüts), Martin Laak (Trt 16. Kk).

8. klass

Daniel Travin ja Oleg Petšjonkin (Tõnismäe RK), Mihhail Aizatulnik (Tln HG), Aleksandr Grebeninik (Tln 64. Kk), Kristo Tammeoja (Kiviõli 1. Kk), Konstantin Tretjakov (Tln HG), Mirko Känd (Pärnu Ülejõe G), Tanel Külaots (Trt Descartes'i Lüts), Raivo Kolde (Tln Oismäe HKK), Rudolf Halapuu (Võru 1. Pk), Imre Pühvel (Adavere Pk), A. Tarassov (Tln HG), Kirill Jeskov (Tln Lasnamäe G), Aleksandr Boldõgin (Kiviõli 2. Kk), Gunnar Virk (J. Käisi nim Põlva Kk), Triinu Jauris (Vatla Pk).

Informaatikaolümpiaadi piirkondliku vooru ja 1996/97. õppeaastal toimunud lahtiste võistluste tulemuste põhjal on 5. ja 6. aprillil Tartus toimuvale informaatikaolümpiaadi lõppvoorule kutsutud järgmised õpilased.

Noorem vanuserühm

Sergei Avanessov (Jõhvi Vene G 10. kl), Pertti Soomann (Kilingi-Nõmme Kk 10. kl), Meelis Vasser (Kunda 1. Kk 10. kl), Tõivo Leedjärv (Kuasalu Kk 10. kl), Ahti Kitsik (Parksepa Kk 10. kl), Alari Rajande (Pärnu Koidula G 9. kl), Hando Tint (Rakvere G 10. kl), Ants Aasma (Saku Kk 8. kl), Sergei Devadze (Sillamäe 3. Kk 10. kl), Sergei Šitov (Sillamäe 5. Kk 10. kl), Jevgeni Zinovjev (Tln 45. Kk 10. kl), Sander Adamson

(Tln Ingl Kolledži 8. kl), Raido Valgevälgi (Tln RK 10. kl), Andrei Solntsev ja Aleksei Trofimov (Tõnismäe RK 10. kl), Anton Keks (Tõnismäe RK 8. kl), Aleksei Šarajev ja Jan Devjatko (Tõnismäe RK 9. kl), Sergei Sokolov (Trt 13. Kk 9. kl), Sander Mirme (Trt HTG 10. kl), Marko Rask (Viira Pk 9. kl), Meelis Olev, Alari Paulus ja Kaiko Kaur (Vilj MG 10. kl), Endel Soolo (Valuoja Pk 8. kl).

Vanem vanuserühm

Roman Podobedov (Narva Joala Kooli 12. kl), Nikita Salnikov, Jevgeni Ivanov, Vigen Isahanjan ja Jegor Podpovedkin (Narva Pähklime G 11. kl), Karli Grünberg ja Rait Kapp (Nõo RG 11. kl), Rainer Paat ja Tarmo Toom (Nõo RG 12. kl), Üllar Hannus, Kristo Kuusk, Toomas Hinnoaar, Aare Vilgota, Lauri Anton ja Marti Taremaa (Nõo RG 12. kl), Viljar Vahter (Paide G 12. kl), Allan Berg (Parksepa Kk 11. kl), Madis Männi (Pärnu Koidula G 12. kl), Lauri Lubi (Pärnu ÜG 11. kl), Nigul Olsper (Tln GAG 11. kl), Jaanus Kase (Tln Ingl Kolledži 11. kl), Pavel Vähi (Tln Juhkentali G 11. kl), Veiko Rütter (Tln Järveotsa Kk 11. kl), Kristjan Rummel (Tln RK 12. kl), Madis Ohaka (Tln TG 11. kl), Indrek Mandre (Tln TG 12. kl), Andrei Gapejev ja Dmitri Lepp (Trt 13. Kk 11. kl), Oleg Mürk (Trt 13. Kk 12. kl), Jaak Pruulmann (Trt HTG 11. kl), Imre Lumiste, Tanel Linnas ja Mart Anton (Trt HTG 12. kl), Meelis Kull (Trt MHG 11. kl), Andres Soolo (C. R. Jakobsoni G 11. kl).

Ajakava

Neljapäev, 3. aprill

9.30–11 matemaatikaolümpiaadist osavõtjate registreerimine (Vanemuise 46)

11–11.30 matemaatikaolümpiaadi avamine

11.30–16.30 MATEMAATIKAOLÜMPIAAD

Reede, 4. aprill

9–11 apellatsioonid

16 matemaatikaolümpiaadi lõpetamine (TÜ aula)

Laupäev, 5. aprill

10.30–11 matemaatika huvipäevast osavõtjate registreerimine (Vanemuise 46)

11–15 huvipäeva üritused

10–12 informaatikaolümpiaadist osavõtjate registreerimine (Vanemuise 46)

11–12.30 loeng informaatikaolümpiaadi koduse ja piirkondliku vooru ülesannetest

12.30–13 informaatikaolümpiaadi avamine, instrueerimine

14–19 INFORMAATIKAOLÜMPIAAD

Pühapäev, 6. aprill

10.30–14 informaatikaolümpiaadi lahenduste testimine

15 informaatikaolümpiaadi lõpetamine (TÜ aula)

ELTS ABEL,
matemaatikaolümpiaadi komisjoni esimees
ÕNNE NUMMERT,
informaatikaolümpiaadi komisjoni esimees

AINE ÕPETAJALE

Eesti keele programm 1997. a Tartu Ülikooli astujaile

eesti keele ja soome-ugri keelte erialadel

1. Süstemaatilise keeleõpetuse põhimõisteid

Keele olemus ja funktsioonid. Keelemärkide omadused. Mõiste ja sõna vahetamine. Sünonüümi, homonüümi, polüsemia keeles.

Keele variatiivsus ja muutumine: tähenduse muutumine, häälikukuju ja muutlikkus. Murded ja sugulaskeeled. Keelelaenu. Variandid keeles, stiilivõimalused.

Keele süsteem: häälikusüsteem, morfoloogia, derivatsioon, süntaks, sõnavara. Tähendusõpetus, leksikaalne ja grammatiline tähendus. Kirjakeel, kõnekeel. Normimise vajalikkus. Keelenorm. Õigekeelsussõnaraamatu kasutamine.

2. Häälikuõpetus

Häälikusüsteemi ja ortograafia seos. Keele mitmekihilisuse põhimõte. Häälikud, silp, sõna, lause. Silbi liigid. Häälikute erinevuse põhimõtted. Häälikute liigid. Vokaalid, konsonandid; helilised ja helitud häälikud.

Hääliku, tähe ja foneemi vahetamine. Eesti tähestik. Võõrhäälikud ja võõrtähed, nende esinemispiirkonnad. Häälikusüsteemi prosodilised vahendid. Rõhk. Pea- ja kaasarõhk. Kõnetakt. Kõnetakti liigitamine liitsõnades, tuletusliidetega sõnades ja võõrsõnades. Välde. Välte seos rõhulise silbi ehitusega. Sisehäälikud. Pikk vokaal ja diftong; konsonantühend ja kaksikkonsonant. Välde liitsõnades, võõrsõnades ja astmevahelduslike tuletusliidetega sõnades. Vältemääramisjuhised.

Fonotaktika, selle rakendusi vormimoodustuses.

Ortograafia põhimõtted: foneetilise, morfoloogilise ja traditsiooni põhimõtte rakendusi eesti ortograafias. Eesti ortograafia põhireeglid. Võõrsõnade ortograafia.

Nimi ja nimetus. Suur ja väike algustäht nimedes ja nimetustes.

3. Vormiõpetus

Sõnade liigitamine. Iseseisvad sõnad ja abisõnad, nende roll lauses.

Muutuvad sõnad ja muutumatud sõnad. Pöördsõnad ja käändsõnad. Sõnaliigid nende tähenduse järgi.

Sõnajuur, tuletusliide, grammatiline tunnus ja lõpp. Grammatilised elemendid sõnade seose ja tähendusvahetuse väljendajana (lause morfoloogiline vormistamine), grammatiliste tähenduste ja neid väljendavate morfoloogiliste vormide valimine. Tunnuste ja lõppude variatiivsus, morfeem ja morfeemivariant.

Morfoloogilise vormi moodustamise viisid (vormimoodustuse mehhanismid): lisamine, tüvevaheldused (tüveteisendused), tüveasendused, mitmesõnalised vormid.

Tüvevahelduse tüüpe, tüvede variatiivsus. Tüvevokaal ja selle määramine. Ainsuse tüvi ja mitmuse tüvi. Geminaatiliit. Lühikese mitmuse osastava ja *i*-mitmuse tüveteisenduse reeglid.

Astmevaheldus, selle osa vormide moodustamises. Astmevahelduse olemasolu kindlaksmääramine. Astmevahelduse liigid. Tugev ja nõrk aste. Laadivahelduse alluvad häälikud ja nendega toimuvad muutused. Laadivaheldusega kaasnevad muutused vokaalides. Vältevaheldus ja selle avaldumine kirjas. Nõrgenev ja tugevnev astmevaheldus. Astmevaheldus liitsõnades, tuletusliidetes ja võõrsõnades. Mitteamvahelduslikke muutusi sõnades.

Sõnade käänamine. Käänete grammatiline tähendus. Käändelõpud. Tüveteisenduse teel moodustatavaid käändevorme. Seosed käänete vahel: ühtede käänete moodustamine teiste alusel. Verbi vormistik: tegumood, kõneviisid, ajad, pöörded, jaatavad ja eitavad vormid, käändelised vormid, nende tunnused, lõpud, moodustamisviisid, kasutamise. Seosed verbivormide vahel: põhivormid ja nende alusel moodustatavad vormid.

Sõnade käänd- ja pöördtüüpideks jagamise otstarve, selle aluseks

olevad tunnused. Tüüpsõna kasutamise mõte.

Astmevahelduseta sõnade käänamine ja pööramine. *ne-* ja *s-*sõnade käänamine. Võõrsõna käänamise erijooni. Astmevahelduslike sõnade käänamine ja pööramine. Astmevaheldusliku tuletusliitega sõnade ja astmevaheldusliku viimase kõnetaktiga võõrsõnade käänamine (*ohtlik, kompvek, kontsert*). Muid kriitilisi tüüpe (*hammas, tütar, hakkama, õmblema*). Erandeid ja paralleelvorme. Kõnekeele tendentse kirjakeelenormidega võrreldes.

Pärisnimede käänamine. Arv- ja asesõnade käänamise iseärasusi.

Omadussõnade võrdlusastmete moodustamine. Keskvõrde tüve variante ja tunnus. Lühikese ülivõrde tüve leidmine. Määrsõnade võrdlusastmed.

Morfoloogilise õigekeelsusnormi otstarve; normide muutmise põhjusi.

4. Sõnamoodustus

Sõnamoodustuse olemus, vajalikkus, sõnamoodustusiisid ja põhimõtted (tuletusalus, tuletis, tuletuspesa, tuletise struktuur, tuletustüvi ja -liide).

Produktiivsemad nimisõnaliited ja nende tähendusühikud (tegevusliited *-mine, -us, -is*; isiku- ja vahendiliited *-ja, -lane, -nna, -tar, -ur, -i*; rühma- ja kohaliited *-kond, -stik, -la*).

Produktiivsemad omadussõnaliited ja nende tähendused (*-ne, -lik, -line, -jas, -tu*); *jas-, -lik-, -tu-*tuletiste õigekeelsus. Produktiivsemad tegusõnaliited ja nende tähendused (*-ta, -ne, -u, -le, -tse, -ise*). Produktiivsemad määrsõnaliited ja nende tähendused (*-lt ja -sti, -ti, -stikku, -li, -tsi*).

Liitsõnamoodustus ja moodustusosad. Täiendsõna vorm liitmisõnades (nimetavaline, omastavaline, ja *s*-liitumismall).

Nimisõna + nimisõna kokku- ja lahkukirjutamine.

Liitomadussõnad. *ne-, line-, lik-*tuletiste kokku- ja lahkukirjutamine eelneva sõnaga.



Tartusse emakeelt õppima!

MÄRT BERNADTI foto

5. Lauseõpetus

Lauseõpetus ja lause.

Lause moodustajad: sõnavormid, fraasid ja osalused. Moodustajate seosed.

Grammatiliste seoste liigid.

Veakriitilised rektioonid.

Fraasid ja fraasiliikmed.

Õeldis. Õeldisverbi grammatilised kategooriad. Isik ja arv. Õeldise ühildumine alusega. Aeg. Tegumood. Kõneviis. Kõneliik.

Aluse vormivariandid. Aluse laused.

Sihitise vormivariandid.

Õeldistide, selle vormivariandid ja ühildumine alusega.

Määrus ja selle õigekeelsus.

Üte. Üldaiend. Sidend.

Lausetüübid suhtlusemärgi järgi. Koondlause ja selle kirjavehede järgi. Väljajäteline lause. Sõnajärg.

Fraas ja fraasiliigid. Täiend, selle vormistik ja ühildumine.

Lisand täiendi eriliigina, lisandi kirjavehede järgi.

Osalause. Osalause rinnastus ja alistus. Rindlause ja põimlause kirjavehede järgid. Kõrvallause referaadina. Otsekõne kirjavehede järgid. Kõrvallause sõnajärg. Kiillause ja selle kirjavehede järgid. Lauselühendid ja nende kirjavehede järgid. Nominalisatsioon.

6. Sõna- ja stiilõpetus

Eesti keele leksikaalne koostis, selle päritolu, hilisemad kihistused, laenu sõnavara. Eesti kirjakeele arenguloost, keeleuendus, keelekorraldus, normimine.

Keele leksikaalseid süsteeme (sünonüümid, antonüümid, homonüümid).

Stiil ja stiilivärv. Tüüpiliseid stiilivõtteid. Funktsionaalstiilid (argistiil, ametlik stiil, teadusstiil, ajakirjandusstiil, ilukirjandusstiil).

Kõne- ja lausekujudid (võrdlus, metafoor, metonüümia jt).

Programmi vahendas

toimetusele

MAIA MADISSO

Mõned leevendused sõnade käänamises ja pööramises

6. märtsil 1997. a toimus Tartu Emakeele Seltsi keeleteoimkonna koosolek, kus pärast nelja talvist nimeprobleemide arutelu oli seadnud kõne all morfoloogia. Arutamise ajendiks olid Jaak Peebo ülikooliõpiku "Muutkonnad" kirjutamisel ja toimetamisel kerkinud küsimused. Et raamatu toimetaja Tiiu Erelt on ka teoksil oleva uue normatiivse kirjakeele sõnaraamatu toimetaja, olid need küsimused ühtlasi selle sõnaraamatu tegijate kahtluskohad. Otsustati teha mõned muutused sõnade vältes, käänamises ja pööramises – kõik sellised, et senine norming on ikka õige, tema kõrval oleks aga rõõpselt võimalik veel teine. Koosolekust võtsid osa toimkonna liikmed Krista Kerge, Katrin Kern, Ellen Niit, Jaak Peebo, Maire Raadik, Meeli Sedrik, Ellen Uuspõld ja Tiiu Erelt. Toimkonnal on praegu, enne emakeele riigieksamit õpetajatele teatada järgmist.

1. Kolmesilbiliste III-väلتeliste *lane-, line-, kene-, mine-*liiteliste nimisõnade käänamine.

Nende sõnade kohta on vabariikliku õigekeelsuskomisjoni 12.03.1980. a otsus: "Kolmandaväلتelistel (omastavas) kolmesilbilistel *ne-* ja *s-*sõnadel võib mitmuse osastavas olla nii *-si* kui ka *-seid*; vastavalt on kaks võimalust ka *i*-mitmuses." Peale muude sõnade

(*endine, aktus, põhjus, määrus, õiglane* jts) hõlmab otsus ka *lane-line-kene-mine*-nimisõnad, nagu *lätlane, tööline, lõoke, lõõmine*. Selle alltüübi paralleelvorme lubas VÕK ainult reegli terviku ja selguse pärast, lisades klausli, et *seid*-vormid on "nõudlikumas tekstis vähem soovitatavad". Uue sõnaraamatu käsikirjas on otsusekohased rööpvormid praegu esitatud, kuid autorid soovisid siiski kuulda toimkonna arvamust nende tegeliku kasutuse kohta.

E. Niit tutvustas üliõpilasuuringut kahtlusaluste vormide moodustamise kohta. Ei ole selgepiirilist vahet, et selles allrühmas kasutataks *seid*-vorme vähem kui muudel III-väلتelistel kolmesilbilistel *ne-* ja *s-*sõnadel. *si-* ja *seid*-vorme vahetades kõigub üksiksõnuti tugevasti, sagedatel sõnadel on üldiselt *seid*-vormi rohkem. E. Niit ja teised õppejõududest toimkondlased kinnitasid, et see VÕK-i otsuse osa ei ole keelekasutusega vastuolus. Nooremale põlvkonnale ei ole vormid *lätlaseid, armeenlaseid, töölisteid, lõokeid, lõõmiseid* midagi tavatut.

2. e-omadussõnade välde.

Kõik toimkonna liikmed pooldasid uue sõnaraamatu muudatust, et seni ainult astmevahelduslikuna esitatud omadussõnad *ahne, ihne, kaine, kiire, karme, terve, tiine* oleksid võimalikud ka astmevahelduseta sõnadena – seega nii *mõte*-tüüpi *ahne*: *ahne* kui ka *aasta*-tüüpi *ahne*: *ahne* jne. Keeletoimkonna teadvuses kuuluvad need kokku muude kaheksilbiliste kolman-

daväلتeliste omadussõnadega, nagu *kirbe, kõrge, lahke, lämbe, pehme*.

3. Ainsuse osastava *-t pesa*-tüüpi sõnades.

Toimkond toetas uue sõnaraamatu tegijate lahendust anda mõnel uueal laenu ainsuse osastavas *t*-lõpuline rööpvorm, nt *logo* ja *logot, homo* ja *homot, mini* ja *minit, sumo* ja *sumot*. (Lähemalt vt T. Erelt "Jüri(t) ja Türi(t)" kogumikus "Keelenõuanne soovitab".) Sõnavormi selgem markeerimine on uue sõna puhul loomulik.

4. Sõna *kahju* ainsuse osastav.

Toimkonna liikmetel ei olnud midagi selle vastu, et *tubli*-tüüpi kolm erand sõna oleksid ainsuse osastavas ühtmoodi rööpvormidega: nagu *rubla* ja *rublat, vedru* ja *vedrut*, nii ka *kahju* ja *kahjut* (Henn Saari ettepanek). Nt: *ei suudetud kahjut ära hoida, miski ei korra tekitatud kahjut*. Sõnavormi tüübikohane selgem markeerimine (vajaduse korral) on loomulik nähtus.

5. Sõnade *politseinik* ja *pealik* käänamine.

J. Peebo soovis mõlemal sõnal anda kaks välte- ja käänamisvõimalust. Toimkondlased olid nõus, et tuletusaluse tüve välte nõrgenemine ja kõnetakti liigitamine muutumine *nik*-tuletises *politseinik* on seaduspärane ning võib käänata kahte moodi: *politseinik, politsei* *nikku, politseinike, politsei* *nikke* (senine norming) või *politseinik, politseinikut, politseinikute, politseinikuid* (uus rööpvõimalus).

Räägiti taas vajadusest uurida *maastik-* ja *kontsert*-tüübi probleemi.

Nõunikute, mitmikute, auklikuid teid, *jändrikuid* mände, *teemandeid* jms vorme ei tuleks õpilastöödes pidada *raskeks* veaks.

Vastupidist teed on keelekasutuses läinud sõna *pealik* välde ja käänamine. Senine norming on olnud II-väلتeline *pealik, pealikut, pealikute, pealikuid*, kuid nii suuliselt kui ka kirjalikult võib tihti kohata III-väلتelist *pealik, pea* *likku, pealike, pea* *like*. Kuigi kolm toimkonna liiget olid sellise üldtendentsile vastukäiva paralleelsuse aktsepteerimise vastu, otsustati lõpuks seda siiski tunnustada.

6. Verbi *laastama, saastama* ja *õördama* pööramine.

22.01.1981 tegi õigekeelsuskomisjon leevendava otsuse *õppima-* ja *muutama*-tüüpi verbi vahetamise kohta, samasugust otsust on vajanud ka mõned praegu *hakkama*-tüübis olevad verbid, mis tugevasti tendeerivad *muutama*-tüüpi. Kõik toimkonna liikmed pooldasid uue sõnaraamatu käsikirjas tehtud muudatust, et peale astmevaheldusliku pööramise oleks kolmel sõnal õige ka astmevahelduseta pööramine: *laastama*: *laastata* ja *laastada*; *saastama*: *saastata* ja *saastada*; *õördama*: *peale* *kaebama, üles andma*: *õörata* ja *õördada*. Ka sõna *taastama* pööratakse astmevahelduseta (*taastada*, *taastades*).

7. Sõna *korsten* välde ja käänamine.

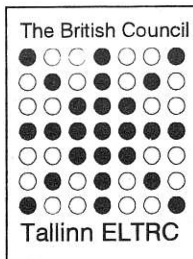
K. Kerge ettepanekul otsustati aktsepteerida seda sõna kirjakeeles ka vältevahelduslikuna, s.o *korsten*: *korstna*

: *korsten* nagu *aken*. II-väلتelised vormid on laialt levinud kogu Eestis, kuid keelekorraldajad on seni uskunud, et konsonandikohar hoiab III välte alles (VÕK-i seisukoht 1972. a). Muidugi on endiselt õige ka kõigis vormides III-väلتeline *korsten*: *korstna*: *korstnat* nagu *vaagen* või *poogen*.

8. Sõna *aula* välde ja käänamine.

K. Kerge tegi ettepaneku pidada senise *tubli*-tüüpi II-väلتelise *aula*: *aula*: *aulat*: *aulade* kõrval õige ka *aasta*-tüüpi III-väلتelist *aula*: *aula*: *aulat*: *aulate*. Kaks toimkondlast pooldasid senist normingut, kõik ülejäänud K. Kerge ettepanekut. Kuigi teemist on kreeka laenuga, analüüsivat 90% üliõpilastestki selle sõna tuletiseks *au+la*. Sõna on vähemalt paarkümend aastat seisnud kõigis vältekriitiliste sõnade nimestikes.

TIIU ERELT, Emakeele Seltsi keeleteoimkonna vanem



The English Page

Number 87

The English Page is compiled and written by Colin Campbell, the British Council's English language teaching consultant for Estonia. If you have any suggestions or ideas for the page, or if you have any enquiries about the English language, English Language Teaching, or life in Britain, please contact me by phone or by letter at the British Council, Vana Posti 7, Tallinn EE0001, Tel. 441 550. My e-mail address: COLIN.CAMPBELL@british-council.sprint.com

News

North American Studies Conference in Tartu

This conference, under the general heading, "Mapping the Common Ground: America in 2000", will focus on the changes and developments in both American society and American

studies at the turn of the millenium. How does the year 2000 affect American culture? Is it a beginning or an end? Is there a common ground between Americans themselves, the US and the rest of the world?

The conference will take the form of plenary sessions and shorter parallel presentations. For more information please contact the University of Tartu (tel: 465 218).

I am grateful to Stacey Miller of USIS for the above information.

Language Teaching

Recently I was doing some work with the LIP (Language Improvement Programme as you probably know) Tutors on using monolingual dictionaries and what information you can get out of them and how you can use them in the classroom.

This follows on from the last Page where we talked about learner training. Training learners to make effective use of dictionaries is an important element in helping them to continue to work independently.

We identified different aspects of vocabulary which we could practise with monolingual dictionaries: ● **word grammar** ● **word register** ● **collocation** ● **pronunciation**

In this Page and the next I will present some practice activities for these and also suggest that dictionaries be used as a first stage in getting students to revise their own writing.

Prize And in keeping with the activities the prize will be four copies of **Longman Active Study Dictionary**. To take part please send your name and address in an envelope marked "Active Study".

Activity A: Word Grammar

This activity stresses the importance of teaching the grammar of words; whether nouns are countable or not, whether verbs are transitive or intransitive, which prepositions go with which adjectives and verbs and so on. This information is normally given explicitly in monolingual dictionaries but information is also contained more implicitly in the example sentences. Look for example at this extract from the **Longman Dictionary of Contemporary English** for the word *enjoy*.

en-joy /ɪn'dʒɔɪ/ v [T] 1 to get pleasure from (things and experiences); like: *I enjoyed the film.* [+v-ing] *I enjoy going to the cinema.* 2 *fml* to possess or use (something good): *He has always enjoyed (=had) very good health.* 3 *enjoy oneself* to be happy; experience pleasure: *Did you enjoy yourself at the party?* — ~ment n [C;U]: *I didn't get much enjoyment out of that book.*

■ USAGE In British English *enjoy* is always followed by a noun or a pronoun or by a verb with -ing: "Did you enjoy your holiday?" "Yes, I enjoyed it very much." | *He enjoyed himself on holiday.* | *He enjoys travelling by train.* Note that in American English the expression *Enjoy!* is sometimes used in informal speech with the meaning "enjoy yourself" or "have a nice time".

en-joy-a-ble /ɪn'dʒɔɪəbəl/ adj (of things and experiences) giving pleasure: *an enjoyable holiday* —opposite *unenjoyable* —bly adv

The letter T after the phonetic transcription tells you that the verb is **transitive** and this information is reinforced in the example sentence "I enjoyed the film". We are also told explicitly that the verb is followed by the **-ing** form and this also is reinforced in the example sentence.

The entry for the noun is perhaps less helpful telling you that it can be both C (countable) or U (uncountable).

The **Advanced Oxford Dictionary** is more helpful here giving information about **enjoyment** as countable and uncountable nouns with different, though related meanings, and different register.

en-joy-ment /ɪn'dʒɔɪmənt/ n 1 [U] pleasure; satisfaction: *He spoiled my enjoyment of the film by talking all the time.* ○ live only for enjoyment. 2 [C] (fml) thing that gives pleasure or joy: *Gardening is one of her chief enjoyments.* 3 [U] (fml) possession and use: *the enjoyment of equal rights.*

The activity is taken from a book called **A Way with Words** by Stuart Redman. We would like to thank Cambridge University Press for permission to reprint this activity.

Word grammar

a It is not enough just to know the meaning of words — you must also know the grammar of vocabulary otherwise you will make a lot of mistakes in speaking and writing.

Example:

It depends ~~x~~ you. (*depend* is followed by the preposition *on*)

Can you find a word from the box which is being described in each of the sentences below?

| | | | | |
|-------|---------|---------|----------|--------|
| avoid | weather | pick up | purchase | go out |
| fond | guess | quid | desert | win |
| | | | tel | keen |

- 1 It's an uncountable noun.
- 2 It's a word which is usually used in formal situations, and is more common in written English than spoken English.
- 3 It's a transitive verb so it must be followed by an object.
- 4 It's a verb which is followed by a gerund (an *-ing* form).
- 5 It's an adjective which is followed by the preposition *of*.
- 6 It's a separable phrasal verb.
- 7 It can be a verb or a noun, and as a verb it is irregular.
- 8 It's a very informal (colloquial) word so normally it is only used in spoken English.

Activity B: Sentence Grammar

Here is another activity focusing this time on sentence patterns with verbs. Again this can be done by students using good monolingual dictionaries.

The activity is taken from a book called **Working with Words** by Ruth Gairns (also published by Cambridge University Press).

Monolingual dictionaries give codes to indicate what patterns you can use with verbs. At first sight the codes for these patterns can look very threatening and opaque, but the dictionaries also give sample sentences to indicate the patterns (as well as full explanations of the codes).

Here, for example, are the different sample sentences given by the **Oxford Advanced Learners' Dictionary** for the verb *suggest*.

I suggest a tour of the museum

Who would you suggest for the job?

I wrote suggesting that he should come for the weekend

He suggested taking the children to the zoo

I suggest Paris as a good place for a honeymoon

And these are just for one meaning of the word!!

This activity helps students with sentence patterns but it also shows how much they can get out of their dictionaries.

Which of the following verbs can you use to complete the sentence in the boxes below? Use your dictionary to check your answers and notice that there is more than one correct answer in some of the examples.

tell advise suggest warn insist (VP = verb pattern)

1

| | | | | |
|------------|--|-------------|-------------|------------|
| He | | me | to stay | in bed. |
| The doctor | | the patient | not to take | the pills. |
| | | her | to smoke | |

2

| | | | | |
|----|--|------|------|--------------------------------|
| He | | me | that | smoking was bad for my health. |
| | | him | | |
| | | John | | |

3

| | | | | |
|------------|--|------|-------------|---------|
| He | | I go | | |
| The doctor | | that | I should go | to bed. |
| | | | I went | |

4

| | | | | |
|-----------|--|---------------|--|--|
| She | | | | |
| The nurse | | going to bed. | | |

5

| | | | | |
|-----------|--|----|-----|---------------|
| She | | on | him | going to bed. |
| The nurse | | | his | |

Report these statements made by the doctor using the verbs from the previous exercise:

e.g. 'I think you should give up smoking.'
The doctor advised me to give up smoking.

1 'Why don't you try giving up smoking?'

2 'If you don't stop smoking it'll get worse.'

3 'Take one pill three time a day.'

4 'You must rest for at least a week.'

5 'If I were you, I'd take a week off work.'

Activity C: Collocation

Collocation refers to the way words combine with each other. For example, **make** and **do** cause almost all students of English problems because in their own language there is only one word. The difference between **make** and **do** is mainly on e of collocation, **make a mistake** but **do the dishes**.

Some words have very restricted collocations, for example, the adjective **rancid** can be used with only two nouns!!! Do you know which ones?

Collocation also relates to frequently used words. Look for example at the following table. Which adjectives (very frequent ones!) could you use with which nouns. Try it yourself and I'll print the answers at the bottom of the Page.

| | | | | |
|-------|---------|--------|-------|-----|
| | problem | amount | shame | man |
| large | | | | |
| great | | | | |
| big | | | | |
| major | | | | |

An A to Z of Modern Britain part 26

| | | |
|--|---|--|
| T A tenner is a colloquial term for a ten pound note. We also say a "fiver" for a five pound note. Remember too that "quid" is a word that is frequently and colloquially used for "pound", for example "Can you lend us a/two/three etc quid?" | Although they are normally cheaper than semi-detached or detached houses this is not always the case. Prices of houses in Britain (as everywhere) also depend to a large extent on location. One street I know in Northern Ireland has small terraced houses costing more than £100,000 each!! (that's about 2 million kroons). | Theme Parks are becoming more and more common in the United Kingdom. The term usually refers to a large park or leisure complex which is devoted to a particular theme. There are, for example, such parks dedicated to maritime history . There are also many "living museums", reconstructed villages or factories or streets with actors dressed in period costumes working and living appropriately. |
|--|---|--|

Collocations

My notes

The following would be unmarked (ie "normal") collocations.

| | |
|--------------|------------------------------------|
| <i>large</i> | <i>amount, man</i> |
| <i>great</i> | <i>problem, amount, shame, man</i> |
| <i>big</i> | <i>problem, amount, man</i> |
| <i>major</i> | <i>problem</i> |

Other collocations that would be unusual (or marked) but still acceptable are:

| | |
|--------------|----------------|
| <i>large</i> | <i>problem</i> |
| <i>major</i> | <i>amount</i> |

The other possibilities would be unacceptable.

Kirjastus AVITA teatab

■ 3. klassi matemaatika õppekomplekti asemel ilmuvad matemaatika õpik-tööraamatud, kummagi poolaasta jaoks üks. Palume tellimused täpsustada hiljemalt 10. aprilliks k.a.

■ 1997. aasta sügiseks ilmub 10. klassi geograafiaõpik (autorid U. Pragi, Ü. Liiber ja M. Uibo). Palume esitada tellimused hiljemalt 10. aprilliks k.a.

■ 7. klassi loodusõpetuse õppekomplekti ei ilmu, sest käsikiri ei saanud haridusministeeriumi kinnitust. Soovime tellida kirjastuse KOOLIBRI õppekomplekti.

■ Seoses autori traagilise surmaga ei ilmu 1. klassi koduloo uus õppekomplekt, selle asemel ilmub kordustrükina (esmatrük 1996. a) koduloo töövihik 1. klassile.

■ 1. klassi loodusõpetuse õppekomplekti kuuluvad õpilasele mõeldud õpik-tööraamat ning õpetajaraamat.

Kirjastus AVITA kuulutab välja konkursi 3. klassi lauliku ja töövihiku käsikirja saamiseks

Laulik peab sisuliselt haakuma kirjastuse poolt välja antud 1. ja 2. klassi laulikuga.

Konkursist osavõtjatel tuleb esitada:

■ lauliku ülesehitus, millest selguks võimalikult täpselt laulude, teoreetilise materjali (teemad, harjutused jm) maht, paigutus ja järjestus;

■ laulude valiku (järjekord, teemad, autorid jm) põhjendus ning vähemalt 20 laulu noodid;

■ üks muusikateoreetiline teema lahtikirjutatuna (tekst, noodinäited, omapoolne nägemus kujundusest);

■ noodivihiku ülesehitus ja 10 harjutust, millest igauks oleks mõeldud erineva teema omandamiseks või oskuse harjutamiseks;

■ kui peetakse vajalikuks lisamaterjale, siis ka nende kirjeldus ja sisuline põhjendus.

Tööd palume saata 15. juuniks k.a aadressil: kirjastus AVITA, Planeedi 18, Tallinn EE0001. I koha saanud töö preemia on 10 000 krooni, autoriga sõlmitakse raamatu kirjutamise leping. Ootame uusi ideid ja fantaasiaküllast loomingut!

Õpikute tegijate töömailt

Elus on juba kord nii, et ühed asjad on tähtsad ja teised vähemtähtsad. Samas on asju, mis tähtsad küll sõnades, seda vähem aga tegudes. Haridus ja sellega seotud probleemid kuulub viimaste hulka. Tavaliselt meenub see siis, kui midagi on väga viltu – õpetajad ähvardavad streigiga või mõni opositsioonis olev erakond leiab soodsad võimalused hetkeprobleemilt poliitilist kasu lõigata. Haridusinstituutidest on pidevalt tähelepanu keskmes ministeerium, hoopis vähem on kuulda kooliõpikuid välja andvatest kirjastustest, kel hariduse edendamisel täita pea samaväärne roll.

Valitsuse tasandil on ju ametlikult kindlaks määratud uue õppekava rakendamise ajagraafik. Õppekava, teadagi, ei saa rakendada vajaliku õppekirjandusega. Kirjastuse direktori Ly Aunaste ja peatoimetaja Aivar Leštšinski jutust selgub aga, et kirjastuse töö märksõna on hoopis **erastamine**. Mis on kirjastusel sellega asja? Niisiis – millega tegeleb AVITA?

L. Aunaste: "AVITA kirjastus (Tootjate Ühistu AVITA) asutati 1990. aastal ja ta kirjastab käesoleval hetkel umbes 50% Eesti üldhariduskoolidele vajaminevast õppekirjandusest. Kirjastuses töötab 33 inimest ning firma käive oli 1996. aastal 18 miljonit krooni. Kirjastus on jõudsasti arenenud ning hetkel on näiteks meie tehniline pool Eesti parim.

Seoses uue põhikooli ja gümnaasiumi õppekava rakendamisega alates 1997/1998. õppeaastast on oluliselt suurenenud ka kirjastuse töömaht, kuna enamik seniseid õpikuid kuulub väljavahetamisele. Kokku on 1997. a sügiseks ilmunas 200 ühikut põhikooli, töövihiku ja lisamaterjale. Lisaks veel emakeele kohustuslikku kirjandust, keeleõpetuse ja algklasside näitvahendeid jpm. Ka organiseerib kirjastus õpetajatele uusi õppematerjale tutvustavaid kursusi, millest osavõtt on olnud intensiivne.

Asutamise hetkest peale on kirjastus asunud Planeedi t 18, rentides ruume RAS-ilt "Bit". Alates 1997. aasta jaanuarist on hoone kantud erastamisnimekirja, kuuludes erastamisele tervikvarana. Seoses sellega on tekkinud oht, et kirjastus võib ilma jääda kohast, kus teha oma igapäevast tööd.

Omaltpoolt oleme teinud kõik selleks, et saaksime jätkata ning sel eesmärgil on ka kirjastus esitanud taotluse erastamiskonkursil osalemiseks koos vastava rahalise pakkumisega. Kõik edasine sõltub niisiis erastamisagentuuri otsusest, mis tehakse hiljemalt 1997. aasta 6. mail."

Niisiis eksisteerib oht, et kirjastus võib oma ruumidest ilma jääda?

L. Aunaste: "Jah, selline oht on tõesti olemas. Kuna kooliõpikuid väljaandev kirjastus ei suuda ilmselt rahalises mõttes konkureerida kinnisvarabüroodega, võib meie pakkumine osutuda ebapiisavaks. Riigile erastamisel laekuv otsene tulu ei pruugi aga osutada tuluks, juhul kui sellega kaasneb seisak haridussfääris, mille eest tuleb maksta hiljem ja tõenäoliselt rohkem."

A. Leštšinski: "Ka kõige optimistlikumate prognooside kohaselt kestab sellisel juhul tööseisak umbes pool aastat. Vastavalt siis uue koha leidmine (ehitamine), remont, kolimine, tehnovõrkude rajamine, seadmete töökorda viimine jms. Kuna AVITA poolt väljaantav õppekirjandus moodustab juba 50% õppekirjanduse mahust, satub uue õppekava rakendamine tõsisesse ohtu ja seda kirjastusest mitteolevatel põhjustel.

Samas on ju teada, et raha õpikute ostmiseks tuleb riigieelarvest ehk maksu-maksja taskust. Juhul kui kirjastus on sunnitud tegema lisainvesteeringuid näiteks uue maja ehitamiseks, kajastub see nii või teisiti õpikute hinnas. Kas erastamisest laekuv tulu kaalub üles õpikute hinna tõusu tõttu riigilt äramineva raha hulga, on küsitav. Seda isegi juhul, kui me räägime kivas numbritekeeles. Paraku pole kõikide asjade väärtust võimalik valada kroonidesse ja sentidesse."

L. Aunaste: "Just nimelt, sest medalil on teatavasti kaks poolt. Isegi kui lähitua faktist, et Eestis on sada kirjastust, ei tähenda see, et kõik vajalikud õpikud õigeaegselt ilmuvad, juhul kui AVITA peaks mingil põhjusel oma tegevuse ajutiselt peatama. Õpikute kirjutamine erineb ju mõnevõrra kokaraamatute või koomiksiste kirjutamisest. Seni on sellega rohkem või vähem edukalt hakkama saanud vaid kaks kirjastust – KOOLIBRI ja AVITA.

Palju on räägitud ka õppekirjanduse vajalikkusest. Tungimata siinkohal väga sügavale õpiku hinna kujunemise mehhanismi, võib öelda üht – ega põhikooli piires üle kahe nn paralleelõpiku (s.o ühes klassis ühe ja sama aine õpiku) olla ei saa. Sündimuse langus annab tunda ja mida aeg edasi, seda rohkem. Kuna õpikute kirjutamine nõuab eeskätt kahte asja – häid autoreid ja kompetentseid toimetajaid (sealhulgas iga õppeaine jaoks), pole mõeldav õpikute kirjutamise kiilustumine. Selleks on see liialt spetsiifiline valdkond. Ka Eestist mitu korda suuremas Soomes on vaid kolm õpikukirjastust."

Kuidas prognoosida erastamise tulemust?

L. Aunaste: "Loodame Erastamisagentuuri Nõukogu soodsale otsusele. Sellele, et otsus on subjektiivne ja kõiki asjaolusid arvesse võttev. Oleme õigeaegselt esitanud vajalikud dokumendid, sh loomulikult ka äriplaani ja rahalise pakkumise. Erastamisagentuurile meil mingeid pretensioone pole. Küll aga on probleeme olnud teiste konkursil osalejatega."

???

L. Aunaste: "Ühe erastamiskonkursil osaleja esindaja on mind isiklikult neli korda ähvardanud, mis saab juhul, kui otsus peaks kujunema neile ebasoodsaks. Kahjuks pole seda võimalik kuidagi tõestada. Ja isegi kui oleks, kahtlen, kas politsei üldse sellise avalduse peale reageeriks. Võimalik, et säärased tähelepanuavaldused peavadki erastamisprotsessi juurde kuuluma."

Võtab sõnatuks. Kuidas saab niiviisi oma igapäevast tööd teha?

L. Aunaste: "Püüame ennast mitte häirida lasta, nii hästi-halvasti, kui see õnnestub. Töö tahab ju tegemist ja kõik vajalikud õpikud peavad sügiseks kooli jõudma. Kuna seoses uue õppekavaga on erinevate nimetuste arv väga suur, on niigi tegu, et graafikus püsida. Loodame siiski kõik lubatu enam-vähem õigel ajal valmis jõuda."

Kas on lootet, et AVITAT toetavad ka meie koolmeistrite ühendused Õpetajate Liidust alates ja aineõpetajate seltsidega lõpetades?

AVITAS kuuldot vahendas ILLE KARTUS

Õpioskuste olümpiaadi üleriigiline voor tulekul

Käesoleva aasta õpioskuste olümpiaadi üleriigiline voor toimub 26. aprillil Kadrinas. Üleriigilise vooruga keskendab haridusministeerium tähelepanu õpioskuste pearaskust kandvale kooliastmele. Võistlema on oodatud piirkondlikud viieliikmelised 6. klasside õpilaste esindusmeeskonnad. Loode-tavasti jätkub koolidel tahtmist laiendada omandatud kogemusi põhikooli eelmisele astmele ning ka 8. klassid ei jää selles valdkonnas tegevuseta.

Võistlusülesanded ei hõlma kõiki õpioskusi. Seegi kord on tegemist peaaegselt info käsitluse oskustega, vähemalt üks ülesanne on seotud käelise tegevusega. Kasutatavad allikad: ENEKE, "Koolibri" 4 lasteentsüklopeedia (loodus-, geograafia-, teadus- ja lasteentsüklopeedia), ÕS ja võõrsõnade leksikon, "Avita" Eesti atlas ja arvutiõpik "Minu sõber arvuti", 6. klassi õpikud (ajalugu). Ülesande lahendamiseks vajalikku infot esitatakse tekstina, tabelis, tuldiagrammide, piltide ja skeemidena. Allikate valiku hindamisel arvestatakse andmete värskest ja ammendavust. Võistkond koostab oma tegevuse kohta ka protokollid ning kirjutab žüriile avalduse, et nende võistlustööd hinnataks. Protokollid ja avalduse puhul on tähtsad oluliste elementide olemasolu ning sõnastuslik ladusus.

Treeningülesandena soovitab korraldustoimkond harjutada teksti mõistmist ja meeldeajutamist kuulmise järgi, tekstis sisalduvate teabevõimaluste äratundmist, vastuseks oluliste märksõnade leidmist ja vajaliku teabe eristamist vastuse seisukohalt ebaolulisest. Sõnade-mõistete rühmadeks jaotamise ülesande jaoks võiks vaadelda erinevaid liigitusaluseid. Keeleülesandes esitatakse sõnatulbad mitmes keeles (nt eesti, vene, inglise ja saksa keeles), vastamisel peaks jütama vähemalt kahe tulba üksikvastete äratundmist. Valikus on kindlasti võõrtüvesid, mis peaksid äratuntavaks tegema ka selle keele sõnu, mida pole veel õppima asunud. Kindlasti on oluline harjutada meeskonnana toimetulekut, ülesannete jaotamist.

Teave piirkondliku meeskonna osalemise ja osalejate arvu kohta peaks Kadrina Keskkooli jõudma hiljemalt 17. aprilliks (Kadrina Keskkool, Rakvere tee 4, Kadrina EE2200, Lääne-Virumaa; tel 50 008 või 50 268). Kaugemate piirkondade meeskonnad võivad Kadrinasse tulla ka eelmisel õhtul. Seegi teade peaks korraldajateni jõudma 17. aprilliks. Võistluspäev algab kell 10 ja lõpeb 19. Rõõbiti õpilaste võistlusega on õpioskustegevust õpetajatele. Käesoleval aastal on võistlustele kutsutud 3 külalismseskonda vene koolidest.

17. aprillini saab võistluse korralduse või sisu kohta teavet haridusministeeriumi projektitalitusest (Ene Kulderknup, Nadežda Parol tel 6 282 283; Kai Völlil tel 6 282 237).

KAI VÖLLI, projektitalituse juhataja

NB! Koolide majandus-õpetajad ja teised huvilised!

Tallinna 8. Keskkool teatab, et 20. märtsil algusega kell 10 toimub meie koolis õpilaskonverents "Majandusest läbi õppeainete".

Ettekanetega esinevad meie kooli, Tallinna Pelgulinna Keskkooli, Pääsküla Keskkooli ja Saue Gümnaasiumi õpilased. Külla on lubanud tulla TTÜ majanduspoliitika õppetooli õppejõud Matti Raudjärv, Eesti Junior Achievement'i Arengufondi direktor Mari Suurvälgi, tema asetäitja Epp Vodka, projektijuht Piret Põldre jt.

Õpilaskonverentsiga üheaegselt toimuvad modelleerimismängud MESE ja CAPS (eelnevalt registreeritud võistkondadele). Mäng kestab umbes kaks tundi.

Assume Tallinnas Sõle t 40 (busid 33 ja 40, troll 9, Nisu peatus).

Teateid saab tel 494 970 õpetaja Elvi Lagedalt või huvijuht Krista Grault.

Kirjastuse TEA uued raamatud

Saksa keele uued õigekirjareeglid" (autor Neeme Aljes). 1. augustil 1998 jõustuvad uued saksa õigekirjareeglid, mille suhtes saksa keelt emakeelena kasutavate riikide esindajad leppisid kokku 1996. a juunis Viinis. Vastavalt uuele kodifitseeritud normile muutub saksa keele õigekiri loogilisemaks ja kergemaks. Eest-



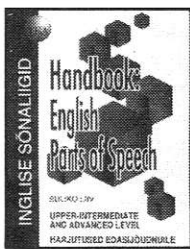
lastest keeleõppijail tuleb ennast aegsasti uute õigekirjanormidega kurssi viia. Selles aitab brošüür "Saksa keele uued õigekirjareeglid".

"Korrespondenz" (autor Mari Hiimäe) kuulub saksa ärikeele õpikute sarja "Deutsch im Geschäftsleben", millest on seni ilmunud õpik "Handelskontakte". "Korrespondenz" annab tööalaste kirjade koostamise ja dokumentide vormistamise oskuse. Eeldab kasutajalt saksa keele grammatika ja üldsõnavara tundmist.



"Inglise keele sõnaliigid" (autor Suliko Liiv) on õpikuks tulevama keskastme õppijale, kes soovivad harjutada sõnaliikide kasutamist ja süvendada oma teadmisi sõnaliikidest. Õpik võimaldab tungida inglise keele peensustesse. "Inglise keele sõnaliigid" on nüüdisaegne inglise keele õppevahend, mida sobib kasutada kõigis õppeasutustes, kus inglise keelt õpetatakse stüvaainena.

Uudisraamatud on müügil TEA keelekeskuses, Liivalaia 28, tel 666 593, 449 253.



Teatrikasvatus ja kasvatus teatri abil Eesti koolis

Sellise pealkirja all toimus 1. märtsil "Endla" teatris Pärnu V kultuurikonverents. Korraldajateks olid peale "Endla" ka Pärnu linna kultuuriosakond ja "Mai" kultuurikeskus. Kadestamisväärse järjekindlusega on Pärnus kultuurikonverentse peetud, igal aastal eri teemal. Kui aastaid tagasi alustati kitsalt Pärnu probleemidega, siis kolm viimast konverentsi on hõlmanud kogu riigi omi. Seekordne puudutas väga lähedalt ka haridust.

- Konverentsi teesid:
- Teater ja kool kui isiksuse kujundajad. Nende koostöö tihendamise võimalused ja ühised eesmärgid.
 - Näitekirjanduse ja teatrikunsti temaatika tänapäeva koolis.
 - Teatrielementide rakendamise vajadus eneseväljenduskuse arendamisel.
 - Kas eneseväljenduskuse õpetamine vajab vastava eriharidusega spetsialiste? Nende koolitusvõimalused tänases Eestis.

Noored ei oska teatris käituda

Miks teatrikonverents võttis kõne alla just kooli ja teatri suhted, seda põhjendas Pärnu teatri direktor **Ain Roost** väga lihtsalt: "...me võime teha millist teatrit tahes, aga kui meil pole publikut, kes seda vastu võtta sooviks ja oskaks, pole ka meie tegevusel mõtet. Täna lapsed ja noored on meie praegune ja veel enam tulevane publik. Aga meie noored teatris – see on valupunkt, mis ei puuduta ainult Pärnu teatrit. Teatrijuhtide kokkusaamistel on jäänud kõlama kõikide teatrijuhtide mure – noored ei oska teatris käituda, mida siis veel arvata etenduse sisemisest, esteetilisest vastuvõtust."

Seda teemat puudutas ka **Aare Laanemets**, Pärnu Kooliteatri juht ja "Endla" näitleja. Kord oli ta sunnitud etenduse katkestama, sest ühis-külastusele tulnud noored segasid valjuhäälselt nii teisi külastajaid kui ka etenduse kulgu. Teatrisaal, mis veel mõni aeg tagasi oli kiriku kõrval vaat' et teine püha koht, on paljudele noortele muutunud samaväärseks diskosaaliga, kus võib end kärrakalt välja elada. Küllap on seda kogunud paljud teatrikülastajad. Noor inimene ei oska enam vahet teha kunsti ja massikultuuri vahel.

Poolkeelsus ETV-s ja ER-s

Üks põhietekandjaid, EMA Kõrgema Lavakunstkooli juhataja professor Ingo Normet oli sõnastanud oma teema "Kõne- ja väljendus kunsti õpetus Eestis". Ta analüüsis eesti keele seisu Eestis ja väljendas suurt muret praeguste arengute pärast.

Kui sakslased pidasid meid mat-sideks ega tahtnud omaks võtta, siis vene keele vastu aitas jonn. Eesti keele korrektne kasutus oli olematu protest, rassistisime ja vene-päraseid lausekonstruktsioone kasutati eelkõige nn kõrgemas ešelonis ja KP aparatis. ER ja ETV keelesõel oli tihe, saadeti tegijad pidid valdama eesti keelt. Ei tulnud kõne allagi "poolekeelsed" tegijad, keda kahjuks praegu sageli kuuleb-näeb.

Paradoks oli see, et ideoloogiline surve aitas säilitada keelt ja meelt. Kuid paradoks on ka see, et meie taastatud Eesti Vabariigis on praegu eesti keele jaoks kõige halvem aeg. Võõrkeelne taust on eriti ohtlik, kuna meie kirjakeel on suhteliselt noor (võrreldes inglise keelega) ja seepärast kergesti haavatav. Häirivalt palju on meie keeles inglise keele kõnerütmi, mis lõhub keele omapära.



Täna noored teatris – see on valupunkt, mis ei puuduta ainult Pärnu teatrit, tõdeti kultuurikonverentsil. Teatrikasvatust vajab iga laps.

Juuresolev pilt on tehtul Vargamäel Eesti kooliteatrite kokkusaamisel "Tõe ja õiguse" I osa ilmumise 70. aastapäeva puhul.

MÄRT BERNADTI foto

Meie noored muusikud laulavad inglise keeles, loodetavasti nad veel selles keeles ei mõtle. Kõne meloodika on see, mis teeb keelest keele – tunne ju eksimatult ära väliseestlaste keele ja omandatud eesti keele.

Ka õpetaja keel on lohakas ja slängilik

Kool peaks olema koht, kus emakeelne õpetus on sellisel tasemel, et õppijaist kujuneksid end vabalt ja sundimatult, korrektses ja selges eesti keeles väljendavad inimesed. Kõrgkoolis on eelkõige tulevastele emakeeleõpetajatele tarvis koolitust, mis võimaldaks neil oma õpilastele õpetada kõnetehnikat. Kuid kõikidele pedagoogilise haru üliõpilastele peaks olema kohustuslik läbida emakeele ja kõnetehnika kursus, et nad suudaksid (ja tahaksid) end koolis selgelt ja korrektselt väljendada. Liiga lohakaks ja slängilikuks on muutunud meie õpetajate (eriti noorte) keel, sellega ei ole nad enam heaks eeskujuks oma õpilastele. Siit tulevadki "pudikeelsed" noored, kes pigem suhtlevad arvutiga kui elava inimesega. Kui palju me tunneme muret oma füüsilise pärast ja kui vähe oma keele pärast!

Paljudes Euroopa maades on tunniplaanis draamatund. See ei ole näitlejameisterlikkuse tund. Pigem tegeleb see inimese vabastamisega pingetest, krambist, mille kutsus esile avalik esinemine või suhtlemine teise inimesega. Draamatunnis õpitakse eneseväljenduskust, kõnetehnikat, s.t oskust selgelt ja arusaadavalt kõnelda. Näiteringid on koolides head asjad, kuid nendes osalevad suhteliselt vähesed.

Ingo Normet võttis probleemid kokku nelja punkti:

- tungiv vajadus õpetada koolis kõnetehnikat ja -kultuuri;
- selleks tuleb spetsiaalselt õpetajaid ette valmistada, anda välja õppekirjandust ja -materjale;
- koolitada neid, kes hakkaksid õpetajaid õpetama;
- kasutada juba praegu igapäevastes koolitundides rohkem draamaelemente, mis aitavad kaasa lapse eneseväljenduskuse arenemisele.

Esinemis- ja väljendusoskus pole ju ainult näitlejatel oluline, seda läheb tarvis igal inimesel, kes teistega suhtleb, aga on vist raske leida eluala, kus seda teha ei tuleks.

Sõnavõttus soovitas üks terviseõpetuse õpetaja lülitada draamakasvatust inimeseõpetuse programmi. Selle temaatikat jälgides polegi see väga hullumeelne idee. Tuletagem meelde inimeseõpetuse mõningaid eesmärgi: taotletakse, et õpilane õpib suhtlema teiste inimestega ja viisakalt käituma, väärtustama üldinimlikke kõlblusnorme, käituma kriisilukordades, tundma erinevates suhtlusolukordades toimivaid sotsiaalpsühholoogilisi ja psühholoogilisi mehhanisme. Kõike seda on koolis võimalik realiseerida just draamaõpetuse kaudu, mis, nagu juba öeldud, pole seotud näitlejate ettevalmistamisega, vaid on üks maailmas praegu väga laialdaselt ja tulemusrikkalt kasutatav õppemeetod.

Põnevad kooliteatrid – piisake meres

Tuntud kooliteatri tegija ja draamapedagoog **Maret Oomer** lisas Ingo Normeti põhjalikule käsitlusele oma tahu teemal "Loovmängu, sõnalise eneseväljenduse ja teatrikunsti õpetusest koolis". Tema arvates on kooliteatrid muutunud aasta-aastalt põnevamaks, nende repertuaar on huvitav ja nõudlik. Teatrikunstklassis on avatud mitmel pool: Jõgeval, Saaremaal, Tartus, Haapsalus, Tallinnas, Pärnus. Kuid see on piisake meres, õpetust saab väike osa valitud lapsi. Nendegi puhul pole eesmärgiks tulevaste näitlejate õpetamine, pigem saavad neist suhtlemis- ja esinemis oskusega inimesed, kes oskavad hinnata ka teatrit.

Draamaõpetust oleks vaja kõikidele õpilastele, sest selles on peaaegu inimese personaalse kasvu võimalus, tee oma minani, samuti tema kohanemine ja sobitumine ümbritsevasse. Draamaõpetuse ülesanne on olemasolevate teadmiste muutmise, laiendamise. See aitab inimest isendaks kasvamisel, kuid võib talle anda ka tehnikaid ja meetodeid, mille abil saab mõjutada

oma ümbrust. See võiks olla tund, kus igaüks võib oma mõtteid vabalt väljendada, kartmata saada karistatud halva hindega. Maret Oomer pakub välja ka üldise skeemi, milline võiks teatri- või draamaõpetus koolis olla.

■ Alklassides mängutund, loovmängu õpetus, tasapisi minek teatrimängu poole, rollimängud, kõnetehnika esimesed sammud.

■ Keskastmele sõnalise eneseväljenduse õpetamine, liikumine teatrimängu poole elu erinevate olukordade läbimängimisega (mitte minna end tänavale välja mängima!). Kõnetehnika. Avalik esinemine pole tarvilik, tähtis on protsess, isetegevus. Kui aga esinemissoovi ja -võimalusi on, siis miks mitte.

■ Keskkoolis/gümnaasiumis valikainena teatrikunstiõpetus.

Kaks esimest astet on tarvilikud eranditult kõikidele õpilastele.

Õpetajaid koolitab Maret Oomer...

Muidugi tekib küsimus, kust leida pädevaid õpetajaid. Ja olemegi ringiga tagasi probleemi juures, kes õpetaks õpetajaid. Praegu ei maksa riik ühelegi draamaõpetuse õpetajale. Harrastusteatri Liit korraldab kursusi näiteringide juhendajatele, makstes need ise kinni (peamine koolitaja ongi seal Maret Oomer).

Tegelikult on kummaline, et teater kui kunstiliik on koolis vaeslapse osas, muusika- ja kunstiõpetajad on ju saanud põhjaliku erialase hariduse, neil on õppeplaanis kindlad tunnid. Teatriõpetust peetakse nähtavasti emakeeleõpetaja alaks (paljudele on see tõesti südameasjaks), kuid teatrisse puutuvat erialast haridust pole neist keegi saanud. Vähe sellest, õpetajale pole õpetatud isegi seda, kuidas õigesti kasutada oma häälet, säästes ja hoides seda pikkadeks aastateks. Meeldivaks erandiks oli Tartu Õpetajate Seminar, kus kõik tudengid läbisid kõnetehnika kursuse (õppejõud "Vanemuisest") ja said ka lauluõpetajalt hääleseadet. Kuid juba paar aastat kõnetehnikatunde enam ei toimu, sest riik on raha aina vähen-

danud ja nähtavasti on just kõnetehnika teisejärgulise tähtsusega.

TPÜ kultuuriteaduskonna dotsent **Margus Tuuling** rääkis kõne- ja väljendus kunsti õpetamise kogemustest TPÜ-s. Kahjuks õpetatakse seda distsipliini ainult kultuuriteaduskonnas, tulevaste õpetajateni see ei jõua, kuid mitte kultuuriteaduskonna süül. Aineõpetust loetakse õpetajale nii tähtsaks, et väljendus kunstile ei loovutata ühtki ainepunkti. Pigem näitab see siiski õppetoolides valitsevat piiratust.

Toomas Lõhmuste samast teaduskonnast tõdes veel kord, et teatriõpetusega on võimalik tuua inimene inimväärse elu juurde. Suheldes suurepäraselt küberruumis, jääb inimene hätta suhtlemisel inimesega; suureneb agressiivsus, mida oleks võimalik välja elada õigel ajal mängides. Toomas Lõhmuste pakub välja teatriõppe põhisisu kahel tasandil: kõnetehnika, kehakeel; inimeseõpetus, mis võiks viia tunnetatud südameheaduseni.

Kõitvalt ja sisukalt esines kuulajale **Katrin Nielsen**, rääkides Pärnu Raeküla Kooli Keldriteatrist. **Aare Laanemets** valgustas Pärnu Kooliteatri tegemisi, **Sirje Raudsik** edastas oma tähelepanekuid laste väljendusvõimalustest tavakoolis. **Mari Kadakas** haridusministeeriumist tõi kuulajate ette peaaegu kümne aasta vanuse teatrilase uurimuse Eesti koolist, seda oleks huvitav võrrelda samasuguse tänapäevase uurimisega. Allakirjutanu juhtis tähelepanu sellele, et lugemist pole võimalik õpetada lapsele, kelle kõne on puudulik. Siin tulevadki appi rolli- ja loovmängud, draamaelementid, kõne- ja hingamisharjutused.

Lõpetuseks esitas Pärnu Kooliteater katkendi peatselt esietenduvast "Lumivalgukesest ja seitsmest põialpoisist". Tõesti võib ainult imelda noorte inimeste keha ja hääle valitsemist, mängulusti ja vabadust.

Pärast ametliku osa lõppu koonaldas Ingo Normet enda ümber asjahuvilisi, kes veel kord arutasid probleeme ja nende võimalikke lahendusi. Muidugi pole mõeldav kohe leida lõplikke ja ainuõigeid variante. Selge on ka see, et ainult sellised aatelised entusiastid nagu Ingo Normet ja Maret Oomer ei jaksa kanda niisugust koormat. Tingimata on vaja õpetajate endi kaasamõtlemit ja -tegemist ning haridusjuhtide toetust. Uus õppekava esitab õpetajale väga suured nõudmised. Draamapedagoogika on meie hariduse kontekstis uus ja suhteliselt tundmatu, mis ei tähenda, et võiksime sellest mööda vaadata.

Aitäh pärnakatele, et nad algust tegid!



EHA
JAKOBSON
Unipiaha
Algkooli
õpetaja,
TÜ magistrant

P. S. Ingo Normet ootab õpetajate ettepanekuid ja arvamusi selle kohta, milliseid abimaterjale ja õppekirjandust oleks vaja kõigepealt välja anda, et asjast huvitatud õpetajaid kohe aidata. Millist täiendus koolitust oleks vaja ja kuidas seda peaks korraldama? (Ettepanekud saata EMA Kõrgemasse Lavakunstkooli, EE0001 Tallinn, Toom-Kooli 4.)

Siit nurgast ja sealt nurgast

Rüütli-
turniir
1997

Siit nurgast ja sealt nurgast

Mustpeade Majas peetud Tallinna koolide "Rüütli-turniiri '97" finaali olid jõudnud Lilleküla Keskkool ja Pelgulinna Keskkool. Üldvõitjaks kuulutas kohtunikekogu Lilleküla kooli, kes on võitnud kolm turniiri. Tänavune turniir oli kuues ja ühtlasi viimane.

"Elurõõmsa keskaja kombeid, privileege, õigusi, õpetussõnu ja pruuke, mida olete omandanud, tahame teil soovitada tulevikukski meelde jätta. Ja et te õpitut oma elus parema meelega suurendaksite kui vähendaksite," ütles turniiri peakohtunik Ralf Parve juunior oma lõppkõnes.

URMO UDRASE foto

Inglise
tudengid
Eestis

1.–15. aprillini annavad Eestis etendusi *University College Warrington*'i teatritudengid Inglismaalt. Esinetakse John Godberi moodsa koolikomöödiaga "TEACHERS". Peale Tallinna publiku saavad seda näha inglise keele ja kultuuri huvilised Narvas, Tartus, Viljandis, Pärnus ja Kuressaares. Eriti oodatud on inglise keelt süvaainena õppivad noored. Arusaamise hõlbustamiseks on kavalehele lisatud mõne raskema mõiste seletus.

Tallinnas toimuvad etendused 2. ja 3. aprillil kell 19 Vanalinna Muusikamajas Uus 16.

Teatritudengid viibivad Eestis Eesti Humanitaarinstituudi kutsel.

Õnnitleme

70

Helgi Parksepp, Karksi-Nuia Gümnaasiumi kauaaegne õpetaja.

65

Elvi Kreegi, Pärnu Õhtukeskkooli õpetaja.

Hilja Ojamaa, Annikvere Pk kauaaegne õpetaja.

Valter Vunk, Põltsamaa ÜG õpetaja.

55

Anne-Erika Leikmaa, Taebala Lpk juhataja.

Leili Tekkel, Tõrva lpk "Tõrvallil" meditsiiniõde.

50

Külli Kärblane, Võru 1. Kk õpetaja.

Andres Lippur, Kuremaa Lasteia-Algkooli õpetaja.

Toivo Põldma, Helme Kkk direktor.

Õppida, õppida, õppida!

Neid sõnu ei öelnud esimesena kindlasti mitte V.I. Lenin, vaid õppimise vajalikkus esimesest vääksust viimse hingetõmbeni oli teada juba aastatuhandeid varem, arvas TPÜ kultuuriteaduskonna dekaan Margus Tuuling, ulatades täiendusõppe diplomeid 13 huvijuhile, kellest said teaduskonna koolituskeskuse esimesed pääsukesed.

160 tundi täiendusõpet sisaldas loenguid ja seminare, lahtiste tundide külastamist, ekskursioone ja kodutöid. Üksteisele tänusõnu öeldes arvasid koolitajad ja koolitatud, et see polnud õpetamise, vaid vastastikku õppimise kursust.

Huvijuhid hindasid kõige kõrgemalt võimalust puutada kokku säravate ja missioonitundeliste isiksustega, toetust mõttele, et nende igapäevane töö pole asjatu. Teadmised ja tunnistus muidugi veel peale selle. Vaid pooltel kursustel oli eelnev pedagoogiline kõrgharidus, seepärast tuntu elavat huvi kultuuriteaduskonnas juulikuus avatava kaugõppe vastu. Sügisest loodetakse jätkata ka huvijuhtide kursustega.

ANU SAAREMÄGI

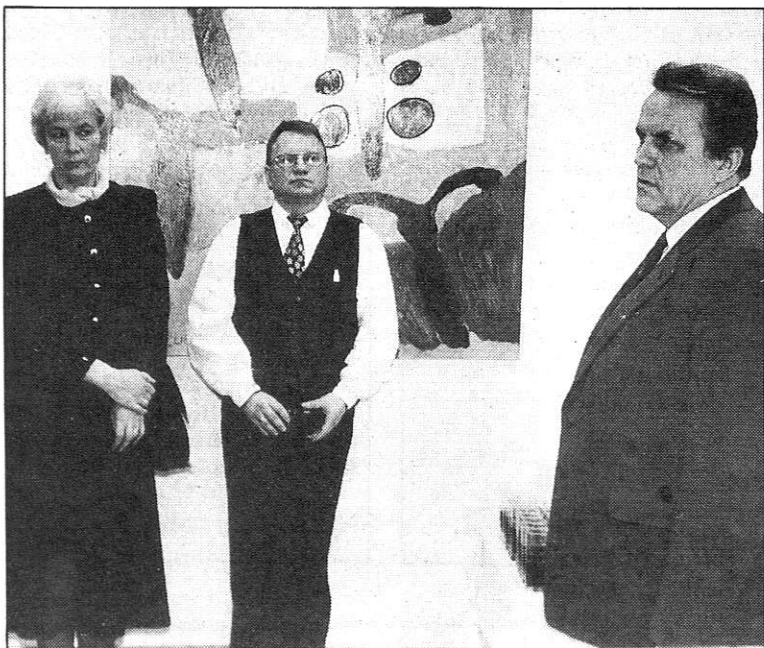
Nii omandatakse
keskkonnaharidust

Saaremaa Roheline Kabinet on keskkonnaõpetuse õpetamiseks valinud eelkõige maakonna lasteaiad ja koolid. Viimastega on eriti hea koostöö, millest jutustab järgmine fakt.

Kuressaare Linnavalitsuse kommunaalnõunik Anne Oolup palus Roheliselt Kabinetilt abi ohtlike jäätmete kohta kirjutatud voldikute väljajagamisel linnaelanikele. Neid oli 3000.

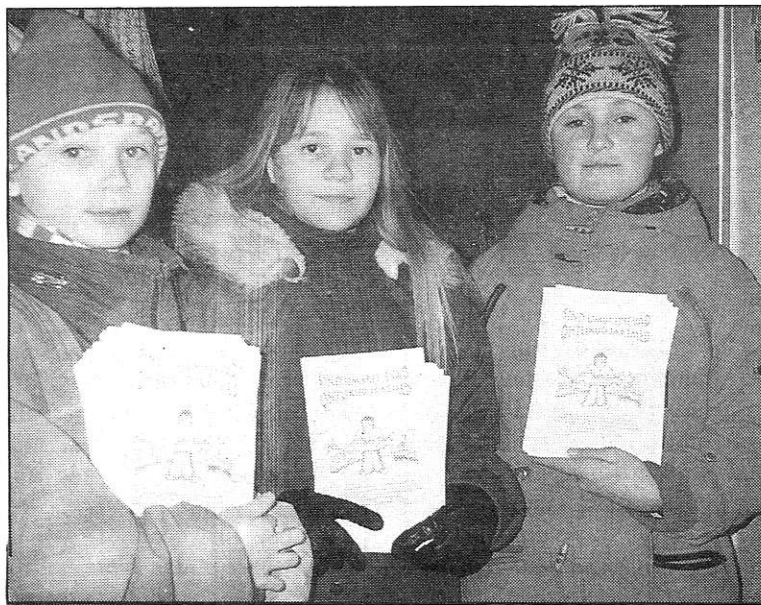
Rohelised pöördusid kohe oma noorte abiliste Saaremaa Ühisgümnaasiumi ja Kuressaare Põhikooli õpilaste poole. Lapsed "mängisid" ligi nädal aega postiljone ning viisid kõik 3000 voldikut linlaste kätte. Suur, aga vajalik töö oli, mille eest linnavalitsus oma tänukirjaga paljudele kiitust avaldas. Õpilased ise tutvusid samuti laialijaotatud materjalidega, et oma kaaslastele teada anda, mis on ohtlikud jäätmed, kuhu need linnas viia jpm.

KAI VEERME



Kuressaare Põhikoolist olid ühed tublimad 5.b klassi (klassijuhataja Elvira Ella) õpilased Sille Purga, Kaia Raudsepp ja Kati Kuusk.

Autori foto



Direktor Ants Luukas (paremal) ja kunstõpetajad Jüri Mäemat ja Tiit Isok näituse avamisel.

MÄRT BERNADTI foto

Näitusele!

Tallinna Pelgulinna Keskkooli 85. aastapäeva ürituste sarjas avati eelmisel reedel Energeetikamuseumi galeriis kooli kunstiklasside vilistlaste, nüüdsete professionaalsete kunstnike ja kooli kunstõpetajate taie ühisnäitus. Kuu aega on kunstihuvilistel võimalus vaadata valikut Heitti Polli, Mari Roosvalti, Aleksander Paldroki, Anu Arusoo Lemsalu, Mari Kurismaa, Silvi Lepparu, Mare Vindi, Andres Toltsi, Juta Soansi, Ilme Rätsepa jpt loomingust. Näituse on kujundanud vilistlane Raivo Randoja.

Esimene kunstiklass kõige väiksemate õpilastega alustas 1962. a, 1963. a võeti vastu kunstiandelisi noori juba ka 9. klassi. Praegu õpivad 1.–12. kunstiklasside õpilased joonistamist, maalimist, voolimist, kunstiajalugu, kirjakuunsti, kompositsiooni, tarbekunstialast tööõpetust, arvutigraafikat, arendatakse loovust, ilutunnetust, kunstimaitsset. Kool on juhatanud kunstnikutele meie tuntud loovisiksusi, nimetatutele lisaks ka Signe Kivi, Raivo Järvi, Anu Hinti, Ando Keskküla, Georg Bogatkini.

Näitust avades sõnas kooli direktor Ants Luukas, et nii kaua, kui on kasvamas pisikesi kunstihuvilisi poisse ja tüdrukuid, õpetab Pelgulinna Keskkool kunsti. Ta avaldas tänu paljudele kunstõpetajatele. Koolile olid tänu ja tunnustust, püsivust senisel või senisest veelgi paremal tasemel kunstõpetamise jätkamiseks avaldamas hulk vilistlasi.

VIIVE LEHT

A. Maramaa nim VI matemaatika-
ülesannete lahendamise võistlus

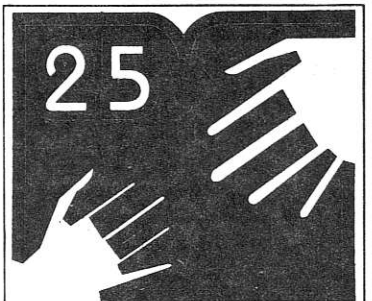
6. märtsil toimus Viljandi Maagümnaasiumis Viljandimaa kooliõpilaste matemaatikaülesannete lahendamise võistlus kuueaastase Viljandi linnapea, matemaatikaõpetaja ja paljude matemaatikaõpikute koostaja August Maramaa nimeliste auhindadele. Seekordne võistlus oli kuues. Võistluse idee pärineb Viljandi Maagümnaasiumi matemaatikaõpetajalt Alu Külmal.

Võistles 35 7.–12. klasside õpilast. 7. ja 8. klassi õpilaste hulgas

võitis esikoha Martin Pettai C. R. Jakobsoni Gümnaasiumist (õp I. Anissimov), teise koha sai Martin Umda Suure-Jaani Gümnaasiumist (Õ. Aver), kolmanda Mihkel Rähn Viljandi Maagümnaasiumist (J. Meos). 9. ja 10. klassi õpilastest oli parim Meelis Olev Viljandi Maagümnaasiumist (J. Meos), teise koha sai Riho Maisa ja kolmanda koha Steve Hiip, mõlemad C. R. Jakobsoni Gümnaasiumist (J. Tamm). 11. ja 12. klassi õpilastest

oli parim Andres Luhamaa Viljandi Maagümnaasiumist (E. Luik), teine Eggert Otsa (A. Aavasalu) ja kolmas Kairi Merilai (M. Eglit) – mõlemad Jakobsoni Gümnaasiumist. Lisaks rahapreemiale (1. koht 550, 2. koht 350 ja 3. koht 250 krooni) saavad kõik osalejad traditsiooniliselt "Sakala" kalendri. Võitjad saavad auhinna kätte 8. aprillil, A. Maramaa sünniaastapäeval.

KERSTI JOONSALU, Viljandi Linnavalitsuse pressiesindaja

RAKVERE
PEDAGOOGIKAKOOL

Rakvere Pedagoogikakool tähistab 25. aastapäeva

Austatud endised õpetajad ja õpilased! Olete kutsutud vilistlaspäevale 11. aprillil 1997. a.

Kavas:

- pallimängud endiste ja praeguste õpilaste vahel kl 10 võimlas Pikk t 29;
- kontsertaktus kl 12 Rakvere kultuurimajas;
- koosviibimine kl 15 koolimajas.

Osavõttust teatada ja info tel 44 155, 45 082.

VIKERRAADIOS

25. märtsil kell 10.30 "Maailmapilt"

PHARE programmi abist ja mõjust kultuuriarenduse arengule Eestis. Saate autor on Tiia Palmaru.

26. veebruaril kell 16.05 "Haridus ja elu"

Raadioreži üliõpilane Margit Köpp tutvustab kuulajaile Tallinna Pedagoogikaülikooli.

NB! KIRJANDITEEMAD eesti ja vene keeles

antakse teada

25. märtsil kell 10

VIKERRADIO ja

RAADIO 2 sagedusel.

**Avaldage oma reklaam
meie väljaannetes!**

**“Õpetajate Leht” ja “Haridus”
jõuavad igasse haridusasutusse!**

**REKLAAMIHINNAD
(koos käibemaksuga)**

“ÕPETAJATE LEHES”

Kuulutus raamis: tellija kujundus 5 kr/cm²
toimetuse kujundus 6 kr/cm²
Teadaaanne: kuni 5 rida 30 krooni
iga järgmine rida á 10 krooni

Korduv kuulutus 25% odavam!

Leinakuulutus 50 krooni
Pildiga leinakuulutus 5 x 7,5 cm 95 krooni
Nekroloog 190 krooni

“HARIDUSES”

Kaane siseküljel 15 x 25 cm 950 krooni
15 x 12 cm 500 krooni
Tagakaanel 15 x 16 cm 700 krooni

“ÕPETAJATE LEHT”

- ilmub igal reedel;
- ei pea pikki ilmutuspause ka riigipühade ajal;
- puhkab koos kõigi koolide ja haridus-
üldsusega juulikuus ja ainult siis;
- ühe kuu tellimishind on 12 krooni.

“HARIDUS”

- ilmub 6 korda aastas;
- üksiknumber maksab 12 krooni;
- tellimishind aastaks 54,
poolaastaks 27 krooni.

Austatud inglise keele õpetajad!

Palun teie abi leidmaks allpool kirjeldatud isikut, kellega otsib kontakti hr Millard Williams USA Põhja-Carolina osariigist.

Otsitav naisterahvas, inglise keele õpetaja, viibis 1994. aasta oktoobris Pariisis või Šveitsis täienduskursustel (seminaril/workshop'il?). Eestisse tagasi hakkas ta tulema 25. oktoobril 1994. a transiitlennuga Kiievi kaudu. Borispoli lennujaamast lendas ta Tallinnasse Estonian Air'i reisiga OV312 Kiiev-Tallinn. Transiitsoonis tutvus ta hr Millard Williamsiga, kes pidi lendama Kiievest Frankfurti ning sealt edasi Atlantasse.

Kuna infot otsitava inimese kohta on äärmiselt vähe ning Eestis koole väga palju, on senised otsingud jäänud asjatuks. Hr Williamsi tungival palvel üritan veel kord seda õpetajannat leida.

Palun teid kõiki võimaluse korral levitada seda infot oma piirkonna inglise keele õpetajate seas ning aidata hr Williamsil too isik leida. Igasugune teave, mis vähimalgi määral meid abistaks, on oodatud.

Minu andmed:
KATRIN ESKEN,
tel (2) 6 410 105, faks (2) 6 410 104,
e-mail: ess@online.ee.

REELE
Lp koolijuhid!
Võtame vastu tellimusi
KOOLITAHVLITELE.
Uudisena klaasemaitahvliid.
Kõik tootja hindadega!
Info: AS REELE, Narva mnt 27, Tartu.
Tel/faks (27) 441 955.

KRIIT
TELEFONIL
(22) 476 616

allecto
OÜ Wiileberg pakub
füüsika ja keemia
laboratoorseteks töödeks
KANGKAALE
KOOS VIHTIDEGA.
Tellimine tel (250) 67 252
või faksil (27) 475 133.

WILEBERG OY
Lp Inglise ja saksa keele õpetajal
Unusta kevadväsimus,
tundides pakuvad vaheldust
■ suhtlemismängud
■ sketšid ja lühinäidendid
■ ärikeele simulatsioonimängud
■ laulud
■ huvitavad projektiülesanded
■ lisaks lugemist, kuulamist,
kirjutamist ja vestlemist
Tule tutvu
AS ALLECTO
valikuga
E-R 9-18
Tallinnas Juhkentali 32-5
või helista
(22) 439 525

2. aprillil 1997 toimub
Eesti Rahvusraamatukogu 3. korruse auditooriumis
Eesti Lasteraamatukogu
korraldusel konverents
“LAPSEPÕLV RAAMATUGA JA/VÕI ILMA”.
Projektis osaleb Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskus.
Konverentsi kava:
10-11 Registreerimine.
10.30-11 Rahvusvahelise lasteraamatupäeva “Lapsepõlv on elu luule. Luule on maailma lapsepõlv” pidulik avamine.
11-11.10 Konverentsi avab Eesti Lasteraamatukogu direktor **Anne Rande.**
11.10-11.30 Mida arvab laps ise? ELR Liivalaia teenindusosakonna juhataja **Anne Kõrge.**
11.30-12 Lapsepõlv raamatuga ja ilma. TTÜ informaatika professor **Leo Vöhandu.**
12-12.30 Raamat lapse arengus. TÜ pedagoogikaosakonna juh kt pedagoogikadoktor **Inger Kraav.**
12.30-13 Lasteraamat Eesti mässaval meediamerel. ELR lastekirjanduse infokeskuse juhataja **Andres Jaaksoo.**
13-14 Lõuna. Sten Roosi muinasjutukonkursi võitjate autasustamine.
14-14.30 **Homo interneticus.** EV Kultuuriministeeriumi kirjandus- ja meedianõunik **Rein Veidemann.**
14.30-15 Verbaalse ja visuaalse kultuuri mõju lapse kasvukeskkonnale. Kunstiteadlane **Ants Juske.**
15-15.30 TV tänapäeva noore lugeja elus. TÜ pedagoogikaosakonna dotsent **Larissa Vassiltšenko.**
15.30-15.45 Lastefilmid ja filmid lastest. Filmiajakirjanik **Jaak Lõhmus.**
15.45-16.45 Nähtamatud videod (raamat kui värv lapse vaimsesse maailma). Soome lastekirjanik **Kaarina Helakisa.**
16.45-17 Kes kirjutab, see loeb. Eesti kirjanik, ajakirja “Hea Laps” toimetaja **Leelo Tungal.**
17-17.30 Lugemise paus. TPÜ magister **Mare Mürsepp.**
17.30-18 Kokkuvõtteid päevatööst.
Eelregistreerimine kuni 31. märtsini
Eesti Lasteraamatukogu tel 6 466 488, 448 422.

Teadaanded
Põltsamaa Ühisgümnaasium pakub 1997. a septembrist tööd inglise ja saksa keele, matemaatika-, füüsika-, poiste kehalise kasvatuse ja arvutiõpetajale. Info tel (27) 751 411, (27) 751 509 (tööpäevadel), (27) 751 743 (õhtuti).
*
Saue Gümnaasium vajab 1997/98. õa matemaatika- ja inglise keele õpetajat. Töö- ja palgatingimuste kokkuleppimiseks tulla Saue, Nurmialu 9 või helistada tel 596 070, 6 709 234.

Tallinna Lasnamäe LOV Haridusosakond
kuulutab välja konkursi
Lasnamäe Üldgümnaasiumi direktori ametikoha täitmiseks.
Kandidaadilt eeldame:
 pedagoogilist kõrgharidust,
 vähemalt 5-aastast pedagoogilise töö staaži,
 eelnevat juhtimiskogemust,
 võõrkeeleoskust.
Kandidaadil esitada:
 avaldus,
 CV,
 haridust toendava dokumendi ärakiri,
 oma tegevuskava pakutud tööks.
Dokumendid esitada
14. aprilliks
Tallinn EE0001, Narva mnt 5, Lasnamäe LOV Haridusosakond, tel 666 054.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing ja Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium (ELNET Konsortsium) korraldavad
26. märtsil algusega kl 12
Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogu konverentsisaalis ja
3. aprillil algusega kl 12
Tartu Ülikooli Raamatukogu konverentsisaalis
teabepäeva
EESTI RAAMATUKOGUDE INFOSÜSTEEM: OLUKORD JA ARENDUSKAVAD.
Kavas:
■ Ülevaade Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi tegevusest ja teadusraamatukogude infosüsteemi projekteerimisest. Mihkel Reial, ELNET Konsortsium.
■ INNOPAC – uued võimalused lugejale ja raamatukogutöötajale. Asko Tamme, ELNET Konsortsium.
■ Maakonna ja linna keskraamatukogude infosüsteemi loomisest. Jüri Järs, projektijuht.
■ Sõnavõttud ja täiendused.
Ootame kõigi huviliste osavõttu!